

Konsumenträtt

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett sjuttiotal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2013 på de konsumentpolitiska och konsumenträttsliga områdena. Motionsyrkandena gäller bl.a. obeställd reklam och telefonsförsäljning, bluffakturor, reklam riktad till barn, lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam, sms-lån, betalningstider i näringslivet, leksakers säkerhet och miljömärkning av produkter.

Med bifall till ett motionsyrkande föreslår utskottet att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att en fordran vid handelstransaktioner mellan näringsidkare alltid ska betalas senast 30 dagar efter det att borgenären framställt krav på betalning.

Övriga motionsyrkanden avstyrks i huvudsak med hänvisning till pågående arbete.

I betänkandet finns 21 reservationer och 3 särskilda yttranden. I en reservation (M, FP, C, KD) föreslås att riksdagen avslår de motionsyrkanden som gäller betalningstider i näringslivet.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs av riksdagen efter endast en bordläggning.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Utskottets överväganden	9
Obeställd reklam och telefonförsäljning m.m.	9
Bluffakturor	18
Reklam riktad till barn	25
Lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam	29
Införande av en konsumentbalk	33
Utskottets ställningstagande	34
Avtal om digitalt innehåll	34
Konsumentköplagens preskriptionstid	36
Småhusentreprenad	37
Hantverkstjänster	39
Faktureringsavgifter	40
Tydligare regler för fakturors förfallodatum	41
Sms-lån	43
Betalingstider i näringslivet	51
Resegarantisystemet	55
Vidareförsäljning av evenemangsbiljetter	56
Leksakers säkerhet	58
Miljömärkning av produkter	63
Reservationer	65
1. Obeställd reklam och telefonförsäljning m.m., punkt 1 (S)	65
2. Obeställd reklam och telefonförsäljning m.m., punkt 1 (MP)	67
3. Obeställd reklam och telefonförsäljning m.m., punkt 1 (SD)	69
4. Bluffakturor, punkt 2 (S, MP)	70
5. Bluffakturor, punkt 2 (SD)	72
6. Reklam riktad till barn, punkt 3 (S)	73
7. Reklam riktad till barn, punkt 3 (MP)	73
8. Lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam, punkt 4 (S)	74
9. Lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam, punkt 4 (MP, V)	75
10. Införande av en konsumentbalk, punkt 5 (MP)	76
11. Avtal om digitalt innehåll, punkt 6 (MP, V)	77
12. Konsumentköplagens preskriptionstid, punkt 7 (MP)	78
13. Småhusentreprenad, punkt 8 (MP, V)	78
14. Tydligare regler för fakturors förfallodatum, punkt 11 (SD)	79
15. Sms-lån, punkt 12 (S)	79
16. Sms-lån, punkt 12 (MP, V)	81
17. Sms-lån, punkt 12 (SD)	82
18. Betalingstider i näringslivet, punkt 13 (M, FP, C, KD)	83
19. Leksakers säkerhet, punkt 16 (MP, V)	84
20. Miljömärkning av produkter, punkt 17 (S, V)	85
21. Miljömärkning av produkter, punkt 17 (MP)	86
Särskilda yttranden	87
1. Obeställd reklam och telefonförsäljning m.m., punkt 1 (V)	87

2. Bluffakturor, punkt 2 (V)	87
3. Reklam riktad till barn, punkt 3 (V)	88
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	89
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	89

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Obeställd reklam och telefonförsäljning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C201 av Olle Larsson (SD),

2013/14:C207 av Jonas Eriksson m.fl. (MP),

2013/14:C239 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1 och 2,

2013/14:C242 av Anders Andersson (KD),

2013/14:C270 av Monica Green (S),

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2–5,

2013/14:C283 av Christer Winbäck och Anita Brodén (båda FP),

2013/14:C305 av Staffan Danielsson och Per-Ingvar Johnsson (båda C),

2013/14:C359 av Anna Wallén m.fl. (S),

2013/14:C371 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkandena 1–3,

2013/14:C403 av Kerstin Engle (S),

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkandena 3 och 4 samt

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 16.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (MP)

Reservation 3 (SD)

2. Bluffakturor

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:Fi289 av Lars-Axel Nordell (KD) yrkande 2,

2013/14:Fi290 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1 och 3,

2013/14:C230 av Sten Bergheden (M),

2013/14:C275 av Jan Ericson (M),

2013/14:C387 av Åsa Lindestam och Elin Lundgren (båda S),

2013/14:C429 av Hans Hoff (S),

2013/14:C430 av Christina Oskarsson (S),

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 5,

2013/14:C464 av Marie Nordén och Jörgen Hellman (båda S) och

2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 7.

Reservation 4 (S, MP)

Reservation 5 (SD)

3. Reklam riktad till barn

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C236 av Hans Hoff (S),

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 10 och 11,

2013/14:C437 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S),

2013/14:C445 av Carina Hägg (S) och

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 7.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (MP)

4. Lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 12 och 13 samt

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 8.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (MP, V)

5. Införande av en konsumentbalk

Riksdagen avslår motion

2013/14:C329 av Ulf Holm och Mats Pertoft (båda MP).

Reservation 10 (MP)

6. Avtal om digitalt innehåll

Riksdagen avslår motion

2013/14:N441 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkandena 6 och 24.

Reservation 11 (MP, V)

7. Konsumentköplagens preskriptionstid

Riksdagen avslår motion

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 7.

Reservation 12 (MP)

8. Småhusentreprenad

Riksdagen avslår motion

2013/14:C206 av Jonas Eriksson och Mats Pertoft (båda MP).

Reservation 13 (MP, V)

9. Hantverkstjänster

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C266 av Finn Bengtsson (M) och

2013/14:C441 av Johan Linander och Göran Lindell (båda C).

10. Faktureringsavgifter

Riksdagen avslår motion

2013/14:C320 av Hannah Bergstedt (S).

11. Tydligare regler för fakturors förfallodatum

Riksdagen avslår motion

2013/14:C417 av Johnny Skalin (SD).

Reservation 14 (SD)

12. Sms-lån

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C240 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2,

2013/14:C241 av Markus Wiechel (SD),

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7–9,

2013/14:C313 av Hans Hoff (S),

2013/14:C355 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S),

2013/14:C366 av Olle Thorell och Anna Wallén (båda S),

2013/14:C389 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4,

2013/14:C398 av Clas-Göran Carlsson m.fl. (S),

2013/14:C442 av Monica Green (S) och

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 15 (S)

Reservation 16 (MP, V)

Reservation 17 (SD)

13. Betalningstider i näringslivet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 4 och avslår motion

2013/14:C328 av Johan Löfstrand (S).

Reservation 18 (M, FP, C, KD)

14. Resegarantisystemet

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C339 av Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) och

2013/14:N220 av Sten Bergheden (M) yrkande 3.

15. Vidareförsäljning av evenemangsbiljetter

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C322 av Louise Malmström och Johan Löfstrand (båda S) och

2013/14:C374 av Anna Wallén (S).

16. Leksakers säkerhet

Riksdagen avslår motion

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 16 och 17.

Reservation 19 (MP, V)

17. Miljömärkning av produkter

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:C330 av Jan Lindholm och Mats Pertoft (båda MP) yrkande 1,

2013/14:C378 av Annicka Engblom (M) och

2013/14:C421 av Thomas Strand m.fl. (S).

Reservation 20 (S, V)

Reservation 21 (MP)

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 27 mars 2014

På civilutskottets vägnar

Veronica Palm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Veronica Palm (S), Nina Lundström (FP), Oskar Öholm (M), Eva Bengtson Skogsberg (M), Carina Ohlsson (S), Marta Obminska (M), Hillevi Larsson (S), Margareta Cederfelt (M), Jonas Gunnarsson (S), Yilmaz Kerimo (S), Jessika Vilhelmsson (M), Jan Lindholm (MP), Roland Utbult (KD), Markus Wiechel (SD), Marianne Berg (V), Lars Eriksson (S) och Karin Östring Bergman (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ett sjuttiofem motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2013 på de konsumentpolitiska och konsumenträttsliga områdena. Motionsyrkandena gäller bl.a. obeställd reklam och telefonförsäljning, bluffakturor, reklam riktad till barn, lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam, sms-lån, betalningstider i näringslivet, leksakers säkerhet och miljömärkning av produkter.

Motionsförslagen finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Obeställd reklam och telefonförsäljning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om obeställd reklam och telefonförsäljning m.m. Utskottet hänvisar främst till pågående arbete.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (MP) och 3 (SD) samt särskilt yttrande 1 (V).

Motionerna

I partimotion 2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att se över möjligheterna att begränsa direktreklamen och stärka konsumenternas rätt (yrkande 2). Motionärerna anser även att regeringen bör återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att avtal som ingås vid telefonförsäljning blir bindande för kunden först efter det att denne skriftligen har bekräftat avtalet. Detta ska gälla både vid telefonförsäljning till privatpersoner och till mindre företag. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 3). Motionärerna anser också att det ska införas ett omvänt Nix-register till vilket de konsumenterna som vill ta emot direktadresserad reklam och telefonsamtal i försäljningssyfte kan anmäla sig. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 4). Motionärerna föreslår vidare ett tillkännagivande om att det bör tillsättas en utredning av marknadsföringslagen i syfte att hindra oseriösa försäljningsmetoder (yrkande 5).

I motion 2013/14:C371 av Annika Lillemets m.fl. (MP) föreslås tillkännagivanden om att marknadsföringslagen bör ändras så att oadresserad direktreklam endast ska få delas ut till dem som uttryckligen ger sitt samtycke till detta (yrkande 1), att adresserad direktreklam endast ska få sändas till personer som uttryckligen gett sitt samtycke till detta på förhand (yrkande 2) och att telefonförsäljning endast ska tillåtas till abonnenter som uttryckligen har gett sitt samtycke till detta på förhand (yrkande 3).

I motion 2013/14: MJ519 anser Helena Leander m.fl. (MP) att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om att telefonförsäljning och direktreklam endast ska tillåtas till de personer som uttryckligen har gett sitt samtycke till detta på förhand. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 16).

Veronica Palm m.fl. (S) anser i motion 2013/14:C447 att konsumenternas rätt vid telefonförsäljning bör stärkas. Enligt motionärerna bör alla försäljare vid distanshandel erbjuda kunden ett undertecknat avtal om konsumenten begär detta. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 3). Motionärerna anser vidare att branschen tillsammans med

andra aktörer och intressenter bör upprätta ett register till vilket de konsumenter som vill ta emot säljsamtal till sin mobiltelefon kan anmäla sig. I det fall detta inte kan ske på frivillig väg bör lagstiftning kunna övervägas. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 4).

Olle Larsson (SD) anser i motion 2013/14:C201 att bl.a. försäljning av varor och tjänster till privatpersoner per telefon ska förbjudas. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

I motion 2013/14:C207 föreslår Jonas Eriksson m.fl. (MP) ett tillkännagivande om att reglerna för telefonförsäljning bör skärpas. Motionärerna menar bl.a. att en näringsidkare inte utan föregående anmodan ska få ringa säljsamtal till privatpersoner, småföretagare och ägare av skogsfastigheter. Dessa ska inte heller vara bundna av avtal som ingås per telefon innan de fått fullständiga avtalsvillkor och lämnat en skriftlig bekräftelse på avtalet. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

I motion 2013/14:C239 föreslår Markus Wiechel (SD) tillkännagivanden om att det i lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler ska införas krav på att säljsamtal ska spelas in (yrkande 1) och att en köpare ska få möjlighet att i slutet av samtalet svara på om han eller hon önskar ändra eller lägga till något (yrkande 2).

Anders Andersson (KD) anför i motion 2013/14:C242 att regeringen snarast bör vidta åtgärder för att stärka konsumentskyddet och minska riskerna för att via telefon ingå bindande oönskade avtal. Motionären anser att det bör tillsättas en utredning i syfte att inför en lagregel om krav på skriftlig bekräftelse vid telefonförsäljning. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Monica Green (S) anser i motion 2013/14:C270 att all sorts telefonförsäljning bör förbjudas. Motionären anför vidare att det borde vara så att den som vill ta emot säljsamtal till sin telefon på förhand kan anmäla detta till någon branschförening (en opt-in-lösning). Avtal som ingås per telefon ska inte vara giltiga utan ett skriftlighetskrav ska gälla. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

I motion 2013/14:C283 anser Christer Winbäck och Anita Brodén (båda FP) att regeringen bör utreda behovet av skriftliga överenskommelser vid telefonförsäljning. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Staffan Danielsson och Per-Ingvar Johnsson (båda C) anser i motion 2013/14:C305 att det bör införas krav på skriftligt godkännande av avtal vid telefonförsäljning. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att skärpa reglerna för telefonförsäljning.

Anna Wallén m.fl. (S) föreslår i motion 2013/14:C359 ett tillkännagivande om att införa krav på skriftliga avtal vid all telefonförsäljning.

I motion 2013/14:C403 föreslår Kerstin Engle (S) ett tillkännagivande om att stärka konsumenternas skydd vid telefonförsäljning. Motionären anför bl.a. att rätten att ångra sig måste bli tydligare och att skriftlig information måste ges innan ett avtal blir bindande.

Gällande rätt m.m.

Enligt 19 § marknadsföringslagen (2008:486) gäller att en näringsidkare vid marknadsföring till en fysisk person får använda elektronisk post, telefax eller sådana uppringningsautomater eller andra liknande automatiska system för individuell kommunikation som inte betjänas av någon enskild bara om den fysiska personen har samtyckt till det på förhand, dvs. en opt-in-lösning. Skyddet gäller för fysiska personer och omfattar även näringsidkare som bedriver sin verksamhet i enskild firma (prop. 1999/2000:40 Obeställd reklam m.m. s. 18). Har näringsidkaren fått den fysiska personens e-postadress i samband med försäljning av en produkt till personen, gäller under vissa förutsättningar inte kravet på samtycke i förväg. Vid marknadsföring med e-post ska enligt 20 § marknadsföringslagen meddelandet alltid innehålla en giltig adress till vilken mottagaren kan sända en begäran om att marknadsföringen ska upphöra. Detta gäller även vid marknadsföring till en juridisk person.

Av 21 § marknadsföringslagen följer vidare att andra metoder för individuell kommunikation på distans än sådana som avses i 19 § får användas om inte den fysiska personen tydligt motsatt sig att metoden används, dvs. en opt-out-lösning. Bestämmelsen tar huvudsakligen sikte på marknadsföring via oadresserad och adresserad post samt telefon.

När det gäller bedömningen av frågan om någon tydligt motsatt sig användningen av en viss metod uttalades i proposition 1999/2000:40 att i de fall som det finns ett spärregister kan den fysiska personen göra en anmälan dit, t.ex. när det gäller Nix-Telefon. Samma sak gäller direktadresserad reklam via post då personen kan vända sig till Spar eller något annat register. I fråga om oadresserad direktreklam anfördes det i propositionen att det som hittills bör vara tillräckligt att det på brevlådan eller i omedelbar anslutning till brevinkastet anges att den enskilde inte önskar någon reklam (prop. s. 41).

En särskild bestämmelse om aggressiv marknadsföring finns i 7 § marknadsföringslagen. Bestämmelsen är utformad som en generalklausul. I bestämmelsen anges att en näringsidkare inte får använda sig av aggressiv marknadsföring, och paragrafen innehåller en uppräkningslista av självständiga rekvisit som kan anses utgöra aggressiva marknadsföringsåtgärder. Aggressiv marknadsföring är att anse som otillbörlig om den i märkbar mån påverkar eller sannolikt påverkar mottagarens förmåga att fatta ett välgrundat affärsbeslut. Sådan aggressiv marknadsföring som anges i punkterna 24–31 i bilaga I till direktivet om otillbörliga affärsmetoder är alltid att anse som otillbörlig. Att ta upprepade och oönskade kontakter per telefon, fax, e-post eller annat medium, utom under de förhållanden och i den utsträckning som enligt nationell lagstiftning är motiverat för att få en avtalsmässig skyldighet fullgjord, är ett exempel på sådan aggressiv marknadsföring (punkt 26 i bilagan). Bestämmelsen i punkt 26 ska även tillämpas när marknadsföringen riktas till näringsidkare.

Distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) innehåller bestämmelser om konsumentskydd vid bl.a. distansavtal. Med distansavtal avses ett avtal som ingås inom ramen för ett av näringsidkaren organiserat system för att träffa avtal på distans om kommunikationen uteslutande sker på distans, exempelvis med hjälp av telefon eller e-post. Lagen är tillämplig på distansavtal som ingås mellan en näringsidkare och en konsument. Med konsument avses enligt lagen en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet.

Riksdagen har i december 2013 beslutat om ändringar i bl.a. distans- och hemförsäljningslagen och marknadsföringslagen för att genomföra ett EU-direktiv om konsumenträttigheter i svensk rätt (prop. 2013/14:15, bet. 2013/14:CU7, rskr. 2013/14:118). Lagändringarna, som ska träda i kraft den 13 juni 2014, syftar till att stärka konsumentskyddet vid avtal som ingås på distans och utanför affärslokaler. Lagändringarna innebär bl.a. att distans- och hemförsäljningslagen ska byta namn till lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler.

Liksom tidigare finns regler om ingående av avtal per telefon. Vid telefonförsäljning ska försäljaren i början av samtalet informera konsumenten om sitt namn, samtalets syfte, näringsidkarens identitet och försäljarens relation till näringsidkaren. Konsumenten ska således omedelbart informeras om att det är fråga om ett samtal i försäljningssyfte. Bestämmelsen motsvarar de nuvarande reglerna i distans- och hemförsäljningslagen. En nyhet är att vid distansavtal och avtal utanför affärslokaler om varor och icke finansiella tjänster ska all information ges till konsumenten innan avtalet ingås. Informationen ska vara klar och begriplig och särskild hänsyn ska tas till behovet av skydd för underåriga och andra särskilt utsatta personer. När ett avtal har ingåtts ska konsumenten inom rimlig tid få en bekräftelse på avtalet. Bekräftelsen ska ges i en läsbar och varaktig form. Om näringsidkaren inte ger sådan information ska marknadsföringslagens sanktionsregler tillämpas. Enligt propositionen till den nya marknadsföringslagen bör det i normalfallet vara fråga om ett otillbörligt vilseledande enligt marknadsföringslagen när informationskraven i distans- och hemförsäljningslagen inte uppfyllts (prop. 2007/08:115 s. 179). Det införs också en civilrättslig regel om följderna av utebliven information. Om näringsidkaren inte informerar om kostnader för leverans och porto eller andra tillkommande kostnader, är konsumenten inte skyldig att betala sådana kostnader. Vidare införs det gemensamma bestämmelser om ångerrätt för distansavtal och avtal utanför affärslokaler. Ångerfristen ska alltid vara 14 dagar. För vissa avtalstyper gäller inte ångerrätten.

I den nya konsumentkreditlagen (2010:1846) som trädde i kraft den 1 januari 2011 finns det, utöver det informationskrav som redovisats ovan, även en särskild bestämmelse om den information angående krediten som ska lämnas vid telefonförsäljning. Marknadsföringslagens sanktionssystem ska också gälla vid utebliven information enligt konsumentkreditlagen. Konsumentkreditlagen innehåller vidare en generell bestämmelse om 14 dagars

ångerrätt vid kreditavtal som ska tillämpas i stället för distans- och hemförsäljningslagens regler om ångerrätt. Lagen omfattar i princip alla slag av krediter som näringsidkare lämnar konsumenterna. Med konsument avses, i likhet med distans- och hemförsäljningslagen, en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet.

Genom en ny regel i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation har Konsumentombudsmannen getts en möjlighet att förplikta en operatör att blockera ett nummer eller en tjänst om marknadsföringen av numret eller tjänsten är otillbörlig eller om väsentlig information utelämnas vid marknadsföringen (7 kap. 9 a §).

Vid tvist om huruvida ett avtal har slutits gäller allmänna bevisregler. Detta innebär att den som påstår att ett avtal har slutits måste kunna bevisa sitt påstående. Den konsument som så önskar kan kostnadsfritt få sin sak prövad vid Allmänna reklamationsnämnden.

Nix-Telefon

Privatpersoner som har ett abonnemang på fast telefoni kan genom anmälan av sitt telefonnummer till Föreningen Nix-Telefon göra känt att de inte vill få samtal i försäljnings-, marknadsförings- eller insamlings syfte. Sedan en tid tillbaka har det även införts en möjlighet för privatpersoner att begära att mobila telefonnummer spärras. Företag kan inte ansluta sig till Nix-Telefon. I Föreningen Nix-Telefon ingår bl.a. Swedma (Swedish Direct Marketing Association), Direkthandelsföretagens Förening, Svensk Försäkring, Bankföreningen, Sveriges Annonser, Kontakta, Sveriges Kommunikationsbyråer och Tidningsutgivarna.

Oadresserad direktreklam

Sedan 1993 gäller en överenskommelse mellan Konsumentverket och Swedma om att konsumenterna som så önskar ska slippa få oadresserad reklam i sin brevlåda om de på brevlådan anger att de tackar nej till reklam. Överenskommelsen omfattar endast kommersiell direktreklam.

Nix adresserat

När det gäller direktadresserad reklam finns spärregistret Nix adresserat som finansieras av Swedma. Syftet med registret är att konsumenterna ska kunna meddela att de motsätter sig att få adresserade meddelanden per post i marknadsföringssyfte och att näringslivet ska ha tillgång till ett centralt register över konsumenterna som har anmält att de motsätter sig att få adresserad direktreklam.

Proposition 2013/14:71 Telefonsäljning på premiepensionsområdet

I propositionen föreslår regeringen åtgärder för att stärka konsumentskyddet vid telefonsäljning på premiepensionsområdet. Förslaget innebär att vid telefonsäljning av en förvaltnings- eller rådgivningstjänst som avser premiepension ska det för ett giltigt avtal krävas att konsumenten skriftligen accepterar näringsidkarens anbud. Det ska alltså inte längre vara möjligt att ingå sådana avtal muntligen. Om en näringsidkare utför tjänster trots att det inte finns något giltigt avtal, ska konsumenten inte vara betalningsskyldig för tjänsterna. Vidare ska näringsidkaren i rimlig tid innan avtalet ingås lämna viss information och samtliga avtalsvillkor till konsumenten.

Lagändringarna är avsedda att träda i kraft den 1 juli 2014. Civilutskottet har i betänkande 2013/14:CU23 ställt sig bakom regeringens lagförslag.

Utredningen om konsumentskydd vid finansiell rådgivning

Regeringen beslutade den 27 september 2012 att utse en särskild utredare för att föreslå åtgärder som förbättrar konsumenternas ställning vid finansiell rådgivning. Utredningen, som antog namnet Utredningen om konsumentskydd vid finansiell rådgivning, redovisade i januari 2014 sitt uppdrag i betänkandet Det måste gå att lita på konsumentskyddet (SOU 2014:4). Utredningen gör i betänkandet bl.a. bedömningen att en skyldighet för rådgivaren att spela in rådgivningssamtalet, oavsett om samtalet äger rum vid ett personligt möte, via telefon eller via internet bör införas.

Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Utredningen om konsumentskydd vid telefonsäljning

Regeringen gav den 31 oktober 2013 en särskild utredare i uppdrag att överväga och bedöma om konsumentskyddet i samband med telefonsäljning behöver stärkas och vid behov föreslå åtgärder (dir. 2013:95).

Utredaren ska

- bedöma för- och nackdelar med telefonsäljning, främst med utgångspunkt i telefonsäljning som sker på näringsidkarens initiativ,
- kartlägga och analysera regelverket som gäller för telefonsäljning,
- bedöma om de problem som telefonsäljning kan innebära har förändrats eller ökat på senare tid,
- analysera hur dagens tillsyn fungerar,
- analysera hur spärregistret Nix-Telefon fungerar, såväl för fast som mobil telefoni, och värdera om det fungerar tillfredsställande,
- bedöma i vilken utsträckning de metoder som används för distanskommunikation kan komma att ändras framöver och

- efter en samlad bedömning av vad som framkommit bedöma om det är nödvändigt att stärka konsumentskyddet vid telefonförsäljning av varor, tjänster och andra nyttigheter och i så fall föreslå lämpliga åtgärder.

I uppdraget ingår att överväga om det bör införas ett krav på skriftlig bekräftelse eller motsvarande från konsumenten för att ett avtal som träffats per telefon ska vara bindande – i första hand vid telefonförsäljning som sker på näringsidkarens initiativ. Utredaren ska i sammanhanget överväga om det finns mindre ingripande alternativ för att trygga konsumentens rätt.

Det ingår också i uppdraget att överväga om det bör införas ett krav på godkännande på förhand från konsumenten för att näringsidkaren ska få ringa upp konsumenten i marknadsföringssyfte.

Intresset av en god balans mellan konsumenters och näringsidkares intressen ska beaktas. Utredaren ska beakta de konsekvenser förslagen kan få för sysselsättningen i telefonförsäljningsbranschen, liksom vilka administrativa och övriga kostnader som förslagen kan komma att medföra för berörda företag.

Utredaren ska dessutom bedöma om småföretag som får köperbjudanden via telefonsamtal behöver ett särskilt skydd och i så fall resonera kring hur detta skulle kunna utformas. Eventuella lagförslag om ett sådant skydd ska avse en reglering vid sidan av det konsumentskyddande regelverket.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2015.

Utredningen om telefonförsäljning av finansiella tjänster och produkter

Regeringen gav den 30 januari 2014 en särskild utredare i uppdrag att kartlägga vilka problem konsumenterna och småföretag möter vid telefonförsäljning av finansiella tjänster och produkter, bedöma för- och nackdelar med sådan telefonförsäljning, samt överväga om konsumentskyddet vid telefonförsäljning av finansiella tjänster och produkter behöver stärkas och i så fall föreslå lämpliga åtgärder (dir. 2014:11). Om det bedöms att det finns problem av så allvarlig art att omedelbara lagstiftningsåtgärder krävs, ingår det i utredarens uppdrag att utarbeta lagförslag. I övrigt ska resultaten från utredningen tas om hand inom ramen för den allmänna utredningen om konsumentskydd vid telefonförsäljning.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 augusti 2014.

Utskottets ställningstagande

Vad först gäller de motioner som föreslår åtgärder i syfte att begränsa direktreklamerna framgår det av redovisningen ovan att det har träffats en överenskommelse med en branschorganisation för företag och organisatio-

ner som tillhandahåller tjänster och produkter inom direktmarknadsföringsområdet om riktlinjer för utdelning av oadresserad direktreklam. En konsument kan vidare anmäla till Nix adresserat att han eller hon motsätter sig att få adresserad direktreklam.

Motionsyrkanden om åtgärder för att begränsa direktreklamen har behandlats av civilutskottet vid flera tidigare tillfällen. Utskottet har avstyrkt de då aktuella motionsyrkandena och riksdagen har följt utskottet (se bl.a. bet. 2010/11:CU14, bet. 2011/12:CU15 och bet. 2012/13:CU13). I betänkande 2010/11:CU14 hänvisade utskottet till branschens egenåtgärder och uttalade att såvitt utskottet hade sig bekant fungerar egenåtgärderna bra, och utskottet kunde för sin del inte se att det skulle föreligga ett behov av att tillsätta en sådan utredning eller eljest vidta sådana åtgärder som motionärerna önskade. Utskottet anförde att när, såsom i förevarande fall, näringslivets egenåtgärder fungerar tillfredsställande från konsumentsynpunkt fanns, enligt utskottets mening, inte några som helst skäl att påkalla lagstiftning eller andra åtgärder från statsmakternas sida.

Utskottet anser inte att det finns skäl för riksdagen att frångå sina tidigare ställningstaganden angående behovet av åtgärder för att begränsa direktreklamen.

När det gäller motionsyrkandena som tar upp frågor om telefonförsäljning ser utskottet i likhet med motionärerna allvarligt på de problem som under senare tid har uppmärksammats i samband med telefonförsäljning av varor och tjänster. En betydande del av anmälningarna till Konsumentverket rör numera telefonförsäljning. Av anmälningarna framgår att konsumenten i många fall har fått en avtalsbekräftelse men inte anser sig ha tackat ja till något erbjudande. Det finns även småföretagare som upplever liknande problem med telefonförsäljare.

Bestämmelser till skydd för konsumenterna vid telefonförsäljning finns bl.a. i marknadsföringslagen och distans- och hemförsäljningslagen. De företag som bryter mot bestämmelserna kan åläggas marknadsrättsliga sanktioner. Som redovisats ovan har riksdagen nyligen beslutat om ändringar i distans- och hemförsäljningslagen som innebär tydligare regler om näringsidkarens informationsskyldighet vid ingående av avtal på distans. Utskottet har även i betänkande 2013/14:CU23 ställt sig bakom ett lagförslag från regeringen om att vid telefonförsäljning på premiepensionsområdet för ett giltigt avtal ska krävas att konsumenten skriftligen accepterar näringsidkarens anbud.

Vidare vill utskottet peka på att regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att överväga och bedöma om konsumentskyddet i samband med telefonförsäljning behöver stärkas och vid behov föreslå åtgärder (dir. 2013:95). Utredaren ska dessutom bedöma om småföretag som får köperbjudanden via telefonsamtal behöver ett särskilt skydd och i så fall resonera kring hur detta skulle kunna utformas. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2015. Regeringen har också gett en särskild utredare i uppdrag att kartlägga vilka problem konsumenterna och småföretag möter vid

telefonförsäljning av finansiella tjänster och produkter, bedöma för- och nackdelar med sådan telefonförsäljning, samt överväga om konsumentskyddet vid telefonförsäljning av finansiella tjänster och produkter behöver stärkas och i så fall föreslå lämpliga åtgärder (dir. 2014:11). Detta uppdrag ska redovisas senast den 15 augusti 2014. Utskottet välkomnar detta utredningsarbete.

Utskottet vill också nämna att Utredningen om konsumentskydd vid finansiell rådgivning i sitt betänkande Det måste gå att lita på konsumentskyddet (SOU 2014:4) bl.a. gör bedömningen att en skyldighet för rådgivaren att spela in rådgivningssamtalet, oavsett om samtalet äger rum vid ett personligt möte, via telefon eller via internet bör införas. Utredningsbetänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Sammantaget kan utskottet således konstatera att det arbete som pågår inom detta område ligger helt i linje med huvuddelen av motionsförslagen. Det finns därför inte anledning att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionerna.

Vad slutligen gäller motionsönskemålet om en översyn av marknadsföringslagen vill utskottet peka på att genom marknadsföringslagen har direktivet om otillbörliga affärsmetoder genomförts i svensk rätt. Direktivet är ett fullharmoniseringsdirektiv. Kommissionen har våren 2013 presenterat en första rapport om tillämpningen av direktivet (KOM(2013) 139) tillsammans med ett meddelande om tillämpningen av direktivet (KOM (2013) 138). I meddelandet anser kommissionen att det vore olämpligt att ändra direktivet i detta skede inte minst eftersom erfarenheten av genomförandet i medlemsstaterna fortfarande spänner över alltför kort tid för ett så omfattande regelverk. Kommissionen kommer dock bl.a. att bistå medlemsstater med att säkerställa en effektiv tillämpning av direktivet genom att vidareutveckla vägledningen och dela bästa praxis med medlemsstaterna. Åtgärderna kommer att inriktas på vissa nyckelområden. På dessa områden kommer uppmärksamheten främst att riktas mot metoder med inriktning på utsatta konsumenter, särskilt äldre människor och barn.

Utskottet kan därför inte se att det finns anledning till ett sådant tillkännagivande som motionärerna föreslår.

Med det anförda förslår således utskottet att samtliga motioner avslås.

Bluffakturor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bluffakturor. Utskottet hänvisar till att pågående arbete ligger väl i linje med motionsönskemålen. Motionerna får därmed i allt väsentligt anses tillgodosedda.

Jämför reservationerna 4 (S, MP) och 5 (SD) samt särskilt yttrande 2 (V).

Bakgrund

Bluffakturorna kan ta sig olika uttryck. Det finns rena bluffakturor där ett oseriöst företag genom att skicka fakturor, inbetalningsavier eller liknande meddelanden till näringsidkare och konsumenter försöker få betalt för en vara eller en tjänst som inte uttryckligen har beställts. Det förekommer också erbjudanden som utformas som fakturor. Ibland föregås fakturan av en telefonkontakt och det påstås att ett avtal har ingåtts, trots att så inte är fallet eller i varje fall inte på de villkor som görs gällande.

Förfarandet är en form av vad som brukar kallas negativ säljmetod eller negativ avtalsbindning. Sådana förfaranden kännetecknas av att marknadsföraren skapar en oriktig föreställning om att ett bindande avtal har kommit till stånd. Härigenom vilseleds mottagaren i fråga om betalningsskyldigheten. I många fall har mottagaren inte ens fått någon vara levererad eller tjänst utförd.

Statistik från Brottsförebyggande rådet (Brå) visar att antalet anmälda bedrägerier med bluffakturor som har skickats till företag från att 2007 ha uppgått till omkring 3 000 ärenden ökade till närmare 17 000 anmälda fall 2011. År 2012 anmäldes 16 100 fall. Enligt preliminär statistik från Brå har antalet anmälda bedrägerier med hjälp av bluffakturor under 2013 minskat med 20 procent till 12 900 anmälda fall.

Motionerna

Veronica Palm m.fl. (S) anför i motion 2013/14:C447 att småföretagares situation i många avseenden är jämförbar med enskilda konsumenters och att småföretagare ofta saknar de resurser som krävs för att bemöta felaktiga krav. Motionärerna anser att regeringen bör ta initiativ till en översyn av lagstiftningen i syfte att stärka skyddet för landets småföretagare när det gäller bluffakturor. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 5).

Ett förslag till ett liknande tillkännagivande lämnas också av Jennie Nilsson m.fl. (S) i motion 2013/14:N423 (yrkande 7).

I motion 2013/14:C230 anför Sten Bergheden (M) bl.a. att bluffakturor har blivit ett allt vanligare inslag i svenska företagens vardag. Motionären anser att regeringen bör överväga möjligheten att se över Konsumentverkets informations- och rådgivningsfunktion så att företagare bättre kan skyddas mot ovälkommen telefonsäljning. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

I motion 2013/14:C275 anser Jan Ericson (M) att regeringen noga bör följa utvecklingen när det gäller bluffakturor. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

I motion 2013/14:C387 anför Åsa Lindestam och Elin Lundgren (båda S) bl.a. att många företagare inte vågar bestrida bluffakturor av rädsla för betalningsanmärkningar eller för att tiden inte medger en rättsprocess. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om införande av en ångerrätt för företagare.

Hans Hoff (S) anser i motion 2013/14:C429 att företagen behöver ett starkare skydd mot bluffakturor. Motionären anser att det är angeläget att regeringen skyndsamt tar ett helhetsgrepp för att stoppa bluffakturorna. Exempelvis bör avtalslagen ändras och en ångerrätt införas för företagare. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

I motion 2013/14:C430 föreslår Christina Oskarsson (S) ett tillkännagivande om att regeringen snarast ska se över lagstiftningen för att stoppa bluffakturorna.

Marie Nordén och Jörgen Hellman (båda S) anför i motion 2013/14:C464 att både enskilda, kommuner och företag utsätts för bedrägerier, bl.a. genom bluffakturor. Motionärerna anser att skyddet för konsumenter, kommuner och företag måste stärkas. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Lars-Axel Nordell (KD) anser i motion 2013/14:Fi289 att det bör göras en översyn av lagstiftningen för att bättre skydda personer mot bedrägerier som t.ex. bluffakturor. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 2).

Kent Ekeröth (SD) föreslår i motion 2013/14:Fi290 tillkännagivanden om att regeringen dels snarast ska redovisa en åtgärdsplan mot bluffakturor med konkreta och effektiva förslag (yrkande 1), dels återkomma med förslag om hur Svensk Handels varningslista eller en liknande lista kan utvecklas och användas av svenska myndigheter för att speciellt peka ut företag som skickar ut bluffakturor eller bedriver dylika bedrägliga verksamheter (yrkande 3).

Gällande rätt m.m.

Att i marknadsföringsmaterialet inkludera en faktura eller liknande betalningshandling som ger konsumenten intryck av att han eller hon redan har beställt den marknadsförda produkten när så inte är fallet är en sådan affärs-

metod som enligt punkt 21 i bilaga I till direktivet om otillbörliga affärsmetoder under alla omständigheter är otillbörlig. Även näringsidkare omfattas av de regler som räknas upp i bilagan.

I 8 § andra stycket marknadsföringslagen (2008:486) stadgas att sådan vilseledande marknadsföring som anges i punkterna 1–23 i bilaga I till direktivet om otillbörliga affärsmetoder alltid är att anse som otillbörlig. Bilagan gäller enligt 4 § marknadsföringslagen som lag i Sverige. En näringsidkare som bryter mot bestämmelsen i punkt 21 kan bl.a. åläggas att betala marknadsstörningsavgift och skadestånd (29 och 37 §§ marknadsföringslagen).

I avtalslagen finns bestämmelser om slutande av avtal. Det är den som påstår att ett avtal har ingåtts som har att bevisa det. I avtalslagen finns också bestämmelser om avtals ogiltighet. Ett avtal som någon framkallat genom svikligt förledande är ogiltigt enligt 30 §. Enligt 33 § får en rättshandling inte göras gällande om omständigheterna vid dess tillkomst är sådana att det skulle strida mot tro och heder att med vetskap om dem åberopa avtalet. Avtalsvillkor som är oskäligen kan, enligt 36 §, jämkas eller lämnas utan avseende.

Förfarandet kan också i många fall vara straffbart enligt 9 kap. brottsbalken. Den som genom vilseledande förmår någon till handling eller underlåtenhet som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den vilseledde gör sig skyldig till bedrägeri enligt 9 kap. 1 § brottsbalken och kan dömas till fängelse i högst två år.

Enligt 7 § kreditupplysningslagen (1973:1173) får kreditupplysningar om fysiska personer som inte är näringsidkare inte innehålla uppgifter om andra betalningsförsummelser än sådana som 1. har slagits fast genom en domstols eller en annan myndighets avgörande eller åtgärd eller 2. har lett till inledande av skuldsanering eller till betalningsinställelse, konkursansökan eller ackord. Detta innebär t.ex. att ansökningar om betalningsförelägganden inte får redovisas i en kreditupplysning som gäller en privatperson. Sedan fjärde kvartalet 2011 finns en frivillig överenskommelse inom hela kreditupplysningsbranschen om att tillämpa samma princip beträffande juridiska personer om företaget som har ställt ut en faktura finns på Svensk Handels varningslista.

Våren 2008 infördes en rättelsebestämmelse i lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet som innebär att uppgifter ska rättas, blockeras eller utplånas bl.a. i de fall då de är missvisande i fråga om den registrerades vilja eller förmåga att uppfylla sina ekonomiska förpliktelser. Om de missvisande uppgifterna har lämnats ut till tredje man ska denne underrättas om rättelseåtgärden om den registrerade begär det eller om mera omfattande skada eller olägenhet för den registrerade kan undvikas på detta sätt. Rättelsebestämmelsen är även tillämplig på uppgifter om juridiska personer och avlidna. Kreditupplysningsföretag ska vara skyldiga att gallra uppgifter som har blockerats.

Svensk Handel, Sveriges CallCenter Förening (numera Kontakta) och Swedma har ingått en branschöverenskommelse om etiska regler som ska gälla vid samtal till näringsidkare i marknadsföringssyfte. Avsikten med branschöverenskommelsen är att stärka den seriösa försäljningen och försvåra för bluffföretagen. Enligt reglerna ska bl.a. kunden inom sju arbetsdagar från ett försäljningssamtal som lett till en beställning erhålla en faktura alternativt bekräftelse på beställningens omfattning och innehåll. Kunden har ångerrätt i sju arbetsdagar från det att kunden har erhållit fakturan alternativt bekräftelsen.

Sedan flera år har aktörer i näringslivet upprättat s.k. varningslistor över företag som på olika sätt bedöms vara oseriösa och bedriva verksamhet med bluffakturor eller liknande. Som exempel kan nämnas att Svensk Handel på sin webbplats har lagt ut uppgifter om företag med oseriösa försäljningsmetoder. Kreditupplysningsföretagen använder listorna för att avgöra vilka uppgifter som ska ingå i kreditupplysningar.

Egendomsskyddsutredningens betänkande

Regeringen beslutade den 28 juni 2012 att utse en särskild utredare för att undersöka om det finns behov av att stärka det straffrättsliga skyddet för egendom och föreslå de författningsändringar som det finns anledning till. Utredningen, som antog namnet Egendomsskyddsutredningen, redovisade i december 2013 sitt uppdrag i betänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för egendom (SOU 2013:85). Utredningen föreslår bl.a. att en ny straffbestämelse, som tar sikte på systematiskt bedrägeri med bluffakturor, ska införas. Brottet ska bara finnas i en grov form och benämnas grovt fordringsbedrägeri. Straffansvaret ska omfatta betalningsuppsmaningar och liknande meddelanden som i vilseledande syfte riktas till en vidare krets av mottagare och som avser betydande värde. Även försök och förberedelse till grovt fordringsbedrägeri ska vara straffbart. Grovt fordringsbedrägeri ska bestraffas med fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Utredningen om konsumentskydd vid telefonförsäljning

Regeringen gav den 31 oktober 2013 en särskild utredare i uppdrag att överväga och bedöma om konsumentskyddet i samband med telefonförsäljning behöver stärkas och vid behov föreslå åtgärder (dir. 2013:95). En åtgärd som ska övervägas är om det bör införas ett krav på skriftlig bekräftelse vid telefonförsäljning till konsumenter. Utredaren ska dessutom bedöma om småföretag som får köperbjudanden via telefonsamtal behöver ett särskilt skydd och i så fall resonera kring hur detta skulle kunna utformas. Eventuella lagförslag om ett sådant skydd ska avse en reglering vid sidan av det konsumentskyddande regelverket.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2015 (för en närmare beskrivning av utredningsuppdraget se avsnittet, Obeställd reklam och telefonförsäljning m.m.).

Utredningen om åtgärder mot fakturabedrägerier

Regeringen gav den 6 februari 2014 en särskild utredare i uppdrag att kartlägga omfattningen och karaktären av problemen med bluffakturor (dir. 2014:12). Utredaren ska med beaktande av kartläggningen överväga behovet av förändringar i framför allt civilrättslig, näringsrättslig och civilprocessrättslig lagstiftning. Vid behov ska utredaren föreslå ändringar.

Utredaren ska bl.a. överväga följande frågor.

- Om avtalslagens ogiltighetsregler bör moderniseras eller tydliggöras med avseende på lagens tillämpning på problemen med bluffakturor.
- Om regelverket för inkassoverksamhet bör ändras för att ge ett tillräckligt skydd mot att inkassoåtgärder används för att driva in påstådda fordringar som grundas på bluffakturor.
- Om regleringen i frågor om uppgifter i Kronofogdemyndighetens register och om kreditupplysning bör ändras för att minska effekten av ett otillbörligt hot om att ge in en ansökan om betalningsföreläggande.
- Om det finns ett behov av förändringar i fråga om möjligheterna till ersättning för rättegångskostnader i mål som avser mindre belopp, t.ex. om den tappande parten har inlett rättegången i onödan eller annars varit vårdslös i sin processföring eller om ett käromål ogillas till följd av att ett avtal har tillkommit genom svikligt förledande. Utredaren ska i det sammanhanget också belysa förhållandet mellan rättegångskostnadsreglerna och undantagen för tvister som avser mindre belopp i de rättsskyddsförsäkringar som förekommer på marknaden.
- Särskilt överväga behovet av informationsinsatser riktade till företag och enskilda, t.ex. för att sprida kunskap om hur fakturabedrägerier kan förebyggas, vilket skydd regelverket ger och om hur rättigheterna bäst kan tas till vara. Utredaren kan också överväga vilka åtgärder som näringslivet och andra drabbade själva kan vidta, t.ex. genom branschorganisationer. Utredaren ska även överväga behovet av ett fördjupat samarbete och informationsutbyte mellan berörda myndigheter, näringslivet och andra intressenter. Om det finns ett sådant behov ska utredaren överväga lämpliga former för samarbetet och informationsutbytet. Vidare ska utredaren överväga behovet av myndighetsuppdrag i frågor som gäller problemen med fakturabedrägerier. Om det finns ett sådant behov ska utredaren föreslå hur uppdragen bör utformas.

När det gäller de allmänna riktlinjerna för uppdraget anför i kommittédirektivet bl.a. att den lagstiftning som aktualiseras i utredningen har ett brett tillämpningsområde och är utformad för att kunna tillämpas i vitt skilda situationer. En utmaning ligger i att föreslå åtgärder mot en företeelse som bluffakturor utan att samtidigt försvåra för den stora majoritet

seriösa företag som följer regelverket. Utredaren ska av detta skäl inte föreslå åtgärder som riskerar att få mer generella konsekvenser för näringslivet. Som exempel på sådana åtgärder kan nämnas en lagstadgad ångerrätt för näringsidkare eller ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning mellan näringsidkare. Om sådana åtgärder ska övervägas, bör det ske i ett bredare sammanhang. Frågan om telefonförsäljning till småföretagare övervägs t.ex. inom ramen för en utredning om konsumentskydd vid telefonförsäljning (dir. 2013:95). Av samma skäl bör förslagen inte omfatta förändringar av avtalslagens generalklausuler (33 och 36 §§).

Vidare ska utredaren följa och beakta det arbete i fråga om bluffakturor och därmed sammanhängande frågor som pågår på andra områden, bl.a. den fortsatta beredningen av betänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för egendom (SOU 2013:85), Utredningen om konsumentskydd vid telefonförsäljning (dir. 2013:95) och Utredningen om uppgifter om offentligt rättsliga krav vid kreditupplysning (dir. 2013:72).

Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2015.

Utskottets ställningstagande

Förekomsten av bedrägerier med bluffakturor har blivit ett samhällsproblem. Bluffakturor förekommer sannolikt inom alla sektorer i samhället och drabbar företag, myndigheter, kommuner och privatpersoner. Bluffakturor orsakar kostnader och andra besvär för de som drabbas. För småföretag och privatpersoner med begränsade ekonomiska och juridiska resurser kan konsekvenserna bli särskilt allvarliga. Frågeställningarna kring bluffakturor berör både finansutskottets, justitieutskottets och civilutskottets beredningsområden och är sammantaget förhållandevis komplexa.

Inledningsvis vill utskottet betona att den som sänder en bluffaktura normalt gör sig skyldig till ett brott. Den som drabbas kan göra en polisanmälan och framställa skadeståndsanspråk för den skada som uppkommit. Det är också enligt marknadsrättsliga regler förbjudet att tillstå någon bluffaktura. Överträdelse av dessa regler leder många gånger till sanktioner. I avtalslagen finns bestämmelser om vad som krävs för att ett avtal ska anses ha ingåtts. Den gällande lagstiftningen tar alltså tydligt avstånd från den här typen av verksamhet.

Enligt utskottets mening är det mycket viktigt att överträdelser av lagstiftningen beivras.

Våren 2012 anordnade utskottet en offentlig utfrågning om bluffakturor (se bet. 2011/12:CU15). Vid den offentliga utfrågningen ansåg flertalet av deltagarna att den mest angelägna åtgärden i arbetet mot bluffakturor är att polis och åklagare utreder de bedrägeribrott som det faktiskt är fråga om.

Under senare år har ett antal straffrättsliga och polisiära åtgärder vidtagits. Som exempel kan nämnas Egendomsskyddsutredningens uppdrag att överväga åtgärdsbehovet från straffrättsliga utgångspunkter. Utredningen föreslår i betänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för egendom (SOU

2013:85) att det införs ett nytt brott, grovt fordringsbedrägeri, som syftar till att öka möjligheten att lagföra vid den här typen av verksamhet. Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Regeringen har också tillfört polisen och rättsväsendet i övrigt ökade resurser.

Enligt utskottet är det dock angeläget att även överväga åtgärder vid sidan av de straffrättsliga och polisiära områdena. Utskottet ser därför mycket positivt på att regeringen nu har gett en särskild utredare i uppdrag att kartlägga problemen med bluffakturor och överväga ändringar i framför allt civilrättslig, näringsrättslig och civilprocessrättslig lagstiftning. Ändringarna kan t.ex. gälla avtalsrätt, inkassoverksamhet och kreditupplysning. Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2015. I sammanhanget vill utskottet också nämna att frågor om telefonförsäljning till småföretag för närvarande övervägs av Utredningen om konsumentskydd vid telefonförsäljning.

Som framkom vid utskottets offentliga utfrågning 2012 finns också en stor okunskap om innehållet i gällande lagstiftning. I de allra flesta fall har inte något avtal ingåtts. Det är därför viktigt att de som drabbas av bluffakturor kan få tillräcklig vägledning och stöd. På Svensk Handels och Företagarnas webbplatser finns information om hur man kan gå till väga om man får en bluffaktura. Även Konsumentverket och Kronofogdemyndigheten lämnar på sina webbplatser information om bl.a. hur en bluffaktura kan bestridas. Information till hjälp för dem som drabbas av bluffakturor lämnas vidare på regeringens webbplats. I uppdraget till Utredningen om åtgärder mot fakturabedrägerier ingår också att överväga informationsinsatser riktade till företag och enskilda.

Även inom branschen har vidtagits åtgärder mot bluffakturor. Svensk Handel har på sin webbplats lagt ut uppgifter om företag som använder sig av oseriösa marknadsföringsåtgärder, Varningslistan. Sedan ett antal år tillbaka samarbetar kreditupplysningsföretaget UC AB med Svensk Handel genom att inte registrera uppgifter om betalningsförelägganden mot juridiska personer när sökanden finns med på Varningslistan. Sedan fjärde kvartalet 2011 tillämpas samma princip inom hela kreditupplysningsbranschen.

Som redovisas ovan pågår ett omfattande arbete i syfte att motverka bluffakturor. Ett utredningsförslag om en ny straffbestämmelse som tar sikte på systematiska fakturabedrägerier är föremål för remissbehandling. Frågor om åtgärder mot bluffakturor som rör avtalsrätt, inkassoverksamhet och kreditupplysning utreds för närvarande. Även myndigheter och branschen bedriver ett arbete mot bluffakturor och med att ge stöd och information till dem som drabbas. Mot den redovisade bakgrunden kan utskottet inte komma till någon annan slutsats än att det pågående arbetet ligger väl i linje med motionsönskemålen. Motionerna får därmed i allt väsentligt anses tillgodosedda.

Reklam riktad till barn

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avslår motionsyrkanden om åtgärder mot reklam riktad till barn. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida.

Jämför reservationerna 6 (S) och 7 (MP) samt särskilt yttrande 3 (V).

Motionerna

I partimotion 2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda möjligheten att införa regler i marknadsföringslagen som ålägger näringsidkare att beakta barns allmänna utsatthet i kommersiella sammanhang (yrkande 10). Vidare föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att fortlöpande följa upp reklam som riktar sig till barn och att övervaka att lagar och riktlinjer följs vid marknadsföring som riktar sig till barn (yrkande 11).

I motion 2013/14:C447 föreslår Veronica Palm m.fl. (S) ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Konsumentverket i uppdrag att fortlöpande följa upp reklam som riktar sig till barn samt att övervaka att lagar och riktlinjer följs vid marknadsföring som riktar sig till barn (yrkande 7).

Hans Hoff (S) anser i motion 2013/14:C236 att reglerna när det gäller marknadsföring till barn måste skärpas. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S) anser i motion 2013/14:C437 att den kommersiella reklamen som riktas till barn och ungdomar bör förbjudas. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

I motion 2013/14:C445 anser Carina Hägg (S) att konsekvenserna av skönhetstävlingar för barn bör utredas och att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till marknadsrättslig lagstiftning som skyddar barn mot denna form av marknadsföring. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Gällande rätt m.m.

Av 7 § sista stycket marknadsföringslagen (2008:486) framgår att sådan aggressiv marknadsföring som anges i punkterna 24–31 i bilaga I till direktivet om otillbörliga affärsmetoder alltid är att anse som otillbörlig. Bilagan ska enligt 4 § marknadsföringslagen gälla som lag i Sverige. Enligt punkt 28 i bilaga I till direktivet om otillbörliga affärsmetoder är att i en annons direkt uppmana barn att köpa eller att övertala sina föräldrar eller andra vuxna att köpa de utannonserade produkterna åt dem en sådan affärsmetod som under alla omständigheter är otillbörlig.

I propositionen med förslag till en ny marknadsföringslag anförde regeringen att direktivet allmänt sett ger barn och andra utsatta grupper ett visst starkare skydd mot otillbörliga marknadsföringsåtgärder. Ett förbud finns t.ex. mot direkta köpuppsmaningar riktade till barn (punkt 28 i bilaga I). Om marknadsföring riktas till barn ska dessutom bedömningen av om åtgärden är otillbörlig ske utifrån en person som är representativ ur den krets som åtgärden riktas till (prop. 2007/08:115).

Marknadsföringslagen och bilagan innehåller därutöver, till skillnad från radio- och tv-lagen (2010:696), inte några särskilda bestämmelser om reklam riktad till barn, utan generalklausulen i 5 § marknadsföringslagen om att marknadsföring ska stämma överens med god marknadsföringssed gäller även vid sådan marknadsföring. Enligt 8 kap. 3 § radio- och tv-lagen får program i tv-sändningar och beställ-tv som huvudsakligen riktar sig till barn under tolv år inte avbrytas av annonsering. I 7 § samma kapitel anges bl.a. att reklam i tv-sändningar, sökbar text-tv och beställ-tv inte får syfta till att fånga uppmärksamheten hos barn under tolv år.

Som redovisats i avsnittet, Obeställd reklam och telefonförsäljning m.m. har kommissionen våren 2013 presenterat en första rapport om tillämpningen av direktivet om otillbörliga affärsmetoder (KOM(2013) 139) tillsammans med ett meddelande om tillämpningen av direktivet (KOM(2013) 138). I meddelandet anser kommissionen att det vore olämpligt att ändra direktivet i detta skede inte minst eftersom erfarenheten av genomförandet i medlemsstaterna fortfarande spänner över alltför kort tid för ett så omfattande regelverk. Kommissionen kommer dock bl.a. att bistå medlemsstater med att säkerställa en effektiv tillämpning av direktivet genom att vidareutveckla vägledningen och dela bästa praxis med medlemsstaterna. Åtgärderna kommer att inriktas på vissa nyckelområden. På dessa områden kommer uppmärksamheten främst att riktas mot metoder med inriktning på utsatta konsumenter, särskilt äldre människor och barn.

Enligt praxis i Marknadsdomstolen strider det mot god marknadsföringssed att skicka adresserad direktreklam till personer under 16 år (MD 1983:16, 1999:26 och 2012:14).

Egenåtgärder m.m.

Internationella Handelskammaren (ICC) har uppställt särskilda regler när det gäller reklam som riktar sig till barn och ungdom. Bland annat får reklam inte utnyttja barns och ungdomars naturliga godtrogenhet eller bristande erfarenhet. Vidare har ICC tagit fram riktlinjer när det gäller ansvarsfull marknadskommunikation för mat och dryck, som bl.a. omfattar marknadsföring som riktar sig till barn.

Enligt Etiska Rådet för Betalteletjänsters (ERB) etiska regler får marknadsföring av betalteletjänster inte förekomma om denna väsentligen riktar sig till personer under 14 år och kostnaden för att begagna sig av tjänsten kan överstiga 10 kronor.

Stiftelsen Reklamombudsmannen (RO) inrättades den 1 januari 2009. RO är näringslivets självregleringsorgan och har till uppgift att främja en hög etisk standard inom reklam och marknadsföring. RO har tagit över de uppgifter som tidigare sköttes av Näringslivets Etiska Råd mot Könnsdiskriminerande reklam (ERK) och MarknadsEtiska Rådet (MER). Allmänheten, företag, myndigheter och andra organisationer kan vända sig till RO med klagomål på reklam som man anser strider mot god marknadsföringsetik. RO granskar även reklam på eget initiativ samt ger information och vägledning i marknadsföringsetiska frågor. RO prövar om reklam följer ICC:s regler för reklam och marknadskommunikation och meddelar i uppenbara fall friande eller fällande beslut. Övriga ärenden överlämnas för prövning av Reklamombudsmannens opinionsnämnd.

De nordiska konsumentombudsmännen tog 2010 fram en ny gemensam ståndpunkt om handel och marknadsföring på internet. Ett särskilt avsnitt rör marknadsföring som riktas till barn och unga. Enligt ståndpunkten ska bl.a. näringsidkaren utforma marknadsföringen på ett sådant sätt att det är uppenbart för den åldersgrupp som är målgrupp att det rör sig om marknadsföring. Näringsidkaren får inte använda eller medverka till användandet av produktplacering eller annan form av dold reklam för produkter osv. på egna eller andra webbplatser som riktar sig mot barn och unga, t.ex. i spel eller annan underhållning. Spel och liknande bör inte heller avbrytas av reklamslag. I ståndpunkten finns flera exempel på vad e-handlarna bör ta hänsyn till när de riktar sig till barn. Till exempel bör näringsidkare inte skicka direktadresserad reklam till barn eller inhämta personuppgifter från barn.

Vidare har de nordiska konsumentombudsmännen 2012 tagit fram en ståndpunkt om marknadsföring via sociala medier. Enligt ståndpunkten bör bl.a. näringsidkaren inte använda barn och ungdomar i försäljnings- och marknadsföringssyfte, som säljkanal, för t.ex. rekrytering bland vänner och liknande. Näringsidkaren bör inte heller uppmana användare av det sociala mediet att dela marknadsföring om marknadsföringen särskilt vänder sig till barn och ungdomar. I den mån marknadsföringsreglerna innehåller förbud mot marknadsföring av vissa produkter för barn och unga, åligger det vidare näringsidkaren att löpande tillämpa bästa möjliga tekniska lösningar för att kontrollera åldern på användarna av det sociala medium som marknadsföringen riktar sig till. Ståndpunkten är ett komplement till ståndpunkten för handel och marknadsföring på internet.

App to date – Konsumenternas rättsliga ställning när varor eller tjänster betalas via telefonräkningen, m.m. (Ds 2012:31)

Regeringskansliet gav hösten 2011 en sakkunnig person i uppdrag att analysera konsumenternas rättsliga ställning när varor och tjänster betalas via telefonräkningen. Särskilt situationer där barn är inblandade skulle uppmärksammas. Den sakkunnige fick också ta upp andra konsumentproblem som

kan uppkomma till följd av ny teknik och telefonens förändrade användningsområden. Utredaren redovisade hösten 2012 sitt uppdrag i promemorian App to date – Konsumenternas rättsliga ställning när varor eller tjänster betalas via telefonräkningen, m.m. (Ds 2012:31). I promemorian har utredaren bl.a. analyserat frågan om hur regelverket kring marknadsföringen riktad mot unga vid användningen av mobiltelefoner, appar och internet fungerar. Utredaren gjorde bedömningen att den reglering som finns ger ett fullgott skydd även när marknadsföringen riktas mot barn. Utredaren ansåg att frågor om hur reglerna närmare ska tillämpas i och med uppkomsten av den nya tekniken och mobiltelefonens ändrade användningsområde borde överlämnas åt praxis.

Promemorian är enligt uppgift från Justitiedepartementet föremål för beredning.

En proposition om Ett stärkt konsumentskydd vid automatisk avtalsför-längning är aviserad till april 2014.

Tidigare ställningstaganden

Motionsyrkanden om reklam till barn har behandlats av utskottet vid flera tillfällen, senast våren 2013 (bet. 2012/13:CU13). Utskottet har avstyrkt de då aktuella motionsyrkandena med hänvisning till tidigare ställningstaganden och riksdagen har följt utskottet. I betänkande 2010/11:CU14 förklarade utskottet inledningsvis att det inte har någon annan uppfattning än motionärerna vad gäller vikten av återhållsamhet och hänsynstagande vid marknadsföring till barn. Inför ställningstagandet till de då aktuella motionsyrkandena erinrade utskottet om att genom 2008 års marknadsföringslag har direktivet om otillbörliga affärsmetoder genomförts i svensk rätt. Direktivet är i huvudsak utformat som ett fullharmoniseringsdirektiv. Medlemsstaterna är därmed förhindrade att införa bestämmelser som avviker från vad som föreskrivs i direktivet.

Utskottet anförde vidare att det vid sin behandling av proposition 2007/08: 115 om en ny marknadsföringslag uttalade att direktivet, utan att innehålla ett totalförbud mot reklam riktad till barn, allmänt sett ger barn och andra utsatta grupper ett i viss mån starkare skydd mot otillbörliga marknadsföringsåtgärder. Så är t.ex. direkta köpuppsmaningar riktade till barn en sådan affärsmetod som enligt bilaga I till direktivet under alla omständigheter är otillbörlig (punkt 28). Om marknadsföring riktas till barn ska dessutom bedömningen av om åtgärden är otillbörlig ske utifrån en person som är representativ ur den krets som åtgärden riktas mot. I övrigt gäller marknadsföringslagens bestämmelser om bl.a. god marknadsföringssed och förbud mot aggressiv och vilseledande marknadsföring även när marknadsföringen riktar sig till barn (bet. 2007/08:CU21).

Utskottet pekade därutöver på de regler och rekommendationer för marknadsföring som riktar sig till barn som bl.a. har tagits fram av Internationella Handelskammaren och som redovisats ovan. Utskottet ansåg att den branschfinansierade reklamombudsmannen också borde uppmärksammas i detta sammanhang.

När det gällde det då aktuella motionsyrkandet om att regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att fortlöpande följa upp reklam som riktar sig till barn och att övervaka att lagar och riktlinjer följs vid marknadsföring som riktar sig till barn erinrade utskottet om att Konsumentverket/Konsumentombudsmannen har ett tillsynsansvar över att bestämmelserna i marknadsföringslagen följs.

När det gällde ett motionsyrkande om att ge Konsumentverket i uppdrag att fortlöpande följa upp reklam som riktar sig till barn m.m. erinrade utskottet i betänkande 2011/12:CU15 om att Konsumentverket/ Konsumentombudsmannen redan har ett tillsynsansvar över att bestämmelserna i marknadsföringslagen följs. Utskottet kunde därför inte se att det förelåg något behov av det tillkännagivande som föreslogs.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser alltjämt att det inte finns skäl att frångå sina ovan redovisade ställningstaganden. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder mot könsdiskriminerande reklam. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida.

Jämför reservationerna 8 (S) och 9 (MP, V).

Motionerna

I partimotion 2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslås tillkännagivanden om dels att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning om förbud mot könsdiskriminerande reklam (yrkande 12), dels att regeringen ska ge Konsumentombudsmannen i uppdrag att göra en kartläggning av den könsdiskriminerande reklamens utveckling och omfattning samt utforma råd och sprida information om könsdiskriminerande reklam (yrkande 13).

Veronica Palm m.fl. (S) anser i motion 2013/14:C447 att regeringen bör återuppta beredningen av Utredningen om könsdiskriminerande reklams betänkande (SOU 2008:5) och därefter överväga förslag till lagstiftning. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 8).

Egenåtgärder

Som tidigare redovisats i avsnittet Reklam riktad till barn inrättades Stiftelsen Reklamombudsmannen (RO) den 1 januari 2009. RO har tagit över de uppgifter som tidigare sköttes av Näringslivets Etiska Råd mot Könsdiskriminerande reklam (ERK) och MarknadsEtiska Rådet (MER). Allmänheten, företag, myndigheter och andra organisationer kan vända sig till RO med klagomål på reklam som man anser strider mot god marknadsföringsetik. RO granskar även reklam på eget initiativ samt ger information och vägledning i marknadsföringsetiska frågor. RO prövar om reklam följer ICC:s regler för reklam och marknadskommunikation och meddelar i uppenbara fall friande eller fällande beslut. Övriga ärenden överlämnas för prövning av Reklamombudsmannens opinionsnämnd. I ICC:s regler för reklam och marknadskommunikation föreskrivs bl.a. att reklam ska utformas med vederbörlig känsla av socialt ansvar. Enligt artikel 4 i grundreglerna får reklam inte vara diskriminerande i fråga om bl.a. kön.

Enligt uppgift från RO meddelade RO och Reklamombudsmannens opinionsnämnd 2012 beslut i 238 ärenden, varav 99 gällde könsdiskriminerande reklam. År 2013 meddelades beslut i 232 ärenden, varav 111 gällde könsdiskriminerande reklam. Av de ärenden som avsåg könsdiskriminerande reklam fälldes 32 ärenden 2012 och 46 ärenden 2013.

Utredningen om könsdiskriminerande reklam

Den tidigare regeringen gav i juli 2006 en särskild utredare i uppdrag att kartlägga utvecklingen och omfattningen av könsdiskriminerande reklam i Sverige och lämna förslag till hur lagstiftning mot sådan reklam skulle kunna utformas, samt redovisa för- och nackdelar med dessa förslag. Uppdraget omfattade även att beakta andra möjligheter att komma till rätta med könsdiskriminerande reklam, t.ex. genom näringslivets egna självreglerande organ.

Utredaren överlämnade i januari 2008 betänkandet Könsdiskriminerande reklam – kränkande utformning av kommersiella meddelanden (SOU 2008:5) till statsrådet och chefen för Integrations- och jämställdhetsdepartementet. I betänkandet föreslogs en ny och fristående lag mot könsdiskriminerande reklam. Utredaren ansåg inte att en sådan lagstiftning är grundlagsstridig. Utredaren ansåg vidare bl.a. att Konsumentverket/Konsumentombudsmannen ska ansvara för frågor avseende könsdiskriminerande reklam, vilket bl.a. innefattar kartläggning av dess utveckling och omfattning, utformning av råd och spridning av information.

Den nuvarande regeringen beslutade den 24 april 2008 att lägga betänkandet till handlingarna.

Frågesvar

Statsrådet Birgitta Ohlsson förklarade den 20 juni 2012 som svar på en skriftlig fråga (fr. 2011/12:646) om hon avser att ta initiativ till eller verka för att det införs lagstiftning som motverkar könsdiskriminerande reklam att hon delar frågeställarens uppfattning att reklam som förmedlar en könsstereotyp bild inte är önskvärd i ett samhälle som strävar efter ökad jämställdhet mellan könen och alla människors lika värde. Reklam som är könsdiskriminerande, anförde ministern, motverkar jämställdhet och går emot regeringens jämställdhetspolitiska målsättningar. Ministern anförde vidare bl.a. att ett skäl till att inte föreslå lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam i enlighet med förslaget i betänkandet Könsdiskriminerande reklam – kränkande utformning av kommersiella meddelanden var att ett förbud mot könsdiskriminerande reklam kan komma att stå i strid med tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Ett annat var att regeringen inte ansåg lagstiftning vara den rätta vägen. Regeringen konstaterade att det bästa sättet att motverka könsdiskriminerande reklam är genom egenåtgärder. Ärenden om könsdiskriminerande reklam hanteras i dag av Reklamombudsmannen (RO) som inrättades 2009 för att stärka det svenska egenåtgärdsystemet. RO avgör ca 300 ärenden per år varav en tredjedel rör könsdiskriminerande reklam. Av dessa fälls ett trettiotal. Ministern förklarade att hon anser att egenåtgärder innebär fördelar jämfört med lagstiftning på detta område. De är snabbare och flexiblere och kan anpassas till en marknad i ständig förändring. Egenåtgärdsregler som tagits fram av branschen bidrar också till en hos branschen större förståelse, kunskap och efterlevnad. Ministern anförde även att hon kunde konstatera att RO är aktiv i debatten och sprider kunskap om sina regler och avgöranden. Deras verksamhet har sedan starten 2009 blivit alltmer känd, och handläggningen av ärenden sker på ett snabbt och effektivt sätt. RO bidrar därigenom på ett bra och behövligt sätt till utvecklingen av praxis. Ministern förklarade avslutningsvis att hon tydligt vill understryka att könsdiskriminerande reklam måste motverkas. Hon anser att branschen här har ett stort ansvar för att exempelvis utbilda reklambyråanställda och aktivt motverka att reklamen blir en budbärare för en stereotyp och sexistisk bild av kvinnor och män.

Tidigare ställningstaganden

Frågor om lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam har varit föremål för överväganden och förslag i en rad olika sammanhang sedan mitten av 1970-talet. Vad som har diskuterats har gällt dels om sådana regler över huvud taget behövs, dels om en sådan lagstiftning kräver grundlagsändringar. De som har motsatt sig lagstiftning har bl.a. gjort gällande att näringslivets egenåtgärder på området är mer verkningsfulla än vad som kan åstadkommas genom lagstiftning. Frågor om könsdiskriminerande reklam behandlades ingående av lagutskottet våren 1995 i samband med

att riksdagen antog 1995 års marknadsföringslag (prop. 1994/95:123, bet. LU16). Konstitutionsutskottet ansåg i sitt yttrande till lagutskottet över propositionen, i likhet med den dåvarande regeringen, att lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam, som begärts i då aktuella motioner, inte kan införas utan grundlagsändring.

Lagutskottet delade de då aktuella motionärernas uppfattning att reklam med inslag av diskriminering i olika former var oacceptabel. Eftersom en laglig möjlighet att ingripa mot könsdiskriminerande reklam kräver en grundlagsändring som innebär inskränkningar i tryckfrihetens och yttrandefrihetens grundvalar borde dock, anförde utskottet, lagstiftning komma i fråga endast om detta framstår som det enda alternativet att komma till rätta med problemet. Förutom att lagstiftningsbehovet sålunda måste vara klarlagt borde det vidare krävas att den diskriminerande reklamen förekommer i sådan omfattning och är av sådan art att inskränkningar i tryckfriheten och yttrandefriheten oundgängligen är påkallade. Lagutskottet, som konstaterade att regeringen enligt vad som anförts i propositionen avsåg att följa utvecklingen på området, avstyrkte de aktuella motionerna. Riksdagen följde utskottet. Lagutskottet har därefter, i huvudsak med hänvisning till riksdagens tidigare ställningstaganden och till näringslivets egenåtgärder på området, vid ett flertal tillfällen avstyrkt motionsyrkanden med krav på införande av lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam (se bl.a. bet. 1994/95:LU32, 1995/96:LU26, 1996/97:LU13, 1997/98:LU21, 1998/99:LU10, 1999/2000:LU13, 2001/02:LU16, 2002/03:LU9, 2003/04:LU8 och 2005/06:LU20). Riksdagen har följt utskottet.

Motionsyrkanden om lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam behandlades även av civilutskottet våren 2008 i samband med att riksdagen antog 2008 års marknadsföringslag (bet. 2007/08:CU21). Enligt utskottets mening ägde de ovan redovisade ställningstagandena från riksdagens sida alltfjämt giltighet. Utskottet föreslog att de då aktuella motionerna skulle avslås och riksdagen följde utskottet. Utskottet har därefter, bl.a. våren 2011 (bet. 2010/11:CU14), våren 2012 (bet. 2011/12:CU15) och senast våren 2013 (bet. 2012/13:CU13), behandlat motionsyrkanden om könsdiskriminerande reklam. År 2011 underströk utskottet inledningsvis att det delar uppfattningen att könsdiskriminerande reklam inte är önskvärd i ett samhälle som strävar efter ökad jämställdhet mellan könen och alla människors lika värde. När det gällde frågan om att införa lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam instämde dock utskottet i de överväganden som tidigare gjorts från riksdagens sida. Utskottet menade således att en sådan lagstiftning inte bör införas. I likhet med ministern ansåg utskottet att reklambranschens eget ansvar är stort när det gäller att motverka könsdiskriminerande reklam. Liksom tidigare betonade utskottet att det är av största vikt att näringslivets egenåtgärder fungerar. Utskottet välkomnade vidare initiativet att inrätta en branschfinansierad reklamombudsman och förklarade att det även fortsättningsvis kommer att följa Reklamombudsmannens verksamhet.

När det gällde ett motionsyrkande om att ge Konsumentombudsmannen i uppdrag att göra en kartläggning av den könsdiskriminerande reklamens utveckling och omfattning samt utforma råd och sprida information om könsdiskriminerande reklam, anförde utskottet att ett motsvarande yrkande tidigare avstyrkts av civilutskottet i de av riksdagen godkända betänkandena 2008/09:CU34 och 2009/10:CU7. Utskottet kunde inte heller se att det fanns skäl att föreslå ett tillkännagivande om ett sådant uppdrag. Utskottet avstyrkte de då aktuella motionsyrkandena och riksdagen följde utskottet.

Utskottet vidhöll 2012 och 2013 sina tidigare ställningstaganden om att det inte bör införas någon lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam. De då aktuella motionsyrkandena avstyrktes och riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sin ovan redovisade uppfattning och föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Införande av en konsumentbalk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att införa en konsumentbalk. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida.

Jämför reservation 10 (MP).

Motionen

I motion 2013/14:C329 föreslår Ulf Holm och Mats Pertoft (båda MP) ett tillkännagivande om behovet av att samla all konsumentlagstiftning i en gemensam konsumentbalk. Motionärerna anser att frågan om införande av en konsumentbalk bör prövas i en utredning om den framtida konsumentpolitiken.

Tidigare ställningstaganden

Frågan om att införa en konsumentbalk övervägdes redan för 20 år sedan av Konsumentpolitiska kommittén i betänkandet Konsumentpolitik i en ny tid (SOU 1994:14). Kommittén pekade på en rad omständigheter som talade mot att införa såväl en konsumentbalk som en mindre omfattande konsumentskyddslag, bl.a. att konsumenträtten är ett förhållandevis oenhetligt rättsområde, att reglerna är av mycket blandat slag och att det skulle bli svårt att samordna dem utan att besvärande systematiska brister uppkommer. Strävan efter enhetlig och konsekvent lagstiftning på nationell nivå försvarades även, enligt kommittén, av Sveriges internationella åtagan-

den. Därtill kom att införandet av en konsumentbalk skulle kräva stora resurser. De angivna nackdelarna var, enligt kommittén, så stora att man inte kunde ställa sig bakom tanken på att samla den konsumenträttsliga lagstiftningen i en balk.

Flertalet remissinstanser delade kommitténs bedömning och i den sedermera återkallade propositionen 1994/95:16 Den framtida konsumentpolitiken anslöt sig även regeringen till kommitténs uppfattning i frågan. I proposition 1994/95:140 Konsumentpolitik i ny tid, som överlämnades till riksdagen i mars 1995, berördes inte frågan.

Civilutskottet har vid flera tillfällen behandlat och avstyrkt förslag om att införa en konsumentbalk (se bl.a. bet. 2006/07:CU12, 2008/09:CU34, 2009/10:CU7 och 2012/13:CU13). Riksdagen har följt utskottet. Utskottet ansåg i betänkande 2006/07:CU12 att de skäl som anförts mot att införa en konsumentbalk alltfjämt hade bärkraft och såg inte skäl att på nytt utreda frågan, varför förslaget avstyrktes.

Utskottet har vid senare behandlingar stått fast vid detta ställningstagande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sin ovan redovisade uppfattning och föreslår att riksdagen avslår motionen.

Avtal om digitalt innehåll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. information vid avtal om digitalt innehåll. Utskottet hänvisar bl.a. till beslutade lagändringar.

Jämför reservation 11 (MP, V).

Motionen

Maria Ferm m.fl. (MP) anser i motion 2013/14:N441 bl.a. att konsumenter som köper digitala enheter eller material ska informeras om varje begränsning av användningen som införs tekniskt eller genom licenser. Enligt motionärerna bör EU arbeta för att garantera plattformneutralitet och hårdvaruproducenterna bör underlätta detta. Vidare anför motionärerna att det krävs starkare incitament för att leverantörer och producenter av it-system ska leverera säkrare produkter och reagera snabbare på kända sårbarheter. Motionärerna anser att regeringen bör arbeta inom EU för att det införs bestämmelser om leverantörens ansvar i de fall då en betydande skada sker på grund av att en känd sårbarhet inte har åtgärdats i tid. Tillkännagivanden föreslås i enlighet härmed (yrkandena 6 och 24).

Ny lagstiftning

Som redovisats ovan i avsnittet Obeställd reklam och telefonförsäljning m.m. beslutade riksdagen i december 2013 om ändringar i bl.a. distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) och marknadsföringslagen (2008:486) för att genomföra direktivet om konsumenträttigheter i svensk rätt. Lagändringarna ska träda i kraft den 13 juni 2014 (prop. 2013/14:15, bet. 2013/14:CU7, rskr. 2013/14:118).

En ändring är att det införs särskilda informationskrav för digitalt innehåll. Informationskravet gäller vid distansavtal och avtal utanför affärslokaler (t.ex. vid gatuförsäljning). Sådan information ska också med vissa undantag lämnas vid konsumentavtal som ingår i näringsidkarens affärslokal. Med digitalt innehåll avses data som produceras och levereras i digital form, t.ex. datorprogram, applikationer, spel, musik, videor och texter. Det spelar ingen roll om åtkomsten sker genom nedladdning, direktuppspelning från ett fysiskt medium eller på något annat sätt. Näringsidkaren ska upplysa om funktionen hos det digitala innehållet. Konsumenten ska också få information om vilka tekniska skyddsåtgärder som har använts, vilket t.ex. innebär att information ska ges om huruvida det följer några särskilda begränsningar i möjligheten att använda innehållet till följd av att detta är skyddat mot exempelvis kopiering. Näringsidkaren ska vidare informera om vilken maskin- och programvara som krävs för att använda det digitala innehållet. Ett exempel kan vara om det krävs en särskild programvara eller maskin för att ett spel ska kunna användas eller en skiva ska kunna spelas. Näringsidkarens informationskrav avser det som han eller hon känner till eller rimligen kan förväntas känna till. Om näringsidkaren inte ger sådan information ska marknadsföringslagens sanktionsregler tillämpas. Det innebär bl.a. att en näringsidkare som uppsåtligt eller av oaktsamhet utelämnar information kan vidare bli skadeståndsskyldig.

Utskottet har vidare i betänkande 2013/14:CU24 ställt sig bakom ett förslag i regeringens proposition 2013/14:79 Lätt byte – enklare att välja ny leverantör av elektroniska kommunikationstjänster som innebär att konsumenter som har träffat avtal om abonnemang med viss bindningstid i kombination med att tjänsteleverantören tillhandahåller terminalutrustning ska ha rätt att efter den inledande bindningstiden få operatörslös borttagna kostnadsfritt och utan dröjsmål. Med operatörslös avses i förslaget sådana begränsningar när det gäller användningen av terminalutrustning som en leverantör har infört eller låtit införa för att hindra att utrustningen används för nyttjande av andra leverantörers elektroniska kommunikationstjänster. Riksdagen har den 26 mars 2014 bifallit utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har riksdagen nyligen beslutat om lagändringar som ligger i linje med motionsönskemålen. Utskottet har vidare ställt sig bakom ett lagförslag om att konsumenter som har träffat avtal om abonnemang med viss bindningstid i kombination med att tjänsteleverantören tillhandahåller terminalutrustning ska ha rätt att efter den inledande bindningstiden få operatörslåsen borttagna.

Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att föreslå något initiativ från riksdagen. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Konsumentköplagens preskriptionstid

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en översyn av konsumentköplagens preskriptionstid.

Jämför reservation 12 (MP).

Motionen

Helena Leander m.fl. (MP) anser i motion 2013/14: MJ519 att konsumentköplagens preskriptionstid bör ses över i syfte att främja produkter med längre livslängd. Preskriptionstiden skulle t.ex. kunna vara längre för vissa produktgrupper. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 7).

Gällande rätt

Enligt 23 § konsumentköplagen (1990:932) får köparen inte åberopa att varan är felaktig, om köparen inte lämnar säljaren meddelande om felet inom skälig tid efter det att köparen märkt eller borde ha märkt felet (reklamation). Meddelande som lämnas inom två månader efter det att köparen märkt felet ska alltid anses ha lämnats i rätt tid.

Köparen förlorar rätten att åberopa ett fel om inte köparen reklamerar felet inom tre år från det att han eller hon har tagit emot varan, om inte annat följer av en garanti eller liknande utfästelse (preskriptionstid).

Tidigare behandling

Genom en lagändring 2005 förlängdes preskriptionstiden i konsumentköplagen och konsumenttjänstlagen från två till tre år (prop. 2004/05:13, bet. 2004/05:LU5, rskr. 2004/05:161). I lagstiftningsärendet uttalade lagutskottet bl.a. följande med anledning av ett motionsyrkande om att behålla den tvååriga preskriptionstiden. Om en vara inte levererats i avtalsenligt skick eller en tjänst inte utförts på avtalsenligt sätt, bör det finnas möjlighet att få rättelse eller kompensation för detta. Denna utgångspunkt borde i för-

längningen och principiellt sett leda till att en köpare eller beställare skulle kunna åberopa ett fel utan någon särskild tidsbegränsning, fränsett vad som följer av allmänna preskriptionsfrister. Denna rätt har dock modifierats genom preskriptionsreglerna i konsumentköplagen och konsumenttjänstlagen. Reglerna bärs upp av tanken att det är angeläget att säljaren och tjänsteleverantören kan räkna med att inte behöva svara för eventuella fel när en längre tid har förflutit från köpet eller utförandet av tjänsten. Om en näringsidkare måste kalkylera med felansvar under avsevärd tid påverkas dennes möjligheter att ekonomiskt planera verksamheten. Bakom preskriptionsreglerna ligger också det förhållandet att det blir svårare att bevisa att en vara eller tjänst är behäftad med ett ursprungligt fel ju längre tiden går. Som utskottet framhållit i tidigare sammanhang kan en tvåårig preskriptionstid leda till negativa konsekvenser vid konsumentköp av varor som förutsätts fungera i mer än två år (se bet. 1989/90:LU35 s. 19 f.). Sådana varor är ofta dyrbara i inköp och fel i dem kan få stora ekonomiska följdverkningar för konsumenterna. Ett motsvarande synsätt kan också anläggas när det gäller vissa tjänster. Enligt vad som redovisats i propositionen kan antas att det förekommer att konsumenter hindras från att göra gällande påföljder på grund av fel i en vara eller tjänst på grund av nuvarande preskriptionsregler. Lagutskottet anslöt sig till regeringens bedömning att det från konsumentskyddssynpunkt förelåg behov av en förlängning av den tvååriga preskriptionstiden i såväl konsumentköplagen som konsumenttjänstlagen. I likhet med regeringen ansåg utskottet att en sådan förlängning borde vara generell och inte bara avse vissa slags varor eller tjänster. Den av regeringen föreslagna och av Lagrådet förordade förlängningen från två år till tre år framstod enligt utskottet som en rimlig avvägning mellan de olika intressen som gör sig gällande på området.

Utskottets ställningstagande

Civilutskottet kan inte se att det finns skäl att göra en sådan översyn av preskriptionstiden i konsumentköplagen som motionärerna föreslår. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Småhusentreprenad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en översyn av reglerna för småhusentreprenad. Utskottet hänvisar bl.a. till en pågående prövning i Högsta domstolen.

Jämför reservation 13 (MP, V).

Motionen

Jonas Eriksson och Mats Pertoft (båda MP) anför i motion 2013/14:CU206 att det vid småhusentreprenad nästan alltid förkommer kontraktsvillkor som innebär att beställaren (konsumenten) inte får överlåta kontraktet på någon annan utan entreprenörens godkännande. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att även konsumenter som har köpt fastigheten i andra hand ska få reklamera fel till entreprenören.

Gällande rätt m.m.

I 51–61 §§ konsumenttjänstlagen (1985:716) finns särskilda bestämmelser om småhusentreprenad. Enligt 61 § ska en konsument som vill återropa att tjänsten är felaktig underrätta näringsidkaren om detta (reklamation). Konsumenten behöver inte reklamera fel som har antecknats i ett besiktningsslåtande eller har påtalats för näringsidkaren inom sex månader från slutbesiktningen.

Enligt standardavtalet Entreprenadkontrakt (ABS 09), som har godkänts av Konsumentverket, får kontraktet inte av någondera parten överlåtas på någon annan utan den andre partens godkännande.

Pågående arbete m.m.

Högsta domstolen har den 13 januari 2014 meddelat prövningstillstånd i ett mål mellan husägare och ett byggföretag. Prövningstillstånd har meddelats i frågan om fel ska anses ha förelegat i en entreprenad genom att entreprenören har valt att använda sig av en konstruktion med putsad, enstegstätad fasad.

I proposition 2013/14:125 Avskaffande av den obligatoriska byggfelsförsäkringen och ny lag om färdigställandeskydd som nyligen har överlämnats till riksdagen föreslår regeringen att lagen (1993:320) om byggfelsförsäkring m.m. upphävs och att lagens bestämmelser om färdigställandeskydd förs över i huvudsak oförändrade till en ny lag om färdigställandeskydd. Förslaget innebär att kravet på en obligatorisk byggfelsförsäkring vid bostadsbyggande tas bort. Förslagen kommer att behandlas av utskottet i betänkande 2013/14:CU25.

I sitt yttrande över förslagen framför Lagrådet att regeringens bedömning avseende gällande rätt om utvecklingsfel borde hållas öppen och hänvisning göras till kommande prejudikat av Högsta domstolen. Regeringen gör i propositionen den bedömningen att frågan om konsumenternas behov av skydd och om en tillfredsställande ansvarsfördelning kan komma att behöva utredas vidare. En närmare bedömning av vad som i sådana fall skulle utredas bör avvakta Högsta domstolens avgörande.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till den pågående prövningen i Högsta domstolen är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionen. Den bör avslås.

Hantverkstjänster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner som rör hantverkstjänster. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Motionerna

I motion 2013/14:C266 föreslår Finn Bengtsson (M) ett tillkännagivande om att se över möjligheten att skapa ett formaliserat informationsutbyte mellan konsumenter och hantverkare.

Johan Linander och Göran Lindell (båda C) anser i motion 2013/14:C441 att det vore lämpligt med en omvänd bevisbörda när konsumenter köper hantverkstjänster så att det är hantverkaren som måste visa vad som har avtalats. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om en översyn av bevisbördan vid köp av hantverkstjänster.

Pågående arbete

Konsumentverket har som en del av verkets uppdrag från regeringen att beskriva läget för svenska konsumenter utarbetat rapporten Marknaden för hantverkstjänster – fördjupad analys och förslag på åtgärder (rapport 2013:6). I rapporten, som presenterades våren 2013, anför Konsumentverket att verket under en längre tid har uppmärksammat konsumentproblem på marknaden för hantverkstjänster. Konsumentverkets undersökningar visar att en stor del av det missnöje som konsumenter ger uttryck för borde kunna undvikas genom bättre kommunikation och en tydlig dokumentation över det arbete som är tänkt att utföras. Mot bakgrund av de problem som framkommer på marknaden anser Konsumentverket att de åtgärder som ligger inom konsumentpolitikens område bör sträva efter att förbättra kommunikationen samt att minska informations- och kunskapsgapet mellan konsumenter och hantverkare. Även åtgärder som reglerar ansvarsfördelning och riskspridning bör övervägas. I rapporten lämnar Konsumentverket följande åtgärdsförslag när det gäller hantverkstjänster:

1. En standardisering av arbetsprocessen kring hantverkstjänster för att underlätta och förtydliga spelreglerna mellan konsumenter och hantverkare före, under och efter ett arbete.

2. En interaktiv hantverksguide för att förmedla situationsanpassad information till konsumenter.
3. Utredda möjligheterna för en omvänd bevisbörda mellan konsumenter och näringsidkare. Förslaget finns i konsumenttjänstlagens särskilda bestämmelser för småhusentreprenader. En omvänd bevisbörda innebär att det åligger hantverkaren att vid en eventuell tvist visa vad som avtalats beträffande arbetets omfattning, pris och tidsramar. Det skapar starka incitament till tydlig dokumentation vilket bör underlätta både kommunikation inför och under ett arbete men framför allt stärker det konsumentens ställning vid en eventuell tvist.

Enligt uppgift från Justitiedepartementet analyseras rapporten för närvarande inom Regeringskansliet.

Konsumentverket har under hösten 2013 tillsammans med Swedish Standards Institute (SIS) och hantverksföretag påbörjat ett arbete för att få till stånd ett standardiseringsarbete för hantverkstjänster.

Vidare har Konsumentverket tillsammans med Sveriges Byggingustrier och Villaägarnas Riksförbund i mars 2014 presenterat en ny avtalsmall för hantverkstjänster, Hantverkarformuläret 2014.

Utskottets ställningstagande

I Konsumentverkets rapport lämnas förslag på åtgärder som ligger helt i linje med motionsönskemålen. Rapporten analyseras för närvarande inom Regeringskansliet. Vidare är Konsumentverket aktivt för att få till stånd ett standardiseringsarbete för hantverkstjänster. Utskottet anser att det pågående arbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida.

Motionerna bör därför avslås.

Faktureringsavgifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att införa lagstiftning om faktureringsavgifter. Utskottet hänvisar till beslutade lagändringar.

Motionen

Hannah Bergstedt (S) menar i motion 2013/14:C320 att faktureringsavgifter är att likna med en smyghöjning av priset som drabbar dem som av olika skäl inte betalar via internet. Motionären anser vidare att konsumenterna ska informeras om tillkommande faktureringsavgifter när de köper varor och tjänster för att de ska få en uppfattning om totalkostnaden. Enligt motionären bör lagstiftningen ses över. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Utskottets ställningstagande

Enligt allmänna avtalsrättsliga principer kan faktureringsavgift tas ut endast om parterna har kommit överens om detta vid avtalets ingående eller det kan anses stå i överensstämmelse med handelsbruk eller sedvänja i branschen. För att faktureringsavgift ska kunna tas ut räcker det således inte med att säljaren enbart på fakturan kräver faktureringsavgift.

Som redovisats ovan i avsnittet Obeställd reklam och telefonförsäljning m.m. beslutade riksdagen i december 2013 om ändringar i bl.a. distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) och marknadsföringslagen (2008:486) för att genomföra direktivet om konsumenträttigheter i svensk rätt. Lagändringarna ska träda i kraft den 13 juni 2014. Lagändringarna innebär bl.a. att näringsidkaren innan ett avtal ingås ska ge konsumenten information om alla andra kostnader som kan tillkomma med anledning av avtalet. Ett exempel är faktureringskostnader. Om kostnaderna inte kan beräknas i förväg ska det ges information om att sådana ytterligare kostnader kan tillkomma. Näringsidkaren har inte rätt till ersättning för tillkommande kostnader om någon sådan information inte har lämnats.

De beslutade lagändringarna får anses ligga väl i linje med önskemålen i motionen.

Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motionen.

Tydligare regler för fakturors förfalldatum

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att införa en generell regel om när en faktura ska anses vara betald. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida.

Jämför reservation 14 (SD).

Motionen

Johnny Skalin (SD) anför i motion 2013/14:C417 att företag har olika syn på vad som ska anses vara en fakturas sista förfalldag. Vissa företag anser att sista förfalldatum är detsamma som sista mottagningsdag till sina konton. Motionären anser att det, för att förtydliga för konsumenterna, bör införas en lagregel om att sista förfalldatum motsvarar sista betalningsdag till betalningsmottagarens konto. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Nuvarande ordning m.m.

Om tidpunkten för betalningen inte följer av avtalet gäller enligt 49 § köplagen (1990:931) och 36 § konsumentköplagen (1990:932) att köparen ska betala när säljaren kräver det.

Högsta domstolen har i ett avgörande från 1988 ansett att en betalning som har skett till borgenärens postgirokonto har fullgjorts den dag då betalningen bokfördes av postgirot, om inte annat följer av särskilda föreskrifter som t.ex. i fråga om hyresbetalningar (NJA 1988 s. 312).

Särskilda regler om när en betalning ska anses fullgjord finns t.ex. i hyreslagen (12 kap. jordabalken), försäkringsavtalslagen (2005:104) och skatteförfarandelagen (2011:1244).

I hyreslagen finns regler om när en hyra ska anses betald. Om hyresgästen betalar hyran på post- eller bankkontor anses beloppet ha kommit hyresvärden till handa omedelbart vid betalningen. Lämnar hyresgästen ett betalningsuppdrag på hyran till bank-, post- eller girokontor anses beloppet ha kommit hyresvärden till handa när betalningsuppdraget togs emot av det förmedlande kontoret (12 kap. 20 § tredje stycket jordabalken).

När det gäller betalning av premier genom betalningsförmedlare finns i huvudsak motsvarande regler i försäkringsavtalslagen. En försäkringstagare anses ha betalat premien när han eller hon lämnat ett betalningsuppdrag avseende premien till en bank eller någon annan liknande betalningsförmedlare (5 kap. 5 §, 8 kap. 17 § och 13 kap. 5 § försäkringsavtalslagen).

Enligt 62 kap. 2 § skatteförfarandelagen ska skatter och avgifter betalas in till Skatteverkets särskilda konto för skattebetalningar. Skatten eller avgiften är betald den dag betalningen har bokförts på det särskilda kontot.

Tidigare ställningstaganden

Motsvarande motionsyrkande har tidigare behandlats av utskottet våren 2012 (bet. 2011/12:CU15) och senast våren 2013 (bet. 2012/13:CU13). Utskottet har avstyrkt de då aktuella motionerna och riksdagen har följt utskottet.

Våren 2012 anförde utskottet att det finns särskilda lagregler om när skatter och avgifter ska anses betalda. Sådana regler finns även när det gäller betalningar av hyra och försäkringspremier och innebär i de fallen ett undantag från principen att betalningen anses fullgjord när beloppet bokförts på mottagarens konto. I de sistnämnda fallen rör det sig om lagstiftning som har en social skyddscharakter. Enligt utskottets mening fanns det inte skäl att, som motionären önskade, införa en generell lagreglering om när en faktura ska anses betald.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sin tidigare uppfattning och föreslår att riksdagen avslår motionen.

Sms-lån

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör snabbblån. Utskottet hänvisar till att ett omfattande arbete bedrivs för att komma till rätta med de problem som snabblånen för med sig.

Jämför reservationerna 15 (S), 16 (MP, V) och 17 (SD).

Bakgrund

År 2006 introducerades s.k. snabbblån (sms-lån) på den svenska marknaden. Typiskt för snabblånen är att det handlar om att låna en relativt liten summa pengar under en kort tid. Lånebeloppen är normalt mellan 1 000 och 5 000 kronor. Återbetalningstiden för krediten är som regel 30 dagar men den faktiska återbetalningstiden kan vara längre. Kostnaden för snabbblån är oftast en kombination av ränta och avgifter. I och med den korta återbetalningstiden kan den effektiva räntan bli hög. Ansökningar om lån görs på distans, ofta genom ett sms-meddelande eller via internet. Lånebeloppet betalas ut snabbt. Vanligen är det fråga om lån utan säkerhet.

Motionerna

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) anser i partimotion 2013/14:C280 att regeringen snarast bör lägga fram förslag till lagstiftning som innebär att sms-lån och andra snabbblån förbjuds samt att kreditprövning ska göras för alla lån. Tillkännagivanden föreslås i enlighet härmed (yrkande 7 och 8). Motionärerna anser vidare att regeringen bör se över vilka åtgärder som behöver vidtas för att komma till rätta med de höga räntorna vid snabba lån och återkomma till riksdagen med förslag. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 9).

I motion 2013/14:C389 anser Markus Wiechel m.fl. (SD) att kreditgivare som har brustit i sin kreditprövning inte ska kunna vända sig till Kronofogdemyndigheten för att driva in sin fordran. Motionärerna anser vidare att snabbblån bör förbjudas. Tillkännagivanden föreslås i enlighet härmed (yrkandena 3 och 4).

Även i motion 2013/14:C240 föreslår Markus Wiechel (SD) ett tillkännagivande om att kreditgivare som brustit i sin kreditprövning inte ska kunna vända sig till Kronofogdemyndigheten för att driva in sin fordran (yrkande 2). Samma motionär föreslår i motion 2013/14:C241 ett tillkännagivande om att förbjuda snabbblån.

I motion 2013/14:C355 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att snabbblån utan riktig kreditprövning bör förbjudas.

Olle Thorell och Anna Wallén (båda S) menar i motion 2013/14:C366 att det bör införas lagstiftning som förbjuder eller i alla fall starkt begränsar möjligheten till sms-lån. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Veronica Palm m.fl. (S) anser i motion 2013/14:C447 bl.a. att det krävs en bättre kreditprövning och en mer ansvarsfull kreditgivning för att komma till rätta med problemen när det gäller sms-lånen. Alla finansiella institut som erbjuder krediter till konsumenter ska stå under Finansinspektionens tillsyn och tillstånd ska kunna dras in. Även begränsningar när det gäller möjligheten att vända sig till Kronofogdemyndigheten för indrivning av skulder när kreditprövningen varit starkt bristfällig bör kunna prövas. Motionärerna anser vidare att det är angeläget att det tas fram informationsmaterial som riktar sig till ungdomar om sms-lån. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 2).

Hans Hoff (S) menar i motion 2013/14:C313 att det behövs en översyn av räntenivåerna när det gäller sms-lån. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Clas-Göran Carlsson m.fl. (S) anser i motion 2013/14:C398 att räntenivåerna och tillsynsreglerna när det gäller sms-lån bör ses över. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande i enlighet härmed.

Monica Green (S) anser i motion 2013/14:C442 bl.a. att åtgärder som räntetak, ett stopp för utlåning på nätterna och ekonomiska kontroller skulle kunna förhindra att människor skuldsätter sig genom sms-lån. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Statistik från Kronofogdemyndigheten

Kronofogdemyndigheten redovisar sedan 2006 statistik över inkomna ansökningar om betalningsförelägganden på grund av obetalda snabbblån. Enligt Kronofogdemyndighetens statistik ökade antalet ansökningar mellan 2006–2009 från 1 407 till 46 531. Under 2010 minskade antalet ansökningar till 28 038 och 2011 ökade antalet ansökningar till 33 064. Ökningen fortsatte under 2012 då antalet ansökningar uppgick till 53 709, vilket motsvarar en ökning med 62 procent jämfört med föregående år. Under 2013 inkom 49 192 ansökningar, en minskning med 8 procent jämfört med 2012. För ungdomar, i åldern 18–25 år uppgick andelen av de totala ansökningarna 2006 till 40 procent men minskade därefter och uppgick 2010 och 2011 till 19 procent. Under 2012 ökade dock ungdomarnas andel av snabbblånen till 21 procent. Ökningen fortsatte under 2013 då ungdomarnas andel uppgick till 22 procent av ansökningarna.

Gällande lagstiftning m.m.

Den 1 januari 2011 trädde en ny konsumentkreditlag (2010:1846) i kraft (prop. 2009/10:242, bet. 2010/11:CU5, rskr. 2010/11:80). Lagen ersatte konsumentkreditlagen från 1992. I 1992 års konsumentkreditlag var snabbblånen undantagna från t.ex. kravet på information om den effektiva räntan i marknadsföring och innan ett avtal ingås. Snabbblånen var också typiskt sett undantagna från kravet på kreditprövning. I syfte att motverka de skuld-

sättningsproblem som sms-lån och andra snabb lån har fört med sig gäller i den nya lagen samma regler för snabb lån som för konsumentkrediter i allmänhet.

Den nya konsumentkreditlagen omfattar i princip alla slag av krediter som näringsidkare lämnar till konsumenter. Lagen är, liksom den tidigare konsumentkreditlagen, tvingande till konsumentens förmån.

I 6 § konsumentkreditlagen finns grundläggande bestämmelser om hur näringsidkaren ska förhålla sig till konsumenten före och under avtalstiden. Enligt paragrafen ska näringsidkaren i sitt förhållande till konsumenten iakttä god kreditgivningssed. Näringsidkaren ska därvid ta till vara konsumentens intressen med tillbörlig omsorg och ge de förklaringar som konsumenten behöver.

Marknadsföringslagens (2008:486) bestämmelser gäller vid marknadsföring av konsumentkrediter. I 7 § konsumentkreditlagen finns kompletterande regler om vilken information näringsidkaren ska lämna vid marknadsföring av kreditavtal. Näringsidkaren ska vid marknadsföring av kreditavtal lämna information om den effektiva räntan. Informationen ska lämnas med hjälp av ett representativt exempel. Anges någon annan räntesats eller sifferuppgift i marknadsföringen ska näringsidkaren bl.a. lämna information om krediträntan och om den är bunden eller rörlig, avgifter och andra kostnader som utgör en del av kreditkostnaden, kreditbeloppet, det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten och storleken på avbetalningarna. Informationen ska lämnas på ett klart, kortfattat och framträdande sätt. Bestämmelser om den information som ska lämnas innan ett kreditavtal ingås finns bl.a. i 8 § konsumentkreditlagen. I första stycket anges att näringsidkaren ska lämna information till konsumenten i rimlig tid innan ett kreditavtal ingås. Detta innebär att konsumenten ska ges tillräcklig tid för att sätta sig in i och överväga informationen (prop. 2009/10:242 s. 94). Näringsidkaren ska bl.a. informera om kreditbeloppet, krediträntan och villkoren för den, den effektiva räntan med angivande av ett representativt exempel, och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten. Informationen ska lämnas i ett särskilt formulär – Standardiserad europeisk konsumentkreditinformation. Enligt 11 § gäller att om näringsidkaren inte lämnar föreskriven information ska marknadsföringslagen tillämpas. En näringsidkare kan därvid åläggas att vid vite lämna informationen.

Enligt 12 § konsumentkreditlagen är näringsidkaren skyldig att göra en kreditprövning, dvs. att pröva om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra vad han eller hon åtar sig enligt kreditavtalet. Kreditprövningen ska grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden. Krediten får beviljas endast om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sitt åtagande. I förarbetena till konsumentkreditlagen anges att med uttrycket tillräckliga uppgifter avses att näringsidkaren måste samla in så många uppgifter att konsumentens betalningsförmåga för krediten i fråga kan bedömas med en hög grad av

säkerhet. Näringsidkaren är i allmänhet skyldig att skaffa sig en helhetsbild av konsumentens ekonomiska situation. Uppgifterna ska normalt alltid omfatta konsumentens inkomster och övriga kreditåtaganden. Flera uppgiftskällor kan behöva användas. Uppgifter kan inhämtas från konsumenten, från en kreditupplysning, från en databas som förs av en myndighet, t.ex. Kronofogdemyndigheten, eller från kreditgivarens eget register eller databas. Informationskällorna är delvis överlappande och vilka informationskällor som ska användas vid en viss kreditprövning får avgöras mot kravet på att prövningen ska grundas på tillräckliga uppgifter. Konsumenten bör normalt tillfrågas om sina ekonomiska förhållanden, men i praktiken är det sällan tillräckligt med uppgifter endast från konsumenten. Konsumentens uppgifter bör alltid kontrolleras, t.ex. med hjälp av en aktuell kreditupplysning. Om näringsidkaren inhämtar en kreditupplysning är den information som näringsidkaren då får, tillsammans med informationen från konsumenten, i allmänhet tillräcklig, naturligtvis beroende på hur fullständig och aktuell informationen i kreditupplysningen är (prop. 2009/10:242 s. 100 f.)

Till skillnad mot 1992 års konsumentkreditlag finns det inget undantag från kravet på kreditprövning för krediter på små belopp eller med kort löptid. Näringsidkaren ska alltså oavsett hur litet lånebelopp det är fråga om kontrollera att konsumenten har disponibla inkomster som räcker till att täcka kostnaderna för krediten och återbetalningen (prop. s. 101).

Genom den nya konsumentkreditlagen har en rätt för konsumenten att frånträda ett ingånget kreditavtal införts. Av 21 och 22 §§ framgår att ångerriften är 14 dagar och att fristen börja löpa den dag då kreditavtalet ingås, dock tidigast den dag då konsumenten får del av avtalsvillkor och övrig information.

Kompletterande bestämmelser till konsumentkreditlagen finns i förordningen (2010:1855) om beräkning av effektiv ränta vid konsumentkrediter. Vidare har Konsumentverket och Finansinspektionen utfärdat allmänna råd om konsumentkrediter, KOVFS 2011:1, respektive FFFS 2011:47.

Lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden gäller enligt 1 § avtalsvillkor som näringsidkare använder när de erbjuder varor, tjänster eller andra nyttigheter till konsument. Är ett avtalsvillkor som avses i 1 § med hänsyn till pris och övriga omständigheter oskäligt mot konsumenten, får Marknadsdomstolen, enligt 3 §, förbjuda näringsidkaren att i framtiden i liknande fall använda samma eller väsentligen samma villkor om förbudet är påkallat från allmän synpunkt eller annars ligger i konsumenternas eller konkurrenternas intresse.

Enligt 49 § konsumentkreditlagen har Konsumentverket tillsyn över att lagen följs med undantag för bl.a. verksamhet som står under Finansinspektionens tillsyn. Konsumentverkets tillsyn enligt konsumentkreditlagen omfattar krediter som andra näringsidkare än kreditinstitut lämnar, erbjuder eller förmedlar till konsument. Enligt 50 § konsumentkreditlagen har Konsumentverket eller den som verket förordnar rätt att företa inspektion hos berörda näringsidkare och att ta del av samtliga handlingar som behövs för

tillsynen. Näringsidkaren ska lämna de upplysningar om verksamheten som begärs för tillsynen. Om en näringsidkare inte tillhandahåller handlingar eller lämnar upplysningar får Konsumentverket förelägga näringsidkaren att fullgöra sin skyldighet. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

Om en näringsidkare inte följer bestämmelsen om kreditprövning i 12 § konsumentkreditlagen får Konsumentverket enligt 51 § meddela näringsidkaren en varning. Konsumentverket får också förelägga näringsidkaren att upphöra med att lämna krediter. Det är näringsidkaren som har bevisbördan för att en tillräcklig kreditprövning har gjorts i det enskilda fallet (prop. 2009/10:242 s. 101).

Riksdagen har i februari 2014 beslutat om vissa ändringar i konsumentkreditlagen (prop. 2013/14:34, bet. 2013/14:CU13, rskr. 2013/14:150). Syftet med ändringarna är att stärka konsumentskyddet vid kreditgivning och därigenom minska överskuldssättningen bland konsumenter. Lagändringarna träder i kraft den 1 april 2014.

I 51 § har införts en bestämmelse om att en varning ska förenas med en sanktionsavgift om överträdelsen inte är ringa. Sanktionsavgiften ska, enligt 52 §, bestämmas till lägst 5 000 kronor och högst 10 miljoner kronor. Avgiften ska dock inte kunna överstiga 10 procent av näringsidkarens omsättning det närmast föregående räkenskapsåret. När avgiftens storlek bestäms ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig den överträdelse är som föranlett varningen. Sanktionsavgiften ska få efterges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl. Vidare har kriterier för när Konsumentverket, enligt 51 §, ska få meddela föreläggande om att upphöra med att lämna krediter angetts i lagen. Ett sådant föreläggande ska kunna meddelas om en näringsidkaren tidigare har meddelats varning eller om överträdelsen är särskilt allvarlig. Vid bedömningen av om en överträdelse är särskilt allvarlig ska särskild hänsyn tas till om näringsidkaren vid upprepade tillfällen har brustit i skyldigheten att göra kreditprövningar och om bristerna är systematiska.

Finansinspektionen har enligt 13 kap. 2 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse tillsyn över kreditinstitut, dvs. banker och kreditmarknadsföretag. Finansiella institut som ägnar sig åt kreditgivning men inte finansierar sig genom upplåning från allmänheten, t.ex. sms-låneföretag, behöver inte tillstånd från Finansinspektionen för att driva sin verksamhet och står därför i princip inte heller under någon egentlig tillsyn av Finansinspektionen. Ett finansiellt institut som lämnar eller förmedlar krediter, t.ex. i form av konsumentkrediter, ska dock anmäla sin verksamhet till Finansinspektionen enligt lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet. Finansinspektionen för ett register över anmälda institut.

Proposition 2013/14:107 Viss kreditgivning till konsumenter

I proposition 2013/14:107 Viss kreditgivning till konsumenter föreslår regeringen att det införs en ny lag om viss verksamhet med konsumentkrediter. Den föreslagna lagen innehåller regler avseende företag som lämnar konsumentkrediter, t.ex. snabblåneföretag. Bland annat ställs krav på att företagen ska driva rörelsen på ett sätt som är sunt och att större ägare i företagen, liksom deras ledning, är lämpliga. För att få driva verksamheten krävs tillstånd från Finansinspektionen. Företagen ställs också under Finansinspektionens tillsyn. Om ett företag åsidosätter sina skyldigheter, kan Finansinspektionen ingripa med sanktioner, och ett tillstånd ska kunna återkallas. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2014.

Förslagen kommer att under våren behandlas av finansutskottet i betänkande 2013/14:FiU14.

Utredningen om överskuldsättning

Regeringen beslutade den 12 april 2012 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå en åtgärdsinriktad strategi för att motverka skuldsättning (dir. 2012:31). I uppdraget ingick att analysera de problem som olika grader av skuldsättning medför för enskilda personer, närstående och samhället i stort samt kartlägga vanliga orsaker till allvarlig skuldsättning. Situationen för barn och unga i överskuldssatta familjer skulle beaktas särskilt. I uppdraget ingick att resonera kring eventuella behov av förändringar i lagstiftningen. Dock ingick inte att lämna författningsförslag.

I november 2013 lämnade Utredningen om överskuldsättning betänkandet (SOU 2013:78) Överskuldssättning i kreditsamhället? I utredningsbetänkandet redovisas ny statistik över svenska hushålls skuldsättning och överskuldssättning. Utredningen konstaterar i betänkandet att det inte är personer med stora lån som har överskuldssättningsproblem, utan personer med mindre lån. De med stora lån har ofta goda förutsättningar, som höga inkomster, för att klara av sin lånesituation. De överskuldssatta är en utsatt grupp med lägre inkomster, högre förekomst av arbetslöshet och sjukdom, färre som äger sitt eget boende och fler ensamstående än befolkningen i övrigt. Den nya statistiken visar enligt utredningen på behovet av en strategi mot överskuldssättning som både tar sikte på att minska risken för personer att bli överskuldssatta och hjälper överskuldssatta att bli skuldfria.

För att i förebyggande syfte åstadkomma större balans mellan kreditgivare och kredittagare föreslår utredningen ett antal åtgärder som kan infogas i en strategi mot överskuldssättning. Utredningen föreslår bl.a. ökade resurser till Konsumentverket och en eventuell skärpning av lagstiftningen för att bättre kunna övervaka kreditmarknaden ur ett konsumentperspektiv, en förändring av lagarna om ocker för att bl.a. möjliggöra jämkning av orimliga räntevillkor samt en ökad samverkan mellan Kronofogdemyndigheten och andra myndigheter i syfte att arbeta förebyggande för att undvika skuldsättning.

För vidgad kunskap och annat stöd till dem som är eller riskerar att bli överskuldssatta föreslår utredningen bl.a. en mer kraftfull och likvärdig budget- och skuldrådgivning över hela landet, försöksverksamhet med saneringslån som innebär att många små dyra lån samlas ihop till ett enda till rimligt låg ränta, en ekonomisk upplysningstjänst, ekonomiakut, som knyts till den upplysningstjänst för konsumenter som regeringen föreslagit i budgetpropositionen för 2014 och som riksdagen har ställt sig bakom (prop. 2013:14:1 utg.omr. 18, bet. 2013/14:CU1, rskr. 2013/14:121), ett uppdrag till Konsumentverket och Kronofogdemyndigheten att driva finansiell folkbildning i samverkan med varandra, andra myndigheter, kommuner, det civila samhället och privata aktörer samt stöd för gäldenärer att med hjälp av uppgifter från borgenärerna kontrollera fordringars giltighet.

För att i någon mån lindra för de sedan lång tid svårt skuldsatta och öka deras möjligheter att bli skuldfria på sikt föreslår utredningen att slutlig preskription införs efter drygt 15 år för fordringar som fastställts av Kronofogdemyndigheten eller i domstol. Utredningen föreslår också att avräkningen på skuld först bör ske på kapitalbeloppet och därefter på räntor och avgifter och att Kronofogdemyndigheten bör kunna kalla samtliga okända borgenärer och begära att de skriftligen anmäler sina fordringar till myndigheten. Dessutom föreslår utredningen att privatpersoner vid domstol med kvalificerad majoritet bland borgenärerna ska kunna genomdriva ackord i likhet med vad som gäller för ackord för juridiska personer vid en konkurs eller företagsrekonstruktion.

Enligt uppgift från Justitiedepartementet är utredningsbetänkandet föremål för beredning. Regeringens avsikt är att presentera en strategi mot överskuldssättning före valet 2014.

Myndighetsåtgärder m.m.

Konsumentverket granskar hur bolag som erbjuder snabblån till konsumenter genomför kreditprövningarna. Under 2012 granskade Konsumentverket kreditprövningen hos tio snabblåneföretag. Samtliga tio företag varnades för brister i kreditprövningen. Under 2013 varnades nio snabblåneföretag för bristande kreditprövningar.

Under 2013 inledde också Konsumentverket elva tillsynsärenden mot snabblåneföretag som har marknadsfört krediter som ”gratis”.

Kronofogdemyndigheten studerar skuldsättningen kring snabblån med särskilt fokus på ungdomar. En rapport kommer under 2015.

Kronofogdemyndigheten har också inlett ett samarbete med den branschorganisation som snabblåneföretagen nyligen har bildat (Svenska Konsumentkreditföretagen) för att motverka överskuldssättning på grund av snabblån.

Utskottets ställningstagande

Utvecklingen på kreditmarknaden har inneburit att olika typer av snabblån har gjorts mer tillgängliga för konsumenterna. Samtidigt som en ökad tillgänglighet kan vara positiv för många konsumenter innebär det en större risk för att andra konsumenter fattar förhastade och dåligt underbyggda beslut om lån. Snabblånen har bidragit till skuldsättningsproblem för många människor. Statistik från Kronofogdemyndigheten visar att det under 2012 inkom 53 709 ansökningar om betalningsförelägganden som rörde obetalda snabblån, vilket motsvarade en ökning med 62 procent jämfört med 2011. Under 2013 inkom 49 192 ansökningar, en minskning med 8 procent jämfört med 2012. Ungdomar står för drygt en femtedel av de obetalda lånen.

Antalet obetalda snabblån ligger alltså på en hög nivå. Konsekvensen av obetalda snabblån är inte sällan betalningsanmärkningar och en ökad risk för överskuldsättning. I likhet med motionärerna anser utskottet att det är ytterst angeläget att verksamma åtgärder vidtas för att motverka problemen med snabblån.

Inledningsvis vill utskottet peka på att det i den nya konsumentkreditlagen som trädde i kraft den 1 januari 2011 har införts regler som syftar till att minska de negativa följderna av snabblånen. Samma regler gäller numera för snabblån som för konsumentkrediter i allmänhet. Detta innebär bl.a. att kreditgivaren har fått ett tydligt ansvar för att lämna information om den effektiva räntan. Kreditgivaren ska också alltid vara skyldig att göra en kreditprövning. I och med att snabblånen omfattas av kravet på kreditprövning står även denna form av kreditgivning under Konsumentverkets tillsyn.

Den granskning som Konsumentverket har gjort av snabblåneföretagens kreditprövningar visar dock att alltför många snabblåneföretag brister i sina skyldigheter. För att ytterligare stärka konsumentskyddet i samband med kreditgivning har riksdagen beslutat om ändringar i konsumentkreditlagen som ger Konsumentverket effektivare möjligheter att ingripa när det upptäcks brister vid kreditprövningar, bl.a. ska verket kunna ta ut en sanktionsavgift av en näringsidkare som inte gör ordentliga kreditprövningar. Lagändringarna kommer att träda i kraft den 1 april 2014.

Dessutom föreslås i proposition 2013/14:107 Viss kreditgivning till konsumenter som nyligen har överlämnats till riksdagen bl.a. att snabblåneföretagens verksamhet görs tillståndspliktig och ställs under Finansinspektionens tillsyn.

Förutom åtgärder riktade mot oseriösa kreditgivare måste, enligt utskottets mening, den skuldproblematik som snabblånen orsakar också förebyggas genom åtgärder som riktar sig till både dem som är i riskzonen för att skuldsätta sig och dem som redan har skulder.

Utredningen om överskuldsättning lämnar i betänkandet Överskuldsättning i kreditsamhället? (SOU 2013:78) flera förslag på åtgärder som kan komma att ingå i en strategi mot överskuldsättning.

Utredningsbetänkandet är föremål för beredning inom Justitiedepartementet, och regeringens avsikt är att presentera en strategi mot överskuldsetting före valet 2014.

Utskottet kan vidare konstatera att flera myndigheter bedriver ett omfattande arbete för att minska problemen med snabblånen. Som exempel kan nämnas att Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten och Finansinspektionen på sina webbplatser lämnar information till konsumenter när det gäller privatekonomiska frågor. Informationsinsatserna riktar sig särskilt till ungdomar.

Enligt utskottet måste också branschen ta ansvar för att komma till rätta med problemen. Utskottet anser att det är glädjande att en branschförening för snabblåneföretag har startats. Svenska Konsumentkreditföretagen består av åtta medlemmar och representerar mer än hälften av den totala snabblånemarknaden. Föreningen ska verka för en sund kreditgivning på tydliga villkor. Kronofogdemyndigheten samarbetar med Svenska Konsumentkreditföretagen för att motverka överskuldsetting på grund av snabblån.

Utskottet kan således konstatera att ett omfattande arbete bedrivs för att komma till rätta med de problem som snabblånen för med sig. Det pågående arbetet får anses ligga väl i linje med huvuddelen av motionsförslagen.

Mot denna bakgrund finns det inte behov av något initiativ från riksdagen. Samtliga motioner bör därför avslås.

Betalningstider i näringslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att en fordran vid handelstransaktioner mellan näringsidkare alltid ska betalas senast 30 dagar efter det att borgenären framställt krav på betalning. Därmed bifaller riksdagen en motion och avslår en motion.

Jämför reservation 18 (M, FP, C, KD).

Motionerna

I motion 2013/14:N423 anser Jennie Nilsson m.fl. (S) att det för att säkerställa kortare betalningstider bör införas regler om att betalningstiden mellan företag ska vara längst 30 dagar utan möjlighet att kunna avtala om längre betalningstider. I motionen hänvisas till riksdagens tillkännagivande våren 2013 och motionärerna förutsätter att regeringen snarast återkommer till riksdagen med en proposition i frågan. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 4).

I motion 2013/14:C328 anser Johan Lövstrand (S) att regeringen bör se över möjligheten att införa regler om 30 dagars betalningstid mellan företag. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Gällande lagstiftning

Riksdagen beslutade i januari 2013 om ändringar i bl.a. räntelagen (1975:635) och lagen (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m. för att i svensk rätt genomföra EU-direktivet (2011/7/ EU) om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner. Enligt lagändringarna ska en fordran betalas senast 30 dagar efter det att borgenären framställt krav på betalning. I förhållanden mellan näringsidkare får längre betalningstider gälla endast om borgenären uttryckligen har godkänt det. Myndigheter och andra offentliga organ ska inte kunna avtala om längre betalningstider. Vidare ska en borgenär som drabbas av en sen betalning alltid ha rätt till kompensation i form av en förseningsersättning om 450 kronor. Borgenärens rätt till dröjsmålsränta ska inte kunna avtalas bort. Detsamma ska gälla rätten till förseningsersättning, om det inte finns särskilda skäl för det. Myndigheter och andra offentliga organ som betalar för sent ska dessutom alltid vara skyldiga att betala minst den lagstadgade dröjsmålsräntan. En fortsatt tillämpning av en oskälig sedvänja i fråga om betalningstid, dröjsmålsränta eller ersättning för indrivningskostnader ska kunna förbjudas efter en prövning i Marknadsdomstolen. Lagändringarna trädde i kraft den 16 mars 2013 (prop. 2012/13:36, bet. 2012/13:CU6, rskr. 2012/13:144).

Riksdagens tillkännagivande

I det ovan nämnda lagstiftningsärendet beslutade riksdagen även om ett tillkännagivande till regeringen (riksdagen biföll en reservation om ytterligare förslag om betalningstiderna, bet. 2012/13:CU6, res. 1). Enligt den bifallna reservationen bör regeringen återkomma med förslag om hur de små och medelstora företagens ställning fortsatt kan stärkas avseende betalningstider. Reservanterna anförde att de inser att den starkare partens övertag vid en affärsuppgörelse inte helt kan jämnas ut genom en lagstiftning som inte tillåter längre betalningsfrister än 30 dagar, utan undantag, oavsett vem borgenären har sin fordran till, men ser trots det en sådan utformning av lagen som en viktig del för att skapa ett sundare förhållande mellan parterna.

Promemorian Tvingande regler om betalningstider i näringslivet

Med anledning av riksdagens tillkännagivande utarbetades våren 2013 inom Justitiedepartementet promemorian Tvingande regler om betalningstider i näringslivet. I promemorian behandlas frågan om hur små och medelstora företags ställning kan stärkas när det gäller betalningstider. Det

föreslås att en fordran vid handelstransaktioner mellan näringsidkare ska betalas senast 30 dagar efter det att borgenären framställt krav på betalning. Den föreslagna regleringen är tvingande, dvs. parterna ska inte kunna avtala om en längre betalningstid.

Promemorian har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Interpellationssvar

Justitieminister Beatrice Ask anförde i en interpellationsdebatt om betalningstider i näringslivet den 22 november 2013 bl.a. att regeringen arbetar aktivt med att åstadkomma goda förutsättningar för alla företag att verka och utvecklas. Det gäller inte minst små och medelstora företag. Entreprenörskap och företagande ska uppmuntras och ges de förutsättningar som behövs för att kunna bli framgångsrikt. Sverige har, anförde justitieministern, generellt bland de kortaste betalningstiderna i Europa. Det finns vidare effektiva bestämmelser som syftar till att leverantörer ska få betalt i tid. Det finns dock företag i vissa branscher som på grund av sin utsatta situation ser sig tvungna att acceptera krav på långa betalningstider. Det är ett problem som bör tas på allvar. På flera håll i Europa är det vanligt med långa betalningstider. För att komma till rätta med det problemet antogs 2011 ett EU-direktiv om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner. Direktivet föreskriver att betalningstider mellan näringsidkare inte får vara längre än 60 dagar, om inte annat uttryckligen har avtalats. Regeringen har valt att gå längre än vad direktivet kräver. Sedan våren 2013 gäller i Sverige att en fordran ska betalas senast 30 dagar efter det att borgenären framställt krav på betalning, om inte borgenären uttryckligen har gått med på en längre tid. Oppositionen har i ett tillkännagivande ansett att det bör införas lagstiftning som inte i något fall tillåter längre betalningstider än 30 dagar, dvs. tvingande regler om betalningstider. Mot den bakgrunden togs det omedelbart fram en promemoria med förslag om tvingande regler, som remitterades under våren. Den samlade bilden av remissinstansernas synpunkter är komplex, och både stöd för och invändningar mot förslaget framförs. Beredningen av promemorians förslag pågår i Regeringskansliet. Avslutningsvis förklarade justitieministern att regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan i början av 2014 (ip. 2013/14:119 och 121).

I en interpellationsdebatt den 6 februari 2014 om varför regeringen inte har återkommit med en proposition som ytterligare reglerar betalningstider mellan företag anförde justitieministern bl.a. att det för henne är angeläget att komma med förslag som löser de problem som finns utan att samtidigt skapa problem på andra håll. Det kräver att konsekvenserna av en förändring nogt övervägs. Justitieministern förklarade att det är hennes förhoppning att näringslivet ska ta ett större ansvar för dessa frågor. Ministern uppgav att flera näringslivsföreträdare bl.a. talade om möjligheterna till

självreglering vid ett seminarium om sena betalningar för ett par veckor sedan. Beredningen av promemorians förslag pågår därför fortfarande i Regeringskansliet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan. Ministern ansåg dock att det inte är ansvarsfullt att stressa fram lagstiftning i denna för näringslivet viktiga fråga utan att vara säker på att det man föreslår faktiskt ger rätt effekt. Vidare anförde justitieministern att flera stora aktörer efter den uppföljningsdiskussion med anledning av EU-direktivet som hölls i regi av EU-kommissionen i slutet av januari 2014 manifesterat att de är villiga att sätta i gång ett arbete med självreglering. Justitieministern förklarade också att regeringen kommer att bjuda in företrädare för näringslivet till en diskussion om en självreglering (ip. 2013/14: 244).

Pågående arbete

I skrivelse 2013/14:75 anför regeringen att under våren 2013 upprättades inom Justitiedepartementet en promemoria med lagförslag enligt riksdagens tillkännagivande. Promemorian har remissbehandlats. Den samlade bilden av remissinstansernas synpunkter är komplex, och både stöd för och invändningar mot förslaget framförs. Det är angeläget att lösa de problem som finns utan att samtidigt skapa problem på andra håll. Det kräver att konsekvenserna av en förändring noga övervägs. Ärendet bereds därför vidare i Regeringskansliet. Momentet är inte slutbehandlat.

Svenska ICC (Internationella Handelskammaren), Justitiedepartementet och Näringsdepartementet har gemensamt tagit initiativ till ett möte för att undersöka möjligheterna till självreglering i näringslivet beträffande betalningstider. Ett tiotal näringslivsorganisationer har bjudits in till mötet som kommer att hållas den 28 mars 2014.

Utskottets ställningstagande

Liksom motionärerna anser utskottet att långa betalningstider är ett problem för många småföretag. När betalningen drar ut på tiden ansträngs likviditeten, vilket i många fall innebär negativa begränsningar, inte minst vad gäller möjligheter till expansion och nyanställningar.

Riksdagens tillkännagivande från januari 2013 innebär att regeringen bör återkomma med förslag om hur de små och medelstora företagens ställning fortsatt kan stärkas avseende betalningstider. Med anledning av tillkännagivandet utarbetades våren 2013 promemorian Tvingande regler om betalningstider i näringslivet inom Justitiedepartementet. I promemorian föreslås att en fordran vid handelstransaktioner mellan näringsidkare ska betalas senast 30 dagar efter det att borgenären har framställt krav på betalning. Den föreslagna regleringen är tvingande, dvs. parterna ska inte kunna avtala om en längre betalningstid.

Promemorian har remissbehandlats. Under interpellationsdebatten i november 2013 förklarade justitieministern att hon avsåg att återkomma till riksdagen i början av 2014. Vid interpellationsdebatten om varför regeringen inte hade återkommit med en proposition som ytterligare reglerar betalningstiderna mellan företag vilken ägde rum i februari i år uppgav justitieministern endast att regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan utan att redovisa någon närmare tidsplan för detta.

Det har nu gått över ett år sedan riksdagens tillkännagivande. En promemoria med förslag till en tvingande reglering utarbetades redan våren 2013. Utskottet anser att det är mycket anmärkningsvärt att regeringen ännu inte har återkommit till riksdagen med något lagförslag. Enligt utskottets mening bör regeringen snarast återkomma till riksdagen med de efterfrågade lagförslagen.

Vad utskottet nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:N423 yrkande 4, som sin mening ge regeringen till känna. Motion 2013/14:C328 avstyrks.

Resegarantisystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn av resegarantisystemet. Utskottet hänvisar till pågående arbete inom EU.

Motionerna

I motion 2013/14:C339 anser Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) att resegarantisystemet bör ses över i syfte att tydliggöra lagstiftningen och skapa ett rättvisare regelverk för arrangörer vars resenärer betalar i efterskott. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Sten Bergheden (M) anser i motion 2013/14:N220 att det bör göras en översyn av om resegarantibeloppen inom bussbranschen behöver vara så höga som de är i dag. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed (yrkande 3).

Nuvarande ordning

Enligt resegarantilagen (1972:204) ska den som är arrangör eller återförsäljare av paketresor enligt lagen (1992:1672) om paketresor ställa säkerhet hos Kammarkollegiet. Säkerheten får tas i anspråk för att betala tillbaka pengar som betalats för en paketresa som blir inställd eller av annan anledning inte blir av, t.ex. på grund av att researrangören har gått i konkurs. Resenären kan då ansöka om ersättning från Resegarantinämnden som är en del av Kammarkollegiet. Om inte Kammarkollegiet medger annat ska säkerheten bestå av en betalningsutfästelse, utfärdad av bank, kreditmark-

nadsföretag eller försäkringsbolag, som fullgörs vid anfordran. Säkerheten ska vid varje tillfälle motsvara ett reseföretags totala ekonomiska åtaganden gentemot resenären. Säkerheten ska gälla det belopp som Kammarkollegiet med hänsyn till reseverksamhetens art och omfattning bestämmer. Om det finns särskilda skäl får kollegiet efterge kravet på säkerhet. En researrangör som inte har några transporter i sitt arrangemang och vars resenärer alltid betalar i efterskott kan få undantag från skyldigheten att ställa garanti.

Tidigare behandling m.m.

Våren 2005 (bet. 2004/05:LU8, rskr. 2004/05:154 och 2004/05:155) tillkännagav riksdagen att en alternativ modell för ställande av resegaranti måste utredas i syfte att bättre tillgodose de små reseföretagens intressen och konsumenternas behov av skydd.

När det gäller tillkännagivandet uppger regeringen i skrivelse 2013/14:75 att den avvaktar det arbete som inletts inom EU med en översyn av paketresedirektivet och därtill kopplade regler om resegaranti. Kommissionen presenterade ett förslag till ett nytt paketresedirektiv (KOM(2013)512) i juli 2013 och förhandlingar har inletts. En utredning planeras att tillsättas under 2014.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan pågår ett arbete inom EU med en översyn av paketresedirektivet och därtill kopplade regler om resegaranti. Ett förslag till ett nytt direktiv om paketresor och assisterade researrangemang har presenterats. Utskottet anser att det pågående arbetet inte bör föregripas genom någon åtgärd från riksdagens sida. Motionerna bör därför avslås.

Vidareförsäljning av evenemangsbiljetter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att se över möjligheterna att t.ex. genom lagstiftning förhindra att evenemangsbiljetter säljs vidare till överpris. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden från riksdagens sida.

Bakgrund

I Sverige finns ingen särskild lagstiftning som reglerar vidareförsäljning av biljetter till kultur- och idrottsevenemang. Det är arrangörerna av evenemangen som själva beslutar vilka biljettförsäljningsbestämmelser som ska gälla.

Motionerna

Louise Malmström och Johan Löfstrand (båda S) föreslår i motion 2013/14: C322 ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att, genom lag eller på annat vis, begränsa att evenemangsbiljetter säljs vidare med stora pristillägg.

I motion 2013/14:C374 anser Anna Wallén (S) att de försök som har gjorts för att begränsa att evenemangsbiljetter säljs vidare till betydligt högre priser än ursprungspriset inte har fungerat på ett tillfredsställande sätt. Därför bör möjligheten att införa personliga biljetter ses över. Motionären föreslår ett tillkännagivande om att reglera försäljningen av evenemangsbiljetter.

Egenåtgärder m.m.

Enligt uppgifter som inhämtats från Regeringskansliet har statsrådet Birgitta Ohlsson haft kontakter med första- och andrahandsförsäljare av evenemangsbiljetter för att få en bättre bild av problemet och vilka åtgärder som vidtagits. Bland annat har branschen vidtagit ett antal åtgärder för att begränsa problemen med andrahandsförsäljning av biljetter. Till exempel kan biljetter numera sällan förbokas utan måste betalas direkt, och det maximala antalet biljetter är begränsat. Andra åtgärder som har vidtagits är att ett av de större företagen på marknaden infört köpvillkor som förbjuder vidareförsäljning av biljetter till ett högre pris, och biljetter som har sålts vidare i andra hand kan makuleras. Det görs också säkerhetskontroller för att undvika botar och kontroller av om samma ip-adress står som avsändare till flera köp eller om samma kreditkort använts flera gånger. Att införa personliga biljetter är också en lösning som diskuterats.

Vidare har Konsumentverket granskat annonser från företag som bedriver andrahandsförsäljning av evenemangsbiljetter och bjudit in dessa till förhandlingar för att få en lösning på vissa av problemen.

Tidigare ställningstaganden

Liknande motionsyrkanden har tidigare behandlats av utskottet, senast våren 2013 (bet. 2012/13:CU13). Utskottet avstyrkte de då aktuella motionsyrkandena och riksdagen följde utskottet. Våren 2011 (bet. 2010/11:CU14) anförde utskottet att det i första hand är arrangörerna och distributörerna som bör ta hand om de problem som kan uppkomma vid vidareförsäljning av evenemangsbiljetter. Utskottet konstaterade att man också från branschens sida vidtagit åtgärder för att komma till rätta med problemen samt att även Konsumentverket vidtagit åtgärder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sin ovan redovisade uppfattning och föreslår att riksdagen avslår motionerna.

Leksakers säkerhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skärpta regler för kemikalier i leksaker m.m. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete. Jämför reservation 19 (MP, V).

Bakgrund

Sedan den 20 juli 2011 gäller en ny lag om leksakers säkerhet (prop. 2010/11:65, bet. 2010/11:CU8, rskr. 2010/11:245). Genom den nya lagen har 2009 års direktiv om leksakers säkerhet genomförts i svensk rätt. Direktivet är ett s.k. fullharmoniseringsdirektiv, vilket innebär att medlemsstaterna inte får besluta om ytterligare begränsningar av leksakers fria rörlighet på den inre marknaden än de som direktivets regler medger.

Motionen

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslår i partimotion 2013/14:C280 tillkännagivanden om att regeringen dels i det fortsatta arbetet med genomförandet av direktivet om leksakers säkerhet bör vinnlägga sig om att skydda barns hälsa och miljön (yrkande 16) dels att regeringen inom ramen för EU-samarbetet snarast bör ta initiativ för att förbjuda skadliga kemikalier, metaller och doftämnen i leksaker (yrkande 17).

Direktivet om leksakers säkerhet

Målet för direktivet om leksakers säkerhet är att garantera dels en hög säkerhetsnivå för leksaker för att garantera barns hälsa och säkerhet, dels en väl fungerande inre marknad genom att fastställa harmoniserade säkerhetskrav för leksaker och minimikrav för marknadsövervakning (jfr skäl 9 och 48). I skälen anges vidare att de allmänna och särskilda kemikaliekraven i direktivet bör syfta till att skydda barns hälsa från vissa ämnen i leksaker, medan miljöproblem behandlas i annan övergripande miljölagstiftning (skäl 25). Enligt det allmänna säkerhetskravet i artikel 10.2 första stycket får leksaker, inklusive de kemikalier som de innehåller, inte innebära en risk för användarens eller någon annan persons säkerhet eller hälsa när de används på avsett eller förutsebart sätt med tanke på barns beteende. De särskilda säkerhetskraven framgår av direktivets bilaga II och avser bl.a. fysikaliska och mekaniska egenskaper, brännbarhet och kemiska egenskaper. I artikel 10.1 föreskrivs att medlemsstaterna ska vidta alla åtgärder som krävs för att säkerställa att leksaker endast släpps ut på marknaden om de uppfyller de grundläggande säkerhetskraven, dvs. det allmänna och de särskilda säkerhetskraven.

I syfte att anpassa bestämmelserna till den tekniska och vetenskapliga utvecklingen kan kommissionen inom ramen för ett kommittéförfarande besluta om ändringar i bestämmelserna om allergiframkallande doftämnen och migrationshalter för vissa farliga metaller i delen om kemiska egenskaper i bilaga II till direktivet. På samma sätt får kommissionen anta särskilda gränsvärden för kemikalier i leksaker som är avsedda för barn under 36 månader eller i andra leksaker som är avsedda att stoppas i munnen (artikel 46). Enligt artikel 48 ska medlemsstaterna senast den 20 juli 2014 och därefter vart femte år rapportera till kommissionen om hur direktivet tillämpas. En sådan rapport ska bl.a. innehålla en utvärdering av dels situationen när det gäller leksakers säkerhet, dels hur verkningsfullt direktivet är. I delen om kemiska egenskaper i bilaga II till direktivet anges vidare att kommissionen systematiskt och regelbundet ska utvärdera förekomsten av farliga ämnen i material i leksaker. Dessa utvärderingar ska ta hänsyn till rapporter från marknadsövervakande organ och till synpunkter som medlemsstater och intressenter ger uttryck för (punkt 9).

Den nya lagen om leksakers säkerhet

I 9 § första meningen i den nya lagen om leksakers säkerhet (2011:579) anges att en leksak inte får innebära någon risk för någon persons hälsa eller säkerhet när den används på avsett eller förutsebart sätt med hänsyn till barns beteende. Enligt andra stycket samma paragraf får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om särskilda säkerhetskrav för leksaker.

I propositionen till den nya lagen anförde regeringen att det i direktivets bilaga II bl.a. återfinns hårdare krav på kvävningssäkerhet, starkare skydd mot hörselskador samt en rad nya gränsvärden för kemikalier i leksaker. De nya reglerna är strängare än nuvarande regler, t.ex. tillåts s.k. CMR-ämnen (ämnen som är cancerogena, mutagena eller giftiga för reproduktionen) endast i mycket låga halter i leksakens åtkomliga delar, med begränsade möjligheter till undantag. Vidare listas en rad allergiframkallande doftämnen som endast får förekomma i resthalter samt migrationshalter för vissa farliga metaller. Direktivet innehåller också gränsvärden för hur mycket av totalt 19 slags metaller som får läcka ut från en leksak. För arsenik, kadmium, sexvärt krom, bly, kvicksilver och organiskt tenn är gränsvärdena hälften av vad som anses vara säkra värden, eftersom dessa metaller är mycket farliga. Dessa får inte vara avsiktligt tillsatta till något material, men det kan finnas resthalter av dem och då får de inte läcka ut mer än vad gränsvärdena anger.

Proposition 2013/14:39 På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken

Regeringen överlämnade i november 2013 propositionen 2013/14:39 På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken till riksdagen. I propositionen redovisar regeringen sin strategi för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och generationsmålet. Den del av propositionen som avser en ändring i lagen om handel med utsläppsrätter har behandlats i det av riksdagens godkända betänkande 2013/14:MJU15. Övriga delar av propositionen har behandlats i betänkande 2013/14:MJU13. Miljö- och jordbruksutskottet har i betänkandet ställt sig bakom regeringens bedömningar.

I propositionen redovisas att regeringen har beslutat ett etappmål om att minska barns exponering för farliga kemikalier. Etappmålet är att senast 2018 ska beslut ha fattats avseende befintliga och vid behov nya regelverk och andra styrmedel, vilka medför en betydande minskning av hälsoriskerna för barn till följd av den samlade exponeringen för kemikalier. Riskminskningen ska bedömas i jämförelse med situationen 2012.

Regeringen anför i propositionen att det är särskilt viktigt att skydda barns och ungdomars hälsa från skador av kemikalier. För att nå etappmålet om att minska barns exponering för kemikalier krävs ett långsiktigt arbete med ett brett spektrum av insatser nationellt, inom EU och internationellt.

I propositionen gör regeringen bedömningen att allergiframkallande och hormonstörande ämnen som huvudregel inte bör få förekomma i leksaker. Vidare bör migrationsgränsvärdet för bly i leksaker sänkas. Kemikaliekraven i de standarder som utgår från de allmänna produktsäkerhetsreglerna bör stärkas.

Regeringen anför bl.a. att det är viktigt att Sverige är fortsatt aktivt i diskussioner om kemikaliekraven i leksaksdirektivet. Användningen av allergiframkallande och hormonstörande ämnen i leksaker bör regleras på samma sätt som CMR-ämnen, dvs. sådana ämnen bör som huvudregel inte användas i leksaker. Vidare bör de förbud och begränsningar som gäller specifika ämnen i leksaksdirektivet avse innehållet av ämnet i leksaker och inte, som i dag, migration av ämnet från en leksak eller en del av en leksak. Det nuvarande migrationsgränsvärdet för bly måste under alla förhållanden sänkas kraftigt eftersom nya vetenskapliga rön visar att bly påverkar utvecklingen av nervsystemet hos små barn negativt och att en tröskeldos för denna effekt inte har kunnat fastställas. En viktig utgångspunkt för diskussionerna är att EU-kommissionen har mandat att modifiera de krav som finns i dag i fråga om allergiframkallande ämnen och tungmetaller.

I den nya EU-förordningen om biocidprodukter (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012) finns regler som innebär att biocidprodukter inte får användas i varor om det verksamma ämnet inte är godkänt för den aktuella användningen på EU-nivå. Vidare finns krav på märkning av varor som innehåller biocidprodukter. Leksaker är dock undan-

tagna från dessa krav. Sverige bör, anför regeringen, verka för att undanta-
get för leksaker tas bort. Till dess behöver Sverige arbeta för att
leksaksdirektivet så långt som möjligt tillämpas så att skyddsnivån blir
minst lika hög som den som gäller för varor som innehåller biocidprodukter.

Kemikalieinspektionen har på regeringens uppdrag tagit fram en hand-
lingsplan för en giftfri vardag (Handlingsplan för en giftfri vardag 2011–
2014 Skydda barnen bättre). I handlingsplanen har Kemikalieinspektionen
redovisat vilka åtgärder som behövs under åren 2011–2014 för att minska
risken för att människor i sin vardag ska utsättas för farliga kemikalier.
Handlingsplanen har särskilt fokus på barn och ungdomar eftersom de ofta
är mer sårbara än vuxna för påverkan från kemikalier. I handlingsplanen
anger Kemikalieinspektionen bl.a. att den verkar för att metoderna för
EU:s riskbedömning utvecklas ytterligare för att rimligt säkerställa att inte
risken för att kemikalier ska skada barn underskattas. Kemikalieinspektio-
nen anger vidare att den särskilt kommer att arbeta för att farliga ämnen
begränsas genom att EU:s lagstiftning skärps.

För att förstärka Kemikalieinspektionens arbete med att genomföra hand-
lingsplanen utökades Kemikalieinspektionens anslag med 100 miljoner
kronor under perioden 2011–2014. Med syfte att upprätthålla och stärka
ambitionsnivån och insatserna på området föreslog regeringen i budgetpro-
positionen för 2014 en fortsatt satsning på handlingsplanen för en giftfri
vardag för perioden 2015–2020. Ambitionen är att arbetet med att nå mil-
jökvalitetsmålet Giftfri miljö på så sätt ska stärkas och särskilt att riskerna
för farliga kemikalier i vardagsmiljön ska minska.

Regeringen anför i propositionen att den extra satsningen på handlings-
planen hittills har inneburit att Kemikalieinspektionen har kunnat satsa mer
på varutillsynen och på att föreslå harmoniserade klassificeringar av
ämnen och begränsningar av farliga ämnen inom EU:s kemikalielagstift-
ning. Satsningen har också inneburit att Kemikalieinspektionen har kunnat
inleda dialoger med prioriterade branscher i syfte att gemensamt identifiera
vilka åtgärder som behövs för att nå en giftfri vardag och underlätta för
företagen att byta ut farliga ämnen i varor.

Regeringen uppger vidare att Sverige numera är bland de medlemsstater
som tar flest initiativ till ytterligare EU-regleringar. Med syftet att stärka
Kemikalieinspektionens vetenskapliga underlag för att bättre kunna
påverka utvecklingen av EU:s rättsakter har inspektionen låtit ta fram under-
lag rörande hormonstörande ämnen och nanomaterial. Vidare har Kemika-
lieinspektionen kartlagt hur barns säkerhet hanteras i de EU-regelverk som
rör risker med kemikalier samt i det arbete som sker på internationell nivå
och som syftar till att skydda barn från att utsättas för farliga kemikalier.

Den fortsatta satsningen på handlingsplanen för en giftfri vardag fram
till 2020 kommer, enligt regeringen, att stärka ambitionen att skydda bar-
nen bättre. Satsningen ger Kemikalieinspektionen en möjlighet att vidta
åtgärder mot de särskilt farliga ämnena, att vara drivande i att utveckla
och genomföra EU:s kemikalieregler, att upprätthålla den ökade ambitions-

nivån i tillsynsarbetet samt att i ökad omfattning stödja konsumenter, företag, myndigheter och upphandlare att byta ut ämnen som kan innebära hälso- och miljörisker i varor. Regeringen avser att ge Kemikalieinspektionen och andra berörda myndigheter i uppdrag att vidareutveckla arbetet med handlingsplanen för en giftfri vardag.

Interpellationssvar

Miljöminister Lena Ek anförde i en interpellationsdebatt om giftiga kemikalier i leksaker och barnkläder den 4 februari 2014 att en av regeringens prioriteringar är att skydda människor och miljö från farliga kemikalier. Regeringen anser att kraftfulla åtgärder behövs för att minska den direkta exponeringen och också den diffusa spridningen av hälsofarliga ämnen från varor. Ministern hänvisade bl.a. till proposition 2013/14:39 På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken och till Kemikalieinspektionens handlingsplan för en giftfri vardag (se ovan) och anförde när det gällde handlingsplanen att Kemikalieinspektionens uppdrag omfattar ett antal prioriterade områden, bl.a. att etablera branschdialoger för att främja företagens arbete med produktval för att undvika farliga ämnen. Branschdialogerna omfattar i dag textilier, leksaker samt kosmetiska produkter och hygienprodukter (ip. 2013/14:237).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet erinra om att direktivet om leksakers säkerhet är ett s.k. fullharmoniseringsdirektiv, vilket innebär att medlemsstaterna inte får besluta om ytterligare begränsningar av leksakers fria rörlighet på den inre marknaden än de som direktivets regler medger. Den säkerhetsnivå som fastställs i direktivets regler får inte på något sätt höjas eller sänkas på nationell nivå, och de konkretiseringar av det allmänna säkerhetskravet som återfinns i direktivets bilagor får inte förändras.

Direktivet ger kommissionen möjlighet att i vissa fall ändra de angivna gränsvärdena för vissa ämnen i leksaker. Inom ramen för sin rapporteringskyldighet har också en medlemsstat möjlighet att peka på behov av ändringar av direktivet.

Det är enligt utskottet av största vikt att arbetet för att förhindra förekomsten av skadliga ämnen i leksaker fortsätter kontinuerligt.

Som redovisats ovan bedriver regeringen ett omfattande arbete med frågorna såväl nationellt som inom EU. Utskottet välkomnar regeringens etappmål om att minska barns exponering för farliga kemikalier och det arbete som regeringen bedriver för att nå etappmålet. Utskottet ser också positivt på att Sverige inom ramen för EU-samarbetet är pådrivande för att minska förekomsten av farliga ämnen i leksaker.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen avslår motionsyrkanterna.

Miljömärkning av produkter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om miljömärkning av produkter. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservationerna 20 (S, V) och 21 (MP).

Motionerna

Jan Lindholm och Mats Pertoft (båda MP) anser i motion 2013/14:C330 att införandet av ett obligatoriskt system för klimatkonsekvensredovisning för varor och tjänster bör utredas. Motionärerna föreslår ett tillkännagivande om en koldioxiddeklaration för varor och tjänster (yrkande 1).

Annicka Engblom (M) menar i motion 2013/14:C378 att det bör ställas hårdare krav på miljömärkta produkter sett ur ett helhetsperspektiv och att det bör införas ett mer likformigt och rättvisande miljömärkningssystem som ökar konsumenternas möjlighet att göra bra miljöval. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Thomas Strand m.fl. (S) anser i motion 2013/14:C421 att konsumenterna ska ges bättre möjligheter att kunna välja miljövänliga kläder. Motionärerna anser bl.a. att etablerade och oberoende märkningssystem som ställer krav på hela plaggets livscykel bör användas. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet härmed.

Svanen

Svanen, det nordiska miljömärket, infördes 1989 av Nordiska ministerrådet. Svanenmärket finns på alltifrån tvättmedel till hotell och hela dagligvarubutiker. Svanens miljökrav tar bl.a. sikte på att reducera belastningen på klimatet och minska spridningen av miljögifter. Dessutom ställs funktions- och kvalitetskrav.

EU-miljömärket

Sedan 20 år finns det ett gemensamt frivilligt miljömärkningssystem inom EU. Det infördes genom rådets förordning (EEG) nr 880/92 av den 23 mars 1992 om ett gemenskapsprogram för tilldelning av miljömärke. Förordningen ersattes av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1980/2000 av den 17 juli 2000 om ett reviderat gemenskapsprogram för tilldelning av miljömärke, som nu i sin tur har ersatts av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 66/2010 av den 25 november 2009 om ett EU-miljömärke (miljömärkesförordningen).

Miljömärkesförordningen tillämpas på alla varor och tjänster som tillhandahålls för distribution, konsumtion eller användning på unionsmarknaden, med undantag för humanläkemedel, veterinärmedicinska läkemedel och

medicinsk utrustning. Miljömärket får endast användas för produkter som uppfyller kriterierna för de berörda produkterna och för vilka märket har tilldelats. Det fastställs kriterier för EU-miljömärket för varje produktgrupp. Kriterierna anger de miljökrav som en produkt måste uppfylla för att få bära märket. Kriterierna ska vara baserade på produkternas miljöprestanda, med beaktande av unionens senaste strategiska mål på miljöområdet, samt ska fastställas på grundval av vetenskapliga belägg och med beaktande av produkternas hela livscykel.

Riksdagen har i november 2013 beslutat om en ny lag om EU-miljömärket som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (prop. 2012/13:179, bet. 2013/14:CU6, rskr. 2013/14:32). Den nya lagen innehåller bl.a. bestämmelser om att regeringen får utse det eller de behöriga organ som för svensk del prövar ansökningar om tilldelning av EU-miljömärket och villkoren för att använda detta.

Den nya lagen trädde i kraft den 1 januari 2014.

Pågående arbete

I budgetpropositionen för 2014 anger regeringen att arbetet med miljömärkning kommer att vara fortsatt prioriterat – inte minst på EU-nivå – eftersom miljömärkning är ett viktigt redskap för att underlätta hållbara val. När det gäller Miljömärkning Sverige kommer regeringen att fortsatt vara en aktiv ägare och ha som målsättning att ägandet ska delas med andra aktörer (prop. 2013/14:1 utg.omr. 18 s. 80).

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan pågår ett kontinuerligt arbete såväl nationellt som internationellt som måste anses ligga i linje med motionsönskemålen.

Mot den redovisade bakgrunden är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionsyrkandena, varför de bör avslås.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

- 1. Obeställd reklam och telefonförsäljning m.m., punkt 1 (S)**
 av Veronica Palm (S), Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S),
 Jonas Gunnarsson (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2013/14:C403 av Kerstin Engle (S) och
 2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkandena 3 och 4,
 bifaller delvis motionerna
 2013/14:C270 av Monica Green (S) och
 2013/14:C359 av Anna Wallén m.fl. (S) samt
 avslår motionerna
 2013/14:C201 av Olle Larsson (SD),
 2013/14:C207 av Jonas Eriksson m.fl. (MP),
 2013/14:C239 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1 och 2,
 2013/14:C242 av Anders Andersson (KD),
 2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2–5,
 2013/14:C283 av Christer Winbäck och Anita Brodén (båda FP),
 2013/14:C305 av Staffan Danielsson och Per-Ingvar Johnsson (båda C),
 2013/14:C371 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkandena 1–3 och
 2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 16.

Ställningstagande

Telefonförsäljning har blivit ett allt större problem för många människor. En betydande del av anmälningarna till Konsumentverket rör numera telefonförsäljning. Av anmälningarna framgår att konsumenten i många fall har fått en avtalsbekräftelse men inte anser sig ha tackat ja till något erbjudande. Vissa konsumenter, t.ex. äldre personer, kan ha svårt att förstå innebörden av ett erbjudande som lämnas vid telefonförsäljning. Även om konsumenterna har ångerrätt vid distansavtal så tycker många människor att det är väldigt problematiskt att ta sig ur situationer där man måste kontakta företaget för att slippa fakturor för olika tjänster och produkter. Det förekommer att påtryckande metoder används, och att konsumenter får krav-

brev med hot om inkasso eller åtgärder från Kronofogdemyndigheten. Det kan leda till att människor känner sig tvingade att betala för varor som de inte efterfrågat.

I dag finns det brister i lagstiftningen och ett otillräckligt skydd för den enskilda människan som drabbas av komplicerade avtal och otydliga regler kring vad man har tackat ja till via telefon. Vi anser därför att konsumentskyddet måste stärkas vid telefonförsäljning. De ändringar i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) som riksdagen nyligen beslutat om innebär visserligen att reglerna om näringsidkarens informationsskyldighet vid distansavtal blir tydligare. Även det lagförslag som utskottet ställt sig bakom om att det vid telefonförsäljning på premiepensionsområdet för ett giltigt avtal ska krävas att konsumenten skriftligen accepterar näringsidkarens anbud är ett steg i rätt riktning. Vi anser också att det är positivt att det tillsatts två utredningar som ska överväga frågor om telefonförsäljning, dels en allmän utredning om konsumentskydd vid telefonförsäljning (dir. 2013:95), dels en utredning om telefonförsäljning av finansiella tjänster och produkter (dir. 2014:11). Enligt direktiven till Utredningen om konsumentskydd vid telefonförsäljning ska utredningen bl.a. överväga om det bör införas ett krav på skriftlig bekräftelse eller motsvarande från konsumenten för att ett avtal som träffas per telefon ska vara bindande. Utredningen ska redovisa sitt arbete först den 30 april 2015. Med hänsyn till problemens omfattning anser vi att regeringen bör ta nödvändiga initiativ för att skynda på utredningens arbete.

Enligt vår mening bör regeringen snarast återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som stärker konsumenternas rätt vid telefonförsäljning. Förslagen bör bl.a. innebära ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning.

Vi anser också att mobiltelefonanvändare inte ska behöva drabbas av ovälkomna säljsamtal. Branschen har nyligen ändrat sina etiska riktlinjer och tillåter säljsamtal till mobiltelefoner. Den konsument som inte önskar att få säljsamtal till sin mobiltelefon måste numera anmäla detta till Nix-Telefon. För att skydda konsumenterna bör branschen tillsammans med andra aktörer och intressenter upprätta ett s.k. okej-register där privatpersoner kan lämna sitt medgivande till att ta emot säljsamtal till mobiltelefoner. Om ett sådant register inte kan inrättas på frivillig väg anser vi att lagstiftning bör övervägas.

Även småföretagare upplever liknande problem som konsumenter när det gäller telefonförsäljning. Enligt kommittédirektivet till Utredningen om konsumentskydd vid telefonförsäljning ska utredningen dessutom bedöma om småföretag som får köperbudanden via telefonsamtal behöver ett särskilt skydd och i så fall resonera kring hur detta skulle kunna utformas. Som vi närmare utvecklar i vår reservation om blufffakturor (res. 4) anser vi att regeringen också ska låta utreda möjligheten att införa ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning till näringsidkare.

När det gäller de motioner som föreslår åtgärder i syfte att begränsa direktreklamen anser vi inte att det finns skäl för riksdagen att frångå sina tidigare ställningstaganden.

Vad slutligen gäller motionsönskemålet om en översyn av marknadsföringslagen kan vi av samma skäl som majoriteten inte se att det finns anledning till ett sådant tillkännagivande som motionärerna föreslår.

Vad vi nu anfört om telefonförsäljning bör riksdagen, med bifall till motionerna 2013/14:C403 och 2013/14:C447 yrkandena 3 och 4 och delvis bifall till motionerna 2013/14:C270 och 2013/14:C359, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motioner avstyrks.

2. Obeställd reklam och telefonförsäljning m.m., punkt 1 (MP) av Jan Lindholm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:C207 av Jonas Eriksson m.fl. (MP),

2013/14:C371 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkandena 1–3 och

2013/14:MI519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 16,

bifaller delvis motionerna

2013/14:C242 av Anders Andersson (KD),

2013/14:C270 av Monica Green (S),

2013/14:C283 av Christer Winbäck och Anita Brodén (båda FP),

2013/14:C305 av Staffan Danielsson och Per-Ingvar Johansson (båda C),

2013/14:C359 av Anna Wallén m.fl. (S) och

2013/14:C403 av Kerstin Engle (S) samt

avslår motionerna

2013/14:C201 av Olle Larsson (SD),

2013/14:C239 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1 och 2,

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2–5 och

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Reklamen har blivit allt mer omfattande och svårare att undvika för den som så önskar. Reklamen är ofta mycket påträngande och vänder sig inte sällan till konsumenter som redan är ekonomiskt utsatta genom att t.ex. uppmåna till dyra kreditköp som skapar ohållbara skuldfällor.

Som om det inte vore nog att vi i den offentliga miljön utsätts för dessa påtryckningar får vi även s.k. direktreklam levererad rakt in i våra hem. Reklam som delas ut i pappersform bidrar också till att förvärma miljö- och

klimatproblemen. Att begränsa direktreklamen löser självklart inte alla reklamrelaterade problem. Jag anser att det ändå är viktigt att försöka minska direktreklamen och därmed även minska reklamens negativa effekter.

För att slippa oadresserad direktreklam måste man i dag sätta upp en ”nej – tack”-skylt på brevlådan. Den konsument som inte vill få direktadresserad reklam skickad till sig måste anmäla detta till ett spårregister. Enligt min mening vore det bättre att införa en modell där direktreklam endast distribueras till de konsumenter som uttryckligen har förklarat att de önskar få sådan reklam. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med lagförslag som innebär att såväl oadresserad som adresserad direktreklam endast ska få delas ut till dem som uttryckligen ger sitt samtycke till detta.

Telefonförsäljning har blivit ett allt större problem för många människor. En betydande del av anmälningarna till Konsumentverket rör numera telefonförsäljning. Av anmälningarna framgår att konsumenten i många fall har fått en avtalsbekräftelse men inte anser sig ha tackat ja till något erbjudande. Jag anser därför att reglerna för telefonförsäljning bör skärpas.

De ändringar i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) som riksdagen nyligen beslutat om innebär visserligen att reglerna om näringsidkarens informationsskyldighet vid distansavtal blir tydligare. Även det lagförslag som utskottet ställt sig bakom om att det vid telefonförsäljning på premiepensionsområdet för ett giltigt avtal ska krävas att konsumenten skriftligen accepterar näringsidkarens anbud är ett steg i rätt riktning. Jag anser också att det är positivt att det tillsatts två utredningar som ska överväga frågor om telefonförsäljning, dels en allmän utredning om konsumentskydd vid telefonförsäljning (dir. 2013:95), och dels en utredning om telefonförsäljning av finansiella tjänster och produkter (dir. 2014:11). Enligt direktiven till Utredningen om konsumentskydd vid telefonförsäljning ska utredningen bl.a. överväga om det bör införas ett krav på skriftlig bekräftelse eller motsvarande från konsumenten för att ett avtal som träffas per telefon ska vara bindande. I uppdraget ingår också att överväga om det bör införas ett krav på godkännande i förhand från konsumenten för att näringsidkaren ska få ringa upp konsumenten i marknadsföringssyfte. Utredningen ska redovisa sitt arbete först den 30 april 2015. Med hänsyn till problemens omfattning anser jag dock att regeringen bör ta nödvändiga initiativ för att påskynda utredningens arbete.

Enligt min mening bör regeringen snarast återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som stärker konsumenternas rätt vid telefonförsäljning. Förslagen bör bl.a. innebära ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning och ett krav på godkännande i förhand från konsumenten för att näringsidkaren ska få ringa säljsamtal till konsumenten.

Även småföretagare upplever liknande problem som konsumenter när det gäller telefonförsäljning. Enligt kommittédirektivet till Utredningen om konsumentskydd vid telefonförsäljning ska utredningen dessutom bedöma om småföretag som får köperbjudanden via telefonsamtal behöver ett sär-

skilt skydd och i så fall resonera kring hur detta skulle kunna utformas. Som närmare utvecklas i reservationen om bluffakturor (res. 4) anser jag att regeringen också ska låta utreda möjligheten att införa ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning till näringsidkare. Jag anser vidare att även frågan om det bör införas ett krav på godkännande i förhand för säljsamtal till näringsidkare bör utredas.

När det gäller motionsönskemålet om en översyn av marknadsföringslagen kan jag av samma skäl som majoriteten inte se att det finns anledning till ett sådant tillkännagivande som motionärerna föreslår.

Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till motionerna 2013/14:C207, 2013/14:C371 yrkandena 1–3 och 2013/14:MJ519 yrkande 16 och delvis bifall till motionerna 2013/14:C242, 2013/14:C270, 2013/14:C283, 2013/14:C305, 2013/14:C359 och 2013/14:C403, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motioner avstyrks.

3. Obeställd reklam och telefonförsäljning m.m., punkt 1 (SD)

av Markus Wiechel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:C239 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2013/14:C201 av Olle Larsson (SD),

2013/14:C207 av Jonas Eriksson m.fl. (MP),

2013/14:C242 av Anders Andersson (KD),

2013/14:C270 av Monica Green (S),

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 2–5,

2013/14:C283 av Christer Winbäck och Anita Brodén (båda FP),

2013/14:C305 av Staffan Danielsson och Per-Ingvar Johansson (båda C),

2013/14:C359 av Anna Wallén m.fl. (S),

2013/14:C371 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkandena 1–3,

2013/14:C403 av Kerstin Engle (S),

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkandena 3 och 4 samt

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 16.

Ställningstagande

Problem med telefonförsäljning har uppmärksammats allt mer under senare tid. En betydande del av anmälningarna till Konsumentverket rör numera telefonförsäljning. Av anmälningarna framgår att konsumenten i många fall har fått en avtalsbekräftelse men inte anser sig ha tackat ja till något erbjudande.

Riksdagen har i december 2013 beslutat om ändringar i bl.a. distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) för att genomföra ett EU-direktiv om konsumenträttigheter i svensk rätt (prop. 2013/14:15, bet. 2013/14:CU7, rskr. 2013/14:118). Lagändringarna, som ska träda i kraft den 13 juni 2014, syftar till att stärka konsumentskyddet vid avtal som ingås på distans och utanför affärslokaler. Lagändringarna innebär bl.a. att distans- och hemförsäljningslagen ska byta namn till lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och att reglerna om näringsidkarens informations-skyldighet vid distansavtal blir tydligare.

För att ytterligare stärka konsumentskyddet vid telefonförsäljning anser jag att det i lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler även ska införas en regel om att säljsamtal ska spelas in. På så sätt kan det säkerstäl-las vad som sagts under samtalet. Eftersom tekniken redan finns innebär det inte några extra kostnader för de företag som sysslar med telemarke-ting. Utredningen om konsumentskydd vid finansiell rådgivning gör i betänkandet Det måste gå att lita på konsumentskyddet (SOU 2014:4) också bedömningen att det bör införas en skyldighet för rådgivaren att spela in rådgivningssamtal.

Jag anser vidare att det i lagen om distansavtal och avtal utanför affärs-lokaler ska införas en regel om att köparen i slutet av säljsamtalet ska få möjlighet att svara på om han eller hon önskar ändra eller lägga till något.

Det får vara regeringens uppgift att utarbeta de lagförslag som krävs och återkomma till riksdagen.

När det gäller de motioner som föreslår åtgärder i syfte att begränsa direktreklamen anser jag inte att det finns skäl för riksdagen att frånga sina tidigare ställningstaganden.

Vad slutligen gäller motionsönskemålet om en översyn av marknadsfö-ringslagen kan jag inte se att det finns anledning till ett sådant tillkännagi-vande som motionärerna föreslår.

Vad jag nu anfört om telefonförsäljning bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:C239 yrkandena 1 och 2, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motioner bör avslås.

4. Bluffakturor, punkt 2 (S, MP)

av Veronica Palm (S), Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Yilmaz Kerimo (S), Jan Lindholm (MP) och Lars Eriksson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 5 och

2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 7 och avslår motionerna
2013/14:Fi289 av Lars-Axel Nordell (KD) yrkande 2,
2013/14:Fi290 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1 och 3,
2013/14:C230 av Sten Bergheden (M),
2013/14:C275 av Jan Ericson (M),
2013/14:C387 av Åsa Lindestam och Elin Lundgren (båda S),
2013/14:C429 av Hans Hoff (S),
2013/14:C430 av Christina Oskarsson (S) och
2013/14:C464 av Marie Nordén och Jörgen Hellman (båda S).

Ställningstagande

Förekomsten av bedrägerier med bluffakturor som vilseleder privatpersoner och företag har blivit ett samhällsproblem. Bluffakturor orsakar kostnader och andra besvär för de som drabbas. Särskilt småföretagare är en utsatt grupp.

Det är mycket viktigt att överträdelser av lagstiftningen beivras. En förutsättning för att kunna komma till rätta med problemen med fakturabedrägerier är att de drabbade känner till sina rättigheter och hur dessa bäst kan tas till vara. Det är därför viktigt att den som drabbas av bluffakturor kan få tillräckligt stöd och information om hur man ska gå till väga för att bestrida en bluffaktura. Vi anser att det arbete som pågår från branschens sida för att motverka bluffakturor, t.ex. genom Varningslistan, är bra. Men enligt vår mening måste det även till kraftfulla insatser från samhällets sida för att komma till rätta med problemet.

Eftersom bluffakturor i allmänhet handlar om brott har fokus i första hand legat på straffrättsliga och polisiära åtgärder. Det är emellertid angeläget att även överväga åtgärder vid sidan av dessa områden. Vi anser att det krävs ett helhetsgrepp för att stoppa bluffakturorna. Även behovet av ändringar i den avtalsrättsliga lagstiftningen måste övervägas. Det är därför bra att regeringen nu har gett en särskild utredare i uppdrag att kartlägga problemen med bluffakturor och överväga åtgärder som rör avtalsrätt, inkassoverksamhet och kreditupplysning (dir. 2014:12). Vi anser dock att det är beklagligt att det enligt de direktiv som regeringen lämnat till utredaren inte ingår i uppdraget att överväga åtgärder som en lagstadgad ångerrätt för näringsidkare eller ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning mellan näringsidkare. Utredningen om konsumentskydd vid telefonförsäljning (dir. 2013:95) har inte heller fått något uttryckligt uppdrag att se över dessa frågor.

Enligt vår mening är det mycket angeläget att landets småföretagare skyddas mot bluffakturor och kan känna sig trygga med lagstiftningen. Vi anser därför att regeringen även ska låta utreda möjligheten att införa en ångerrätt för näringsidkare och ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning till näringsidkare. I sammanhanget bör också möjligheten för företag att ansluta sig till Nix-Telefon utredas.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motionerna 2013/14:C447 yrkande 5 och 2013/14:N423 yrkande 7, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

5. Bluffakturor, punkt 2 (SD)

av Markus Wiechel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:Fi290 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 1 och 3 samt avslår motionerna

2013/14:Fi289 av Lars-Axel Nordell (KD) yrkande 2,

2013/14:C230 av Sten Bergheden (M),

2013/14:C275 av Jan Ericson (M),

2013/14:C387 av Åsa Lindestam och Elin Lundgren (båda S),

2013/14:C429 av Hans Hoff (S),

2013/14:C430 av Christina Oskarsson (S),

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 5,

2013/14:C464 av Marie Nordén och Jörgen Hellman (båda S) och

2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 7.

Ställningstagande

Förekomsten av bedrägerier med bluffakturor har blivit ett samhällsproblem. De åtgärder som regeringen vidtagit mot bluffakturor har inte varit tillräckliga. Enligt min mening är det angeläget att insatser mot bluffakturor också görs vid sidan av de straffrättsliga och polisiära områdena. Det är därför positivt att regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att kartlägga problemen med bluffakturor och överväga åtgärder som rör avtalsrätt, inkassoverksamhet och kreditupplysning (dir. 2014:12). Uppdraget ska dock redovisas först den 1 september 2015. För att skydda näringsidkare och privatpersoner från att drabbas av bluffakturor bör dock regeringen redan nu vidta vissa åtgärder. Jag anser därför att regeringen dels snarast ska redovisa en åtgärdsplan mot bluffakturor med konkreta och effektiva förslag, dels återkomma till riksdagen med förslag om hur Svensk Handels varningslista eller en liknande lista kan utvecklas och användas av svenska myndigheter för att identifiera företag som bedriver verksamhet med bluffakturor eller liknande.

Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:Fi290 yrkandena 1 och 3, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

6. Reklam riktad till barn, punkt 3 (S)

av Veronica Palm (S), Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 7 och avslår motionerna

2013/14:C236 av Hans Hoff (S),

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 10 och 11,

2013/14:C437 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S) och

2013/14:C445 av Carina Hägg (S).

Ställningstagande

Den marknadsföring som riktar sig till barn blir alltmer påträngande. Det har också tillkommit nya kanaler för att nå barnen. Mobiltelefoner används i dag inte bara för att ringa utan man kan även beställa ringsignaler, logotyper, ladda ned musik m.m. Dessa tjänster kan fås utan att tillräcklig kontroll görs av om beställaren är underårig. Samma sak gäller på internet där marknadsföring försöker maskera sig som spel och underhållning.

Vi anser därför att regeringen bör ge Konsumentverket i uppdrag att fortlöpande följa upp reklam som riktar sig till barn samt att övervaka att lagar och riktlinjer följs vid marknadsföring som riktar sig till barn.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:C447 yrkande 7, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

7. Reklam riktad till barn, punkt 3 (MP)

av Jan Lindholm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 10 och

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 7 och

avslår motionerna

2013/14:C236 av Hans Hoff (S),

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 11,

2013/14:C437 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S) och
2013/14:C445 av Carina Hägg (S).

Ställningstagande

Marknadsföring som vänder sig till barn blir allt aggressivare och mera omfattande. På olika sätt "smygs" det in reklam för olika varor och tjänster riktade till barn. I sin marknadsföring till barn använder sig företaget ofta av sådana säljfrämjande åtgärder som utdelning av leksaker, gratiserbjudanden, tidningsutskick, utfärdande av s.k. medlemskort och pysselaktiviteter. Det har vidare tillkommit nya kanaler för att nå barnen. Mobiltelefoner används i dag inte bara för att ringa utan man kan även beställa ringsignaler, logotyper, ladda ned musik m.m. Dessa tjänster kan fås utan att någon kontroll görs av om beställaren är underårig. Samma sak gäller på internet där marknadsföring försöker maskera sig som spel och underhållning.

Visserligen förbjuder marknadsföringslagen direkta köpuppsmaningar som riktar sig till barn, men enligt min mening bör ytterligare åtgärder vidtas för att skydda barn från en alltför stark exponering.

Jag anser att regelverket mot denna form av reklam bör förstärkas utan att det införs ett totalt förbud mot reklam riktad till barn. Enligt min mening bör regeringen utreda möjligheten att införa en regel i marknadsföringslagen som ålägger näringsidkare att beakta barns allmänna utsatthet i kommersiella sammanhang. Det är enligt min mening nödvändigt att se över lagen så att den blir ett effektivare medel för att motverka de negativa effekter som reklam kan ha på barn. Branschens regler har inte visat sig tillräckliga.

Jag anser även att regeringen bör ge Konsumentverket i uppdrag att förlöpande följa upp reklam som riktar sig till barn samt att övervaka att lagar och riktlinjer följs vid marknadsföring som riktar sig till barn.

Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till motionerna 2013/14:C280 yrkande 10 och 2013/14:C447 yrkande 7, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

- 8. Lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam, punkt 4 (S)**
av Veronica Palm (S), Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S),
Jonas Gunnarsson (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 8 och avslår motion

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 12 och 13.

Ställningstagande

Reklam som förmedlar en könsstereotyp bild till vuxna, barn och ungdomar är inte önskvärd i ett samhälle som strävar efter ökad jämställdhet mellan könen och alla människors lika värde.

Den socialdemokratiska regeringen gav i juli 2006 en särskild utredare i uppdrag att kartlägga utvecklingen och omfattningen av könsdiskriminerande reklam i Sverige och lämna förslag till hur lagstiftning mot sådan reklam skulle kunna utformas. Utredningen överlämnade i januari 2008 betänkandet Könsdiskriminerande reklam – kränkande utformning av kommersiella meddelanden (SOU 2008:5) till den ansvariga ministern. I betänkandet föreslogs en ny och fristående lag mot könsdiskriminerande reklam. Utredningen anser inte att en sådan lagstiftning är grundlagsstridig. Den borgerliga regeringen har emellertid beslutat att inte gå vidare med förslaget. Vi beklagar detta, och vi anser att regeringen åtminstone borde ha remissbehandlat betänkandet i syfte att få grundlagsfrågan belyst.

I dag ligger möjligheten att motverka könsdiskriminerande reklam i händerna på branschen och deras egen förmåga till självsanering. Vi socialdemokrater anser att det finns stora brister när det gäller denna förmåga. Därför anser vi att regeringen bör återuppta beredningen av utredningens betänkande och därefter överväga förslag till lagstiftning.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:C447 yrkande 8 och avslag på motion 2013/14:C280 yrkandena 12 och 13, som sin mening ge regeringen till känna.

9. Lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam, punkt 4 (MP, V)

av Jan Lindholm (MP) och Marianne Berg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 12 och 13 samt bifaller delvis motion 2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 8.

Ställningstagande

Fortfarande förekommer reklam som förmedlar en könsstereotyp bild till vuxna, barn och ungdomar. Bilderna är nästan utan undantag retuscherade, vilket leder till att de befäster ett skönhetsideal som inte existerar i verkligheten. Reklamen skapar och upprätthåller den heterosexuella normen. Köns-

diskriminerande reklam påverkar forandet av människors identitet och motverkar samhällets jämställdhetssträvanden. Vidare sänder könsdiskriminerande reklam en tydlig signal om att det är acceptabelt att behandla andra människor, i synnerhet kvinnor, som objekt som kan konsumeras.

Sverige har genom olika internationella konventioner åtagit sig att motverka könsdiskriminering. Trots detta har lagstiftaren överlåtit åt näringslivet att genom frivilliga åtgärder motverka den könsdiskriminerande reklamen. Vi anser att de åtgärder som vidtagits från branschens sida inte visat sig tillräckligt verkningsfulla för att komma till rätta med problemen. Enligt vår mening är könsdiskriminerande reklam ett allvarligt samhällsproblem som kräver effektivare åtgärder än vad en branschfinansierad organisation som Reklamombudsmannen erbjuder.

Den tidigare regeringen gav i juli 2006 en särskild utredare i uppdrag att kartlägga utvecklingen och omfattningen av könsdiskriminerande reklam i Sverige och lämna förslag till hur lagstiftning mot sådan reklam skulle kunna utformas. Utredningen överlämnade i januari 2008 betänkandet Könsdiskriminerande reklam – kränkande utformning av kommersiella meddelanden (SOU 2008:5) till den ansvariga ministern. I betänkandet föreslogs en ny och fristående lag mot könsdiskriminerande reklam. Utredningen anser inte att en sådan lagstiftning är grundlagsstridig. Regeringen har emellertid beslutat att inte gå vidare med förslaget. Vi beklagar detta, och vi anser att regeringen åtminstone borde ha remissbehandlat betänkandet i syfte att få grundlagsfrågan belyst.

Vår ståndpunkt är att regeringen bör återuppta beredningen av utredningens betänkande och återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som förbjuder könsdiskriminerande reklam.

Regeringen bör vidare ge Konsumentombudsmannen i uppdrag att göra en kartläggning av den könsdiskriminerande reklamens utveckling och omfattning samt att utforma råd och sprida information om könsdiskriminerande reklam.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:C280 yrkandena 12 och 13 och delvis bifall till motion 2013/14:C447 yrkande 8, som sin mening ge regeringen till känna.

10. Införande av en konsumentbalk, punkt 5 (MP)

av Jan Lindholm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:C329 av Ulf Holm och Mats Pertoft (båda MP).

Ställningstagande

För att stärka konsumenternas makt bör det göras en översyn av lagstiftningen för att så långt som möjligt samla all konsumentlagstiftning i en gemensam konsumentbalk. Det skulle betyda att bl.a. konsumenttjänstlagen, konsumentköplagen och produktsäkerhetslagen skulle ges en enhetlig och konkurrensneutral tillämpning på de olika sektorerna i ekonomin. Även de delar av marknadsföringslagen som berör konsumentskydd skulle kunna ingå i en konsumentbalk. En sådan förändring skulle också gynna konsumentorganisationerna i landet genom att de på ett enklare och mer effektivt sätt skulle kunna ta till vara konsumenternas intressen.

Fördelen med att ha samlat miljölagstiftningen i en miljöbalk talar för att det även skulle vara till fördel att samla konsumentlagstiftningen i en konsumentbalk. Frågan bör därför prövas i en utredning om den framtida konsumentpolitiken. Det får vara regeringens uppgift att tillkalla en sådan utredning.

Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:C329, som sin mening ge regeringen till känna.

11. Avtal om digitalt innehåll, punkt 6 (MP, V)

av Jan Lindholm (MP) och Marianne Berg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:N441 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkandena 6 och 24.

Ställningstagande

Vi anser att konsumenter som köper digitala enheter eller material ska informeras om varje begränsning av användningen som införs tekniskt eller genom licenser. Enligt vår uppfattning bör Sverige arbeta inom EU för att garantera plattformsnutralitet och även vara pådrivande för att hårdvaru-producenterna ska underlätta detta.

Det krävs också starkare incitament för att leverantörer och producenter av it-system ska leverera säkrare produkter och reagera snabbare på kända sårbarheter. Vi anser därför även att regeringen bör arbeta inom EU för att det införs bestämmelser om leverantörens ansvar i de fall då en betydande skada sker på grund av att en känd sårbarhet inte har åtgärdats i tid.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:N441 yrkandena 6 och 24, som sin mening ge regeringen till känna.

12. Konsumentköplagens preskriptionstid, punkt 7 (MP)

av Jan Lindholm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14: MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 7.

Ställningstagande

Ett sätt att öka produkters livslängd och producenters intresse för hållbar design kan vara längre garantitider. Detta kan exempelvis ske genom krav på längre preskriptionstid än dagens tre år för vissa produktgrupper. Jag anser därför att regeringen bör göra en översyn av konsumentköplagens preskriptionstid i syfte att främja produkter med längre livslängd.

Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14: MJ519 yrkande 7, som sin mening ge regeringen till känna.

13. Småhusentreprenad, punkt 8 (MP, V)

av Jan Lindholm (MP) och Marianne Berg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14: C206 av Jonas Eriksson och Mats Pertoft (båda MP).

Ställningstagande

Vid småhusentreprenad förekommer oftast kontraktsvillkor som innebär att beställaren (konsumenten) inte får överlåta kontraktet till någon annan utan entreprenörens godkännande. Det är därför upp till byggföretagets välvilja om en konsument som har köpt en fastighet i andra hand kan göra gällande några fel mot byggföretaget. Enligt vår uppfattning finns det inte några vägande skäl för en sådan ordning. Vi anser därför att även konsumenterna som har köpt en fastighet i andra hand ska få reklamera fel till entreprenören. Enligt vår mening bör regeringen, utan att avvakta Högsta domstolens avgörande, utreda frågan och återkomma till riksdagen med de lagförslag som krävs.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14: C206, som sin mening ge regeringen till känna.

14. Tydligare regler för fakturors förfallodatum, punkt 11 (SD)

av Markus Wiechel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:C417 av Johnny Skalin (SD).

Ställningstagande

Företag och organisationer har olika syn på vad som ska anses vara en fakturas sista förfalldag. Vissa företag och organisationer likställer fakturors sista förfallodatum med sista mottagningsdag till sina konton. Detta skapar en osäkerhet hos konsumenterna och kan leda till att konsumenter drabbas av onödiga betalningsförelägganden. För att förtydliga och förenkla för konsumenterna bör det införas en lagregel om att sista förfalldatum motsvarar sista betalningsdag till betalningsmottagarens konto. Jag anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag med detta innehåll.

Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:C417, som sin mening ge regeringen till känna.

15. Sms-lån, punkt 12 (S)

av Veronica Palm (S), Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Yilmaz Kerimo (S) och Lars Eriksson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 2 och avslår motionerna

2013/14:C240 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2,

2013/14:C241 av Markus Wiechel (SD),

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7–9,

2013/14:C313 av Hans Hoff (S),

2013/14:C355 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S),

2013/14:C366 av Olle Thorell och Anna Wallén (båda S),

2013/14:C389 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4,

2013/14:C398 av Clas-Göran Carlsson m.fl. (S) och

2013/14:C442 av Monica Green (S).

Ställningstagande

Utvecklingen på kreditmarknaden har inneburit att olika typer av snabblån har gjorts mer tillgängliga för konsumenterna. Samtidigt som en ökad tillgänglighet kan vara positiv för många konsumenter innebär det en större risk för att andra konsumenter fattar förhastade och dåligt underbyggda beslut om lån. Snabblånen har bidragit till skuldsättningsproblem för många människor. Statistik från Kronofogdemyndigheten visar att det under 2012 inkom 53 709 ansökningar om betalningsförelägganden som rörde obetalda snabblån, vilket motsvarade en ökning med 62 procent jämfört med 2011. Under 2013 inkom 49 192 ansökningar, en minskning med 8 procent jämfört med 2012. Ungdomar står för drygt en femtedel av de obetalda lånen.

Antalet obetalda snabblån ligger alltså på en hög nivå. Konsekvensen av obetalda snabblån är inte sällan betalningsanmärkningar och en ökad risk för överskuldsättning. Vi anser att det är mycket angeläget att verkamma åtgärder vidtas för att motverka problemen med snabblån.

Riksdagen har nyligen beslutat om ändringar i konsumentkreditlagen som ger Konsumentverket utvidgade möjligheter att ingripa när det upptäcks brister vid kreditprövningar, bl.a. ska verket kunna ta ut en sanktionsavgift av en näringsidkare som inte gör ordentliga kreditprövningar. I proposition 2013/14:107 Viss kreditgivning till konsumenter föreslås bl.a. att snabblåneföretagens verksamhet görs tillståndspliktig och ställs under Finansinspektionens tillsyn. Vi anser dock att ytterligare åtgärder är nödvändiga för att komma till rätta med problemen när det gäller snabblånen. Till exempel krävs en bättre kreditprövning och en mer ansvarsfull kreditgivning från branschens sida. Även begränsningar när det gäller möjligheten att vända sig till Kronofogdemyndigheten för indrivning av skulder när kreditprövningen varit starkt bristfällig bör övervägas.

Förutom åtgärder riktade mot oseriösa kreditgivare måste, enligt vår mening, den skuldproblematik som snabblånen orsakar också förebyggas genom åtgärder som riktar sig till både dem som är i riskzonen för att skuldsätta sig och dem som redan har skulder. Utredningen om överskuldsättning lämnar i sitt betänkande (SOU 2013:78) många bra förslag på åtgärder som kan ingå i en strategi mot överskuldsättning och motverka problemen med snabblån.

Det är angeläget att regeringen omgående återkommer till riksdagen med konkreta förslag på åtgärder.

Av Kronofogdemyndighetens statistik framgår att ungdomar fortfarande står för en hög andel av antalet obetalda snabblån. För att öka kunskapen och minska risken för överskuldsättning är det viktigt att regeringen är verksam för att informationsmaterial som riktar sig till ungdomar tas fram.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:C447 yrkande 2, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

16. Sms-lån, punkt 12 (MP, V)

av Jan Lindholm (MP) och Marianne Berg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7–9 och avslår motionerna

2013/14:C240 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2,

2013/14:C241 av Markus Wiechel (SD),

2013/14:C313 av Hans Hoff (S),

2013/14:C355 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S),

2013/14:C366 av Olle Thorell och Anna Wallén (båda S),

2013/14:C389 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4,

2013/14:C398 av Clas-Göran Carlsson m.fl. (S),

2013/14:C442 av Monica Green (S) och

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Statistik från Kronofogdemyndigheten visar att antalet obetalda snabblån fortfarande ligger på en hög nivå.

Obetalda snabblån resulterar inte sällan i betalningsanmärkningar och en ökad risk för överskuldssättning.

Den nya konsumentkreditlagen som började gälla den 1 januari 2011 har, enligt vår mening, inte i tillräcklig utsträckning bidragit till att motverka problemen med snabblånen. Den granskning som Konsumentverket har gjort visar att många av snabblåneföretagen brister i sina kreditprövningar. Räntorna vid den här typen av lån är fortfarande i många fall oacceptabelt höga.

I ett samhälle som förutsätter krediter är det viktigt att skapa ett ekonomiskt och socialt hållbart kreditsystem för att förhindra att människor hamnar i en svår ekonomisk situation. Det är inte rimligt att kreditgivare ska bereda sig vinning genom att bevilja krediter utan att ta ansvar för att låntagaren har ekonomiska förutsättningar att betala tillbaka krediten.

Vi anser i och för sig att det är positivt att Konsumentverket genom de lagändringar som nyligen har beslutats får utvidgade möjligheter att ingripa när det upptäcks brister vid kreditprövningar, bl.a. ska verket kunna ta ut en sanktionsavgift av en näringsidkare som inte gör ordentliga kreditprövningar. Vidare föreslås i proposition 2013/14:107 Viss kreditgivning till konsumenter bl.a. att snabblåneföretagens verksamhet görs tillståndspliktig och ställs under Finansinspektionens tillsyn. Enligt vår mening krävs det dock mer kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med

de skuldsättningsproblem som den här typen av lån för med sig. Vi anser därför att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att sms-lån och andra snabblån förbjuds. För tiden innan ett förbud är på plats bör regeringen ta initiativ som innebär att en kreditprövning alltid måste göras för alla typer av snabblån. Regeringen bör också vidta åtgärder för att komma till rätta med de höga räntorna vid snabblån.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:C280 yrkandena 7–9, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

17. Sms-lån, punkt 12 (SD)

av Markus Wiechel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14:C240 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2,

2013/14:C241 av Markus Wiechel (SD) och

2013/14:C389 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4 samt avslår motionerna

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 7–9,

2013/14:C313 av Hans Hoff (S),

2013/14:C355 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S),

2013/14:C366 av Olle Thorell och Anna Wallén (båda S),

2013/14:C398 av Clas-Göran Carlsson m.fl. (S),

2013/14:C442 av Monica Green (S) och

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Snabblånen utgör fortfarande ett stort problem. Konsekvensen av obetalda snabblån är inte sällan betalningsanmärkingar och en ökad risk för över-skuldsättning.

I den nya konsumentkreditlagen som trädde i kraft den 1 januari 2011 gäller samma regler för snabblån som för konsumentkrediter i allmänhet. Detta innebär bl.a. att kreditgivaren har fått ett tydligt ansvar för att lämna information om den effektiva räntan. Kreditgivaren ska också alltid vara skyldig att göra en kreditprövning. Konsumentverkets granskning visar dock att flera av de bolag som erbjuder snabblån till konsumenter brister i sin kreditprövning. Räntenivåerna är i många fall fortfarande mycket höga. Detta är enligt min mening inte rimligt.

Det är visserligen positivt att Konsumentverket genom de lagändringar som nyligen har beslutats får utvidgade möjligheter att ingripa när det upptäcks brister vid kreditprövningar, bl.a. ska verket kunna ta ut en sanktionsavgift av en näringsidkare som inte gör ordentliga kreditprövningar. Jag anser också att det är bra att regeringen nu har överlämnat ett lagförslag till riksdagen som innebär att snabblåneföretagens verksamhet görs tillståndspliktig och ställs under Finansinspektionens tillsyn. Enligt min uppfattning är åtgärderna dock inte tillräckligt kraftfulla för att komma till rätta med de problem som snabblånen orsakar. De fördelar som kan finnas med den här typen av lån överväger inte den skada lånen orsakar. Jag anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som innebär att snabblån förbjuds. För tiden innan ett förbud är på plats bör regeringen ta initiativ som innebär att en kreditgivare som brutit i sin kreditprövning inte ska kunna vända sig till Kronofogdemyndigheten för att driva in sin fordran.

Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till motionerna 2013/14: C240 yrkande 2, 2013/14:C241 och 2013/14:C389 yrkandena 3 och 4, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

18. Betalningstider i näringslivet, punkt 13 (M, FP, C, KD)

av Nina Lundström (FP), Oskar Öholm (M), Eva Bengtson Skogsberg (M), Marta Obminska (M), Margareta Cederfelt (M), Jessika Vilhelmsson (M), Roland Utbult (KD) och Karin Östring Bergman (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna
2013/14:C328 av Johan Löfstrand (S) och
2013/14:N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Liksom motionärerna anser vi att långa betalningstider är ett problem för många mindre företag. De lagändringar som beslutades våren 2013 syftar till att motverka sena betalningar och långa avtalade perioder i näringslivet. Ändringarna är främst avsedda att förbättra situationen för mindre företag. Enligt de nya reglerna ska en fordran betalas senast 30 dagar efter det att borgenären har framställt krav på betalning. I förhållanden mellan näringsidkare får längre betalningstider gälla endast om borgenären uttryckligen har godkänt det. Myndigheter och andra offentliga organ kan inte avtala om längre betalningstider.

Efter riksdagens tillkännagivande om ytterligare förslag om betalningstiderna utarbetades inom Justitiedepartementet promemorian Tvingande regler om betalningstider i näringslivet. I promemorian föreslås att en fordran vid handelstransaktioner mellan näringsidkare ska betalas senast 30 dagar efter det att borgenären har framställt krav på betalning. Den föreslagna regleringen är tvingande, dvs. parterna ska inte kunna avtala om en längre betalningstid.

Promemorian har remissbehandlats. Den samlade bilden av remissinstansernas synpunkter är komplex, och både stöd för och invändningar mot förslaget framförs. Som redovisas i regeringens skrivelse 2013/14:75 pågår därför fortfarande beredningen av promemorians förslag inom Regeringskansliet. Vidare förklarade justitieministern under en interpellationsdebatt den 6 februari 2014 att regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan.

Vi anser att konsekvenserna av eventuella förändringar av de nyligen antagna reglerna om betalningstider mellan näringsidkare måste övervägas nog. I likhet med justitieministern anser vi att det inte är ansvarsfullt att forcera fram lagstiftningsförslag i denna för näringslivet viktiga fråga innan effekterna av en lagstiftning blivit tillräckligt utredda.

Vi vill också peka på det möte som Svenska ICC och regeringen har tagit initiativ till för att undersöka möjligheterna till självreglering i näringslivet beträffande betalningstider. Mötet kommer att hållas den 28 mars 2014.

Enligt vår mening måste nu resultatet av den pågående beredningen av promemorians förslag och näringslivets egna initiativ till självreglering avvaktas. Något behov av ytterligare ett tillkännagivande till regeringen i frågan finns inte. Motionsyrkandena bör därför avslås.

19. Leksakers säkerhet, punkt 16 (MP, V)

av Jan Lindholm (MP) och Marianne Berg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 16 och 17.

Ställningstagande

Direktivet om leksakers säkerhet som genomförts genom den nya lagen om leksakers säkerhet tillåter bl.a. att CMR-ämnen och allergiframkallande doftämnen får förekomma i leksaker. Direktivet innebär inte heller att hormonstörande ämnen eller parfymers förbjuds i leksaker.

Vi anser att det är en självklarhet att barns leksaker ska vara fria från giftiga eller annars farliga ämnen. Enligt vår mening bör skadliga ämnen helt förbjudas i leksaker. Det handlar om barns säkerhet. Då direktivet är ett s.k. fullharmoniseringsdirektiv får Sverige i princip inte vidta åtgärder som kan utgöra hinder i den fria rörligheten för leksaker som överensstämmer med direktivets krav. Kemikalieinspektionen har dock i sitt remissyttande över förslaget till ny lag om leksakers säkerhet bl.a. anfört att det inte är självklart att t.ex. nationella krav som motiveras med miljöhänsyn är förbjudna enligt direktivet.

Vi anser att regeringen i det fortsatta arbetet med genomförandet av direktivet om leksakers säkerhet bör vinnlägga sig om att skydda miljön och barns hälsa.

Enligt vår mening är det vidare av största vikt att arbetet inom EU för att förhindra förekomsten av skadliga ämnen i leksaker fortsätter kontinuerligt. Vi vill därför att regeringen snarast tar initiativ inom EU i syfte att förbjuda skadliga kemikalier, metaller och doftämnen i leksaker.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:C280 yrkandena 16 och 17, som sin mening ge regeringen till känna.

20. Miljömärkning av produkter, punkt 17 (S, V)

av Veronica Palm (S), Carina Ohlsson (S), Hillevi Larsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Yilmaz Kerimo (S), Marianne Berg (V) och Lars Eriksson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:C421 av Thomas Strand m.fl. (S) och avslår motionerna 2013/14:C330 av Jan Lindholm och Mats Pertoft (båda MP) yrkande 1 och 2013/14:C378 av Annicka Engblom (M).

Ställningstagande

Vi anser att konsumenterna ska ges bättre möjligheter att kunna välja miljövänliga kläder. Trots att det finns etablerade miljömärkningssymboler använder ofta klädföretag egna symboler. Detta är förvirrande för konsumenterna. Enligt vår mening bör det införas ett enhetligt och oberoende märkningssystem för kläder som ställer krav på hela plaggets livscykel.

Vi anser därför att regeringen såväl nationellt som inom EU bör ta nödvändiga initiativ för att ett sådant märkningssystem kan införas.

Vad vi nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:C421, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motioner avstyrks.

21. Miljömärkning av produkter, punkt 17 (MP)

av Jan Lindholm (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:C330 av Jan Lindholm och Mats Pertoft (båda MP) yrkande 1, bifaller delvis motion

2013/14:C421 av Thomas Strand m.fl. (S) och avslår motion

2013/14:C378 av Annicka Engblom (M).

Ställningstagande

Flera stora snabbmatskedjor har sedan flera år tillbaka deklarerat koldioxidinnehållet i sina måltider. Bilindustrin anger utsläppsnivån för sina bilmodeller och inte enbart om bilarna klarar att miljöklassas. Det finns också researrangörer som redovisar koldioxidutsläpp för olika resealternativ. Enligt min mening finns även anledning att överväga om det ska införas en koldioxiddeklaration för varor och tjänster.

Jag anser därför att regeringen bör utreda om det ska införas en lagstiftning om obligatorisk klimatkonsekvensredovisning för varor och tjänster.

Vad jag nu anfört bör riksdagen, med bifall till motion 2013/14:C330 yrkande 1 och delvis bifall till motion 2013/14:C421, som sin mening ge regeringen till känna. Motion 2013/14:C378 avstyrks.

Särskilda yttranden

1. Obeställd reklam och telefonförsäljning m.m., punkt 1 (V)

Marianne Berg (V) anför:

I likhet med motionärerna i motion 2013/14:C280 yrkandena 2–5 anser jag att det krävs åtgärder för att begränsa direktreklamen till konsumenter och att konsumenter och småföretag ska få ett bättre skydd vid telefonförsäljning.

Regeringen har nyligen tillsatt två utredningar som ska överväga frågor om telefonförsäljning, dels en allmän utredning om konsumentskydd vid telefonförsäljning, och dels en utredning om telefonförsäljning av finansiella tjänster och produkter. Vidare har regeringen nyligen lämnat en proposition med förslag om att det vid telefonförsäljning på premiepensionsområdet för ett giltigt avtal ska krävas att konsumenten skriftligen accepterar näringsidkarens anbud. Utskottet har ställt sig bakom lagförslaget.

Mot denna bakgrund har jag valt att inte reservera mig. Jag kommer dock att noga följa frågorna och återkomma med förslag om det finns skäl för det.

2. Bluffakturor, punkt 2 (V)

Marianne Berg (V) anför:

Förekomsten av bedrägerier med bluffakturor har blivit ett samhällsproblem. Bluffakturor orsakar kostnader och andra besvär för dem som drabbas. För småföretag och privatpersoner med begränsade ekonomiska och juridiska resurser kan konsekvenserna bli särskilt allvarliga. Jag anser att det är angeläget att det vidtas kraftfulla åtgärder från samhällets sida för att komma till rätta med problemet. Det krävs ett helhetsgrepp för att stoppa bluffakturorna. I utredningsbetänkandet Stärkt straffrättsligt skydd för egendom (SOU 2013:85) föreslås att en ny straffbestämmelse som tar sikte på systematiskt bedrägeri med bluffakturor ska införas. Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Enligt min mening är det även viktigt att åtgärder övervägs vid sidan av de straffrättsliga och polisiära områdena. Regeringen har nyligen gett en särskild utredare i uppdrag att kartlägga problemen med bluffakturor och överväga åtgärder som bl.a. rör avtalsrätt, inkassoverksamhet och kreditupplysning. Vidare utreds för närvarande frågor om telefonförsäljning till konsumenter av Utredningen om konsumentskydd vid telefonförsäljning. I utredningens uppdrag ingår att bedöma om småföretag som får köperbjudanden via telefonsamtal behöver ett särskilt skydd.

Med hänsyn till det omfattande utredningsarbete som pågår och till att utredningsförslaget om en ny straffbestämmelse som tar sikte på bedrägerier med bluffakturor är föremål för remissbehandling har jag slutligen

stannat för att inte reservera mig. Jag kommer dock att noga följa det fortsatta arbetet med frågorna och återkomma med förslag om det finns skäl för det.

3. Reklam riktad till barn, punkt 3 (V)

Marianne Berg (V) anför:

Jag anser, liksom motionärerna i motion 2013/14:C280 yrkandena 10 och 11, att det behövs tydliga regler i marknadsföringslagen som ålägger näringsidkare att beakta barns allmänna utsatthet i kommersiella sammanhang. Jag instämmer också med motionärerna om behovet av att ge en lämplig myndighet i särskilt uppdrag att fortlöpande följa upp reklam som riktar sig till barn och övervaka att lagar och riktlinjer följs vid marknadsföring som riktar sig till barn.

Med hänsyn till den aviserade propositionen Ett stärkt konsumentskydd vid automatisk avtalsförlängning har jag dock valt att inte reservera mig. Jag kommer dock att noga följa frågorna och återkomma med förslag om det finns skäl för det.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:Fi289 av Lars-Axel Nordell (KD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att bättre skydda individen mot bedrägeri.

2013/14:Fi290 av Kent Ekeröth (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast ska redovisa en åtgärdsplan mot bluffakturor med konkreta och effektiva förslag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur Svensk Handels lista över oseriösa företag, eller en liknande lista, kan utvecklas och användas av svenska myndigheter för att speciellt peka ut företag som skickar ut bluffakturor eller bedriver dylika bedrägliga verksamheter.

2013/14:C201 av Olle Larsson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att privatlivet och personer i sitt hem ska skyddas mot telefonförsäljning och försäljning genom besök i bostaden.

2013/14:C206 av Jonas Eriksson och Mats Pertoft (båda MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även konsumenter som köper småhus i andra hand ska få reklamera fel till byggföretaget.

2013/14:C207 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta regler för telefonförsäljning.

2013/14:C230 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ovälkommen telefonförsäljning.

2013/14:C236 av Hans Hoff (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om marknadsföring till barn.

2013/14:C239 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det i distansavtalslagen ska införas ett krav på att säljsamtal spelas in.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på att en köpare ska få möjlighet att svara på om han eller hon önskar ändra på något i slutet av ett säljsamtal.

2013/14:C240 av Markus Wiechel (SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kreditgivare som brustit i sin kreditprövning inte ska kunna vända sig till Kronofogdemyndigheten för att driva in sin fordran.

2013/14:C241 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbjuda utfärdandet av snabb lån.

2013/14:C242 av Anders Andersson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka konsumentskyddet och minska riskerna för att via telefon ingå icke önskade bindande avtal.

2013/14:C266 av Finn Bengtsson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av möjligheten att skapa ett formaliserat informationsutbyte mellan konsument och hantverkare.

2013/14:C270 av Monica Green (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sanering av oseriös oönskad telefonförsäljning.

2013/14:C275 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bl.a. ångerrätt vid hem- och telefonförsäljning till enskilda näringsidkare.

2013/14:C280 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att begränsa direktreklamerna och stärka konsumenternas rätt.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med lagförslag som innebär krav på skriftlig bekräftelse från kunden i efterhand för att det ska uppstå ett bindande avtal vid telefonförsäljning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett omvänt Nix-register.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning av marknadsföringslagen i syfte att hindra oseriösa försäljningsmetoder.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbjuda s.k. sms-lån och liknande snabba krediter.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kreditprövning måste krävas för alla lån inklusive sms-lån och liknande snabbkrediter.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att komma till rätta med problemet med ockerliknande räntor vid snabba lån.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att införa regler i marknadsföringslagen som ålägger näringsidkare att beakta barns allmänna utsatthet i kommersiella sammanhang.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ge en lämplig myndighet i uppdrag att fortlöpande följa upp reklam som riktar sig till barn samt övervaka att lagar och riktlinjer följs vid marknadsföring som riktar sig till barn.
12. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om förbud mot könsdiskriminerande reklam i enlighet med utredningens förslag i Könsdiskriminerande reklam – kränkande utformning av kommersiella meddelanden (SOU 2008:5).
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppdra åt Konsumentombudsmannen att göra en kartläggning av den könsdiskriminerande reklamens utveckling och omfattning samt utforma råd och sprida information om könsdiskriminerande reklam.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i förordningsarbetet som följer efter lagstiftningen bör vinnlägga sig om att tolka direktivet 2009/48/EG så extensivt som möjligt i fråga om att skydda barns hälsa och miljön.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast bör ta initiativ inom EU för att förbjuda skadliga kemikalier, metaller och doftämnen i leksaker.

2013/14:C283 av Christer Winbäck och Anita Brodén (båda FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av skriftliga överenskommelser vid telefonförsäljning.

2013/14:C305 av Staffan Danielsson och Per-Ingvar Johnsson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa reglerna för telefonförsäljning.

2013/14:C313 av Hans Hoff (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en definition av vad som är ockerräntor.

2013/14:C320 av Hannah Bergstedt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lagstiftningen om faktureringsavgifter.

2013/14:C322 av Louise Malmström och Johan Löfstrand (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vidareförsäljning av biljetter.

2013/14:C328 av Johan Löfstrand (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kortare betalningstider för småföretagare.

2013/14:C329 av Ulf Holm och Mats Pertoft (båda MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att samla all konsumentlagstiftning i en gemensam konsumentbalk.

2013/14:C330 av Jan Lindholm och Mats Pertoft (båda MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en koldioxiddeklaration för varor och tjänster.

2013/14:C339 av Elisabeth Björnsdotter Rahm (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över regelverket för resegarantin.

2013/14:C355 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att snabblån utan riktig kreditprövning bör förbjudas.

2013/14:C359 av Anna Wallén m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa krav på skriftligt avtal vid all telefonförsäljning.

2013/14:C366 av Olle Thorell och Anna Wallén (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sms-lån.

2013/14:C371 av Annika Lillemets m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att marknadsföringslagen bör ändras så att oadresserad direktreklam endast ska få delas ut till hushåll som uttryckligen ger sitt samtycke.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att marknadsföringslagen bör ändras så att adresserad direktreklam endast ska få sändas till personer som uttryckligen gett sitt samtycke på förhand.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att marknadsföringslagen bör ändras så att telefonförsäljning endast ska tillåtas till abonnenter som uttryckligen gett sitt samtycke på förhand.

2013/14:C374 av Anna Wallén (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reglera försäljning av evenemangsbiljetter.

2013/14:C378 av Annicka Engblom (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att verka för förändringar inom området miljömärkning.

2013/14:C387 av Åsa Lindestam och Elin Lundgren (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om se över lagstiftningen om ångerrätt för företagare.

2013/14:C389 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kreditgivare som brustit i sin kreditprövning inte ska kunna vända sig till Kronofogdemyndigheten för att driva in sin fordran.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbjuda utfärdandet av snabblån.

2013/14:C398 av Clas-Göran Carlsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sms-lån och ockerräntor.

2013/14:C403 av Kerstin Engle (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka konsumenternas skydd i samband med telefonförsäljning.

2013/14:C417 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta lagstadga sista förfallodatum som sista betalningsdag.

2013/14:C421 av Thomas Strand m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljömärkning av kläder.

2013/14:C429 av Hans Hoff (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bluffakturor.

2013/14:C430 av Christina Oskarsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstifta för att stoppa bluffakturor.

2013/14:C437 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reklam riktad till barn.

2013/14:C441 av Johan Linander och Göran Lindell (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av bevisbördan vid köp av hantverkstjänster.

2013/14:C442 av Monica Green (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa sms-lånen.

2013/14:C445 av Carina Hägg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda konsekvenserna av skönhetsstävlingar för barn och att regeringen ska ta fram och återkomma till riksdagen med förslag till marknadsrättslig lagstiftning med den i motionen angivna inriktningen.

2013/14:C447 av Veronica Palm m.fl. (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sms-lån (snabblån).
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla försäljare inom handel på distans bör erbjuda skriftlig underskrift om kunden begär det.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sällsamtal till mobiltelefoner.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skydd för småföretag mot bluffakturor.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reklam riktad till barn.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om könsdiskriminerande reklam.

2013/14:C464 av Marie Nordén och Jörgen Hellman (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av bättre skydd för alla typer av konsumenter.

2013/14: MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förlänga konsumentköplagens generella reklamationsstid för vissa produktgrupper.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att telefonförsäljning och direktreklam endast ska tillåtas till personer som uttryckligen gett sitt samtycke på förhand.

2013/14: N220 av Sten Bergheden (M):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att se över om resegarantierna i bussbranschen behöver vara så höga som i dag.

2013/14: N423 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att korta betalningstiderna för företagare.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen i syfte att stärka skyddet för landets småföretagare när det gäller exempelvis bluffakturor.

2013/14: N441 av Maria Ferm m.fl. (MP):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om plattformneutralitet och DRM.

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att leverantörens ansvar bör införas i lagstiftningen vid de fall då en betydande skada sker som ett resultat av en känd sårbarhet som inte har lagats (enligt "förorenaren betalar"-principen).